PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

primorski dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 PP 559
Tel. (040) 794672 (4 linije)
Tlx 460270

GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 83382 - 85723

ČEDAD
Stretto De Rubeis 20
Tel. (0432) 731190

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 500 lir - Leto XXXIX. št. 192 (11.608)

Trst, četrtek, 18. avgusta 1983

Po rekordnih kotacijah v prejšnjem tednu

Vrednost dolarja še pada Tudi lira rahlo drsi navzdol

Deljena mnenja o bodočem nihanju ameriške valute

RIM — Ameriški dolar se je včeraj umaknil na vsej svoji finančni fronti. V Italiji je ameriška valuta izgubila 15 točk v primerjavi s predvčerajšnjim fiksingom: veljala je 1573,25 lire proti 1588 liram predvčerajšnjega dne. Od prejšnjega četrtka, ko je dolar dosegel 1620,25 (rekordna kotacija po začetku nevzdržnega porasta konec prejšnjega meseca) se je začel nasproten kurz.

Ali gre morda le za tehničen pojav, ali pa je to posledica globljih preobratov v mednarodni monetarni politiki? Strokovnjaki ne soglašajo pri odgovorih. Nekateri trdijo celo, da se bo vzpon dolarja nadaljeval.

Na včerajšnjem fiksingu je dolar izgubil na vrednosti pri vseh zahodnoevropskih valutah. Od 2. avgusta je v Parizu dolar prvič zdrknil pod 8 frankov. Najobčutnejši padec pa je doživel pri menjavi z nemško marko. V enem samem dnevu je izgubil 3 pfeninge, a v primerjavi s prejšnjim četrtkom skoraj 9 pfeningov. Nemški minister za gospodarstvo Otto Lambsdorf je izjavil, da bo dolar ostal močan dokler bo primanjkljaj ameriškega proračuna ostal visok. Podražitve dolarja v prejšnjih dneh pa so bile ugodne za nemško gospodarstvo. Sedanjo težnjo dolarskega kurza pojasnjujejo z ničnim porastom monetarne mase v ZDA.

Italijanska lira je včeraj veljala v okviru EGS: marka 594,7 lire in francoski frank 197,7 lire. Sledijo: švicarski frank 733,8 lire ter funt šterling 2373,9 lire.

Izboljšal se je torej samo tečaj lire v primerjavi s funtom šterlingom; drsenje lire navzdol sicer ni presenetilo nikogar, vendar pa je zaskrbljujoče, ker potrjuje žal prepogosto ugotovitev da ob vsakem pretresu na valutnem tržišču lira drsi navzdol.

Vendar pa se bo verjetno v prihodnjih dneh vrednost dolarja zopet nekoliko dvignila oziroma vsaj ustalila.

Američani v Hondurasu

Ameriški padalci, ki se bodo udeležili skupnih ameriško - honduraških vojaških manevrov so že prispeli v Honduras. Njihova prisotnost je povzročila marsikateri protest v državah Srednje Amerike (Telefoto AP)

«Azzurra» izpadla?

Italijanska jadrnica Azzurra je po včerajšnjem porazu z Avstralijo 2 že praktično izpadla, saj ima samo eno točko na lestvici, drugouvrščena Victory 83 pa ima že 4 točke

NA 10. STRANI

Gelli zbežal v Monako

PARIZ — Po mnenju policijskega prefekta v Nici, ki je na lastno pobudo začel preiskavo o premikih Licia Gellija po njegovem begu in švicarskega zapora, je «zelo verjetno», da je veliki mojster lože P2 s helikopterjem poletel v kneževino Monako. 10. avgusta so namreč trije neznanci, ki so govorili italijansko, najeli helikopter družbe «Heli-trasport» in se iz Annecyja prepeljali v Monako, potem ko so večkrat spremenili smer poleta. Po pilotovem opisu bi eden od treh potnikov utegnil biti Gelli, k čemur navajajo tudi številne druge podrobnosti. Niški prefekt je k temu dodal, da je francoska policija pri odkrivanju resnice zelo omejena, saj ne more sprožiti prave preiskave vse dokler ne dobi vesti o Gellijevi prisotnosti na francoskem ozemlju.

Vest so sinoči potrdili tudi v Rimu. Francoske policijske oblasti so namreč obvestile svoje italijanske kolege, da so zaslišale pilota, ki je prepeljal Gellija s še dvema prijateljema (trojica je med seboj govorila v italijanščini) in Annecyja v Monako.

NA 2. STRANI

Manj mrtvih za veliki šmaren

RIM — Za časa velikošmarnih praznikov so v Italiji zabeležili manj mrtvih, več prometnih nesreč in manj vozil na cesti. Italijansko notranje ministrstvo je sporočilo, da je med 12. in 16. avgustom vozilo približno 25,5 milijona avtov, ki so povzročili tri tisoč nesreč (250 več kot lani), v katerih je bilo 96 smrtnih žrtev (lani 104) in 3.049 ranjenih (lani 2.752). Število denarnih kazni je padlo s 96.380 na 91.920. Zmanjšalo se je tudi število tistih, ki so jim odvzeli vozniško dovoljenje: lani jih je bilo 172, letos pa 164.

Od 29. julija, ko se je začel počitniški val v Italiji, do 15. avgusta je vozilo po italijanskih cestah 95.394.000 vozil, se pravi 4,5 milijona manj kot lani. Kljub temu je število prometnih nesreč poskočilo za 8,4 od sto, medtem ko se je število mrtvih v prometnih nesrečah zmanjšalo za 9,5 od sto, povečalo pa se je število ranjenih (10.210 lani, 11 tisoč 282 letos).

Zaostreni odnosi

Nestrpnežev ni samo pri nas: v Bruslju so Flamci enostavno prekrili vse francoske napise na dvojezičnih tablah in smerokazih. Odnosi med Flamci in Valonci v glavnem mestu Belgije se namreč v zadnjem času zelo zaostrujejo

Kako v stabilizaciji organizirati «mundial»...

BORIS LENIČ

Ni se še dobro polegla burja okrog pokrivanja stroškov svetovnega namiznoteniškega prvenstva v Novem Sadu (pred dvema letoma) pa je po Jugoslaviji znova močno zapihalo: bomo imeli 1990. leta nogometno svetovno prvenstvo ali ne?

Je že tako, da bi v Jugoslaviji radi imeli marsikaj. Tudi največje športne prireditve. Pravi val le-teh se je sicer pred leti nekoliko umiril, a megalomska žilica ne da miru. Žal pa je treba za vse to veliko plačati, več kot (običajno) premore zagreti organizator. Tako so Vojvodinci širokogrudno pripravili omenjeno prvenstvo v namiznem tenisu, ko pa so precej po tekmovanju potegnili črto pod stroške novih objektov, organizacije in vsega drugega, kar sodi zraven, so se pokazale velike rdeče številke in so zahtevali pomoč republik in pokrajin. Stvar ni stekla tako, kot so v Vojvodini pričakovali, sledila je javna razprava po časnikih, manj javna v skupščinah, ter povsem skrita v kabinetih nekaterih pomembnih družbenopolitičnih delavcev. Po prepričevanju, prošnjah, celo grožnjah (slišati je bilo, da Vojvodina ne bo prispevala dogovorjenega deleža za sarajevsko zimsko olimpiado, če ne bo dobila denarja od drugih za «svoje» prvenstvo), je vsak plačal svoj delež in stvar se je umirila. Mnogi pa je niso pozabili.

Od zadnjega nogometnega prvenstva v Španiji pa je bolj ali manj javno slišati, da se Jugoslavija poteguje za organizacijo prvenstva 1990. leta. Te misli pa so se zadnje dneve znova pojavile v časopisih. Julija so po dolgotrajnih pripravah sprejeli dolgoročni program gospodarske stabilizacije v Jugoslaviji, ob katerem so bili menda vsi enotni. Kot kaže, pa bo v avgustu ena izmed osrednjih tem «svetovno nogometno prvenstvo v Jugoslaviji, da ali ne?» Primerjava teh dveh tem seveda ni resna.

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Polemike o ceni kruha v Jugoslaviji

BEOGRAD — Cene kruha, ki so jih nedavno zvišali za 20 do 40 odstotkov, je treba vrniti takoj v dogovorjene okvire. Z drugimi besedami, kruh se ne sme podražiti za več kot 18 odstotkov, je poudaril član predsedstva zvezne konference SZDLJ Rafki Dauti v pogovoru s Tanjugom. Ta odločna zahteva velja tudi za druge podražitve, ki so v minulih dneh padle na hrbte potrošnikov.

«Naše milijonsko članstvo zahteva, da je treba poklicati na odgovornost vse, ki «zidajo cene». Moramo upoštevati potrošnike, sicer bodo izgubili zaupanje v vse nas, ki dovoljujemo takšne nepravilnosti, ne le ko gre za vprašanje cen. Ob tem pa je treba odkrito postaviti vprašanje, kako smo se pripravili na dneve po odmrznitvi cen. O tem so razpravljali in bili prepričani, da so dobro opravili delo, vendar pa so jih številne podražitve kaj hitro demantirale. Še enkrat se nam je maščeval forumski način dela. Moramo se končno osvoboditi zablode, da družbenopolitično delo začenjamo, in končujemo s sestankom forumov.

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

Vedno več tujih vojakov v Čadu

N'DJAMENA — Kljub prizadevanjem, da bi krizo v Čadu rešili po diplomatski poti in preprečili neposredni spopad med Francijo in Libijo, ostaja napetost v državi še vedno zelo visoka. V Čad je včeraj odpotoval nadaljnji kontingent francoskih vojakov.

Iz Bretanje je odpotovalo nekaj več kot 50 vojaških izvedencev, ki morajo zagotoviti redno oskrbo francoskih oddelkov južno od 15. vzporednika. Danes bi v Centralnoafriško republiko moralo odpotovati 450 marincev, da bi nadomestili tiste francoske vojake, ki so bili premeščeni v Čad. Pariški «Le Mond» piše, da bi že v prihodnjih 48 urah število francoskih vojakov v Čadu lahko doseglo 1.000 enot, konec tedna pa bi se to število lahko podvojilo. V nadaljevanju dodaja pariški dnevnik, da ima francoska vlada namen poslati v Čad kakih 3.000 vojakov.

NA 3. STRANI

Evropski parlament bo razpravljal o čilskih dogodkih

BRUSELJ — Evropski parlament bo verjetno že na svojem prvem prihodnjem zasedanju, ki se bo začelo 15. septembra, razpravljal o vprašanju človekovih pravic v Čilu. To je sporočil predsednik socialistične skupine, Belgijec Ernest Glinne, ki se je pred dnevi vrnil iz Čila. Baje bo ob tej priložnosti prispela v Strasbourg tudi vdova po umorjenem čilskem predsedniku Allendeju; ni izključeno, da bo Allendejevo vdovo sprejel tudi predsednik evropskega parlamenta Piet Dankaert.

Glinne je na tiskovni konferenci tudi poudaril, da je že zahteval od belgijskega predsednika Tindemansa, naj Belgija namesto veleposlanika ohrani v Čilu le odpravnika poslov.

NA 3. STRANI

● «Mundial»

NADALJEVANJE S 1. STRANI

Zagotovo pa sta med seboj močno prepleteni. In prav zato pri svetovnem prvenstvu ne bo take enotnosti. Treznejši in zlasti tisti, ki so program ozdravitve gospodarstva vzeli resno bodo hudo premislili, če bodo dali svoj «da» za prvenstvo.

Kajti: časi so resni, vsa Jugoslavija se trudi, kako bi prebrodila gospodarsko krizo, vsak dinar je treba pametno porabiti, na razsipanje bo treba pozabiti. In če se bomo vsi res tako obnašali, strokovnjaki napovedujejo, da bodo Jugoslovani boljše čase doživeli okrog 1990. leta. Prav takrat pa naj bi jih «ugriznilo» prvenstvo. Lahko bi jih, ni pa nujno.

Da se pa nekaj dogaja je jasno. Te dni so dobili na zahtevo nogometne zveze Jugoslavije od mednarodne nogometne federacije (FIFA) kriterije za organizacijo prvenstva. Jugoslovanska zveza je že izbrala posebno skupino ekonomskih in finančnih strokovnjakov, ki bi pripravila elaborat za javno razpravo, po kateri bo padla odločitev o organizaciji te prireditve.

Ni treba posebej poudariti, da je FIFA mogočna organizacija z vrsto pregnanih mačkov, ki točno vedo, kako se tej stvari streže. Zahteve do bodočega organizatorja so izredne (organizacijske in finančne), moto pa je samo eden: dobro pripravljeno prvenstvo in izdatna udeležba FIFA pri delitvi dobička. Računica FIFA je dokaj preprosta: ničesar vložiti in čim več iztržiti.

Prav zato ni dovolj garancija organizatorja — v tem primeru nogometne zveze Jugoslavije in konzorcija pokroviteljev. FIFA zahteva garancijo vlade, ki mora pred uradno kandidaturo jasno skleniti, da bo vsestransko podprla organizacijo prvenstva v svoji državi in zagotovila vsestranski (zlasti finančni) uspeh prireditve.

Čeprav o stroških takšne prireditve v Jugoslaviji še ni nobenih številk, je na osnovi zahtev mednarodne nogometne federacije jasno, da so ti ogromni. Na prvenstvu sodeluje 24 reprezentanc, traja pa od 25 do 30 dni. Tekme bodo odigrali na 12 stadionih, od katerih morajo imeti za prvo kolo prostor za najmanj 40 tisoč gledalcev, za naslednje kolo 60 tisoč in za sklepni del tekmovanja najmanj 80 tisoč gledalcev. Pri tem mora biti najmanj dve tretjini sedežev pod streho.

Za zdaj ima vso stvar v rokah omenjena komisija ekspertov. Pri svojem delu mora imeti ves čas pred očmi le odgovor na eno vprašanje: ali lahko zagotovijo vsem tem zahtevam FIFA in izpeljejo prvenstvo brez izgube? Gledano skozi očala sedanjega časa, dileme ne bi smelo biti.

Svetovno nogometno prvenstvo je prevelik zalogaj, ki ga ne prenesejo tudi precej bogatejše države kot je sedaj Jugoslavija. Zato bi bilo bolje, da sanje o veliki nogometni predstavi v Jugoslaviji ostanejo zgolj sanje . . .

BORIS LENIČ

● Cena kruha

NADALJEVANJE S 1. STRANI

Najnovejši dogodki s cenami, ki jih je socialistična zveza od federacije do krajevnih skupnosti zaradi lastne malomarnosti ali volje drugih spremljala skorajda pasivno nas silijo, da pospešimo in razširimo začeto razpravo o uresničevanju ustavne vloge ter organizacije. Pregledati moramo, kako smo organizirani, kako delamo in se ne več skrivati za znanim pregovorom, da je vse v tej zvezi teoretično dobro zastavljeno. Če se to v praksi ne potrjuje, če socialistična zveza nima moči in vpliva, je treba pregledati, zakaj je temu tako in v kakšni meri so za takšno stanje odgovorna vodstva naše organizacije in koliko drugi. Za primer: enake odgovornosti za napake ne moreta nositi član predsedstva zvezne konference SZDLJ in občan, ki ne more odločati, je poudaril Dauti. Večina članov socialistične zveze je pasivna, se ne želi spuščati v dialoge, brez tega pa ni mogoče resnično delo v tej organizaciji.

Bodo tudi po vsem tem cene ostale tam, kjer so zdaj, bo socialistična zveza podprla namen ZIS, ki bi s posebnimi pooblastili sprejel ukrepe proti vsem, ki ne spoštujejo dogovora? S tem bi sicer priznali, da v sedanjem trenutku nismo pripravljeni na bolj odločno politično akcijo, vendar pa bi to bilo bolje kot pa, da bi še naprej bil ogrožen socialni položaj velikega dela prebivalstva,» je dejal član predsedstva zvezne konference SZDLJ. (dd)

❑ RIM — Bruno Visentini, ki je bil imenovan za finančnega ministra, je odstopil s položaja predsednika družbe Olivetti. Vest so sporočili v Ivrei, kjer ima Olivetti svoj sedež, odstop pa bodo sprejeli na prihodnji seji upravnega sveta.

Enrico Berlinguer na Kitajskem

Koristna izmenjava mnenj in informacij

PEKING — Tajnik KPI Enrico Berlinguer se od ponedeljka z družino mudi na obisku na Kitajskem. V torek se je sestal z glavnim sekretarjem kitajske partije Hu Jaobangom, s katerim se je zadržal na dveurnem pogovoru. Izmenjala sta si mnenja o najnovejših političnih razvojih v Italiji in Kitajski s posebno pozornostjo na delovanje odgovarjajočih partij.

Kot poroča agencija «Nova Kitajska» je Hu Jaobang Berlinguerju orisal politično stanje na Kitajskem in mu povedal, da so si zastavili tri pomembne naloge: okrepitev vodstvenih organov, retifikacijo kitajske partije in pa razširitev socialistične demokracije ter izboljšanje zakonskega sistema za uspešnejši javni red. Hu Jaobang je podčrtal, da bo retifikacija kitajske partije po vsej verjetnosti najtežavnejša naloga, saj bodo morali izločiti nekatere predstavnike, ki so na vodilna mesta stopili po kulturni revoluciji. Hu Jaobang je Berlinguerja seznanil še z gospodarskim stanjem na Kitajskem.

Enrico Berlinguer pa se je zaustavil predvsem na italijanskem povolilnem političnem življenju in podal pregled sestave nove vlade.

Včeraj je Berlinguer odpotoval v Sian, staro stolnico dinastije Sung, da bi si tam ogledal znano antično skulpturo iz žgane gline, ki predstavlja vojsko. Obiskal bo še razna mesta med katerimi Šanghaj in Jantaj.

Gelliju pomagali tudi iz Italije

ŽENEVA — Preiskava in ugibanja o načinu Gellijevega bega in o kraju, ki si ga je izbral za zatočišče, se iz Švice vse bolj seli v druga evropska središča in odzvanja na južnoameriških tleh. Vesti so si še vedno nasprotujoče, popolnoma ne kaže zaupati nobeni, saj je treba računati s spretnostjo — predvsem italijanskih — časnikarjev in poročevalcev, ki so se množično prelevili v «detektive» na lovu za novicami o usodi velikega mojstra lože P2.

Medtem so preiskavo o Gellijevem begu, oziroma o morebitni pomoči, ki jo je «mojster» zanj dobil iz Italije, odprli sodniki milanskega državnega pravdništva. Prisluškovanje telefonskim pogovorom, ki so ga milanski sodniki odredili po nasvetu Criminalpola, je doslej izdalo vsaj tri osebe, ki so bile na tekočem z Gellijevimi nameni in pripravami na beg. Poleg tega pa so se v Milanu takoj spomnili drugega jetnika, ki ga zaporni nalog povezuje z Gellijem: na Bruna Tassan Dina, ki so ga po Gellijevem begu iz previdnosti nemudoma premestili iz Piacenze v varnejši zapor v Vercelliju. In končno, milanski sodniki podrobno preučujejo številne Gellijeve finančne operacije, povezane z Banco Ambrosiano in drugimi, s pravico močno skreganimi ustanovami.

V tozdu Srečno v Kaknju

Za direktorja 243 dni dopusta

KAKANJ — Direktor TOZD Srečno iz Kaknja, ki posluje v sestavi Veleprometa iz Zagreba, Slavko Siljeg, si je nedvomno zagotovil mesto v Guinessovi knjigi rekordov. Verjeli ali ne, delavski svet TOZD mu je odobril, da lahko letos izkoristi letni dopust v trajanju 243 dni. V sklepu je rečeno, da gre za zaostanek neizkoriščenih dni dopusta od leta 1971 do danes. Delavski svet, ki je najvišji samoupravni organ v kolektivu, pa je ob tem pozabil navesti, po katerem zakonu je odobril takšen dopust svojemu marljivemu direktorju.

Le delno izpolnjen plan izvoza Jugoslavije v države v razvoju

BEOGRAD — Jugoslovanski izvoz v države v razvoju bo letos presegel vrednost 2 milijardi dolarjev. Že zdaj pa je gotovo, da ambiciozni načrt tega izvoza v višini 2,6 milijarde dolarjev ne bo uresničen.

V šestih mesecih letos je izvoz v države v razvoju presegel milijardo dolarjev, kar je bilo samo za 2,5 odstotka več kot v istem lanskem obdobju. Uvoz iz teh tržišč je bil manjši za tretjino in je dosegel vrednost okoli 700 milijonov dolarjev. V gospodarski zbornici Jugoslavije ocenjujejo, da je treba nakup v državah v razvoju povečati in ga razširiti na nove proizvode.

Najpomembnejši gospodarski partnerji Jugoslavije so Irak, Iran, Libija, Egipt in Alžirija, ki sestavljajo okoli 70 odstotkov skupnega jugoslovanskega izvoza. Jugoslovansko gospodarstvo želi še obnoviti poslovne stike z njimi, vendar pa jih tudi razširiti na druge države v razvoju.

Zato pa je nujna dolgoročnejša usmeritev na ta tržišča in podrobna analiza potreb teh držav, česar do sedaj ni bilo. Jugoslovanskih gospodarskih predstavništev je za zdaj malo in je zato razširitev ob potrebni racionalizaciji edina prava pot. Prepričljiv razlog, zakaj bo treba ravnati tako, je v dejstvu, da je mreža gospodarskih predstavništev SFRJ v državah izvozno usmerjena. Dd okoli 350 gospodarskih enot v državah v razvoju je skoraj 130 proizvodnih obratov, 40 lastnih ali mešanih podjetij in okoli 110 prometnih organizacij.

Energoinvest prvi izvoznik

BEOGRAD — V prvi polovici leta je bil največji jugoslovanski izvoznik sarajevski Energoinvest, na drugem mestu je UNI Sarajevo, na tretjem pa delovna organizacija «Iskra» iz Ljubljane.

Po podatkih gospodarske zbornice Jugoslavije in beograjskega inštituta za zunanjo trgovino je 10 velikih proizvodnih sistemov ustvarilo 17 odstotkov vsega jugoslovanskega polletnega izvoza, nanje pa odpade tudi 11 odstotkov vseh jugoslovanskih nakupov na inozemskem tržišču. (dd)

Problematika, s katero se bo morala soočati Craxijeva vlada

Italijanska gospodarska računica

Plačilna bilanca edini pozitivni aspekt ob kopici negativnih podatkov

RIM — Takoj po velikošmarnih počitnicah se bo morala italijanska vlada spoprijeti z nekaterimi zelo nujnimi vprašanji, predvsem gospodarskimi. Do 30. septembra bo morala predložiti parlamentu osnutek proračuna za leto 1984 in osnutek zakona o načrtovanju gospodarstva za prihodnje leto. Ob tem pa se bo moral Craxi soočati s številnimi gospodarskimi vprašanji, ki niso lahko rešljiva.

Na VALUTNEM TRŽIŠČU *se je stanje v letošnjem letu znatno poslabšalo. Dolar je 3. januarja letos veljal 1368,25 lire, prejšnji teden pa je že krepko prekoračil 1600 lir. To povzroča velike težave predvsem pri trgovini s tujino, kjer je dolar dejansko valutna enota. Pač pa vrednost lire ni bistveno padla v primerjavi z drugimi evropskimi valutami, predvsem s tistimi, ki sestavljajo evropski denarni sistem. Tako je marka v začetku leta veljala 576,375 lire, prejšnji teden 593,59 lire, kar pomeni 2,81 odstotka več.*

TRGOVINSKA BILANCA *je še vedno pasivna, vendar je primanjkljaj bistveno manjši kot v lanskem letu. Tako je znašal v juniju primanjkljaj 426 milijard, lansko leto pa v juniju 1034 milijard. V prvih šestih mesecih letošnjega leta je znašal primanjkljaj 6711 milijard v istem obdobju lanskega leta pa 9871 milijard lir.*

Izboljšala se je tudi PLAČILNA BILANCA. *V prvih šestih mesecih letošnjega leta je aktiva znašala 1508 milijard lir, v istem obdobju lanskega leta pa je plačilna bilanca beležila primanjkljaj v višini 2820 milijard lir. Podatki o juliju, ki smo jih objavili v prejšnjih dneh so še spodbudnejši, saj beležijo 3154 milijard lir prebitka. Ob koncu junija je razpolagala Italija s skupno 86.113 milijardami lir rezerv, od katerih 40 tisoč v zlatu in 13 tisoč v konvertibilnih valutah.*

Žal pa še vedno naraščajo CENE. *V juniju je indeks cen na drobno dosegel kvoto 157,7, to je 16 odstotkov več kot v prejšnjem letu. V juniju 1982 je indeks znašal 154,4, oziroma 16,4 odstotka več kot leto prej. Spadolinijeva vlada je torej izpolnila obljube, Fanfanijeva, ki je zagotavljala 13-odstotno inflacijo pa nikakor ne.*

Zelo zaskrbljujoč je tudi podatek o padcu INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE. *Po podatkih državnega zavoda za statistiko je v enem letu industrijska proizvodnja padla za 5,9 odstotka, v prvih šestih mesecih letošnjega leta pa so industrijski obrati proizvedli za 7,7 odstotka manj kot v istem obdobju lanskega leta.*

Nič manj zaskrbljujoč je podatek o BREZPOSELNOSTI. *V aprilu — in to je zadnji podatek, s katerim razpolagamo — je bilo v Italiji 62 tisoč brezposelnih več kot v aprilu lanskega leta. Pri tem je treba še opozoriti, da je bilo v terciarnih dejavnostih zaposlenih 221 tisoč oseb več kot leto dni prej, v industriji pa 54 tisoč manj.*

Zaskrbljujoče narašča tudi število delavcev v DOPOLNILNI BLAGAJNI. *V prvih šestih mesecih letošnjega leta je bilo iz sklada dopolnilne blagajne plačanih 403 milijone 197.864 ur, to je 26,1 odstotka več kot v istem obdobju lanskega leta. Največji prirastek beleži industrijska industrija (+152,9 odstot.), kar zadeva dežele pa Kampanija (+79,7 odstotka).*

DRAGINJSKA DOKLADA *je v letošnjem letu narasla za 9 novih točk, 4 februarja, 3 maja in 2 točki avgusta. Skupno je torej draginjska doklada letos narasla za 61.200 lir. Primerjave z lanskim letom so brezpredmetne, saj se je način izračunavanja draginjske doklade spremenil.*

Spremenile so se tudi OBRESTNE MERE. *Eskomptna mera znaša sedaj 17 odst., aprila je znašala 18 odst. Prime rate, to je najnižja obrestna mera, ki jo banka nudi najpomembnejšim klientom, znaša 19,94 odstotka, povprečna obrestna mera za posojila pa 23,7 odstotka. Kar zadeva vloge je najvišja obrestna mera 18,02 odstotka, povprečna obrestna mera pa 13,02 odstotka. Kar pa zadeva zakladne zadolžnice nihajo obrestne mere med 16 in 18 odstotkov.*

Novembra pa že novi davki

RIM — Nova vlada, novi davki je že stara rečenica. Tako bo tudi tokrat, vendar se za lepo darilo nimamo zahvaliti novi Craxijevi vladi, ampak stari Fanfanijevi vladi, ki je uresničila zamisel, ki jo je bila podedovala od Spadolinija. Z jesenjo bo namreč stekla ICOF, občinski davek na zgradbe, ki ga bodo morali davkoplačevalci plačati najkasneje do konca novembra. Priprave na izterjevanje tega davka so že v teku in občine bodo morale do 10. septembra sporočiti finančni intendanci številko svojega poštnega tekočega računa, te številke pa bodo kasneje objavljene, da bo delo davkoplačevalcev olajšano. Davek bodo morali namreč plačati občini, v kateri se nahaja poslopje, ne glede na bivališče davkoplačevalca samega. Kdor ima več poslopij v različnih občinah, bo moral seveda plačati davek za vsako poslopje posebej. Prav zaradi tega bo treba plačevati davek preko poštnega tekočega računa, kajti sicer bi morali davkoplačevalci tekati od občine do občine.

Do konca novembra bo treba plačati deset dvanajstin davka, preostali dve dvanajstini pa do konca maja prihodnjega leta. Davek bo treba izračunati na osnovi vsote, prijavljene za davek IRPEF in bo znašal skoraj v vseh občinah 20 odstotkov omenjene vsote. Za stanovanja je predviden «popust» v višini 40 odstotkov oziroma 190 tisoč lir. Vsekakor pa bodo podrobna navodila o izterjevanju davka ICOF pravočasno objavljena, saj se država vedno potrudi, da čimveč vnovči.

Italija uvaža vedno več hrane

RIM — Italijani še vedno porabijo preveč za uvoz jestvin. Kljub dokajšnjemu skrčenju uvoza, je bilanca uvoženih in izvoženih živil v prvih šestih mesecih letošnjega leta zabeležila ponovno poslabšanje ter se v primerjavi s prvimi šestimi meseci lanskega leta povečala za 273 milijard lir.

Glavni postavki v uvozu živil sta še vedno meso in žito, poslabšanje bilance pa je odvisno predvsem od manjšega izvoza riža (—27 od sto) in vina (—18 od sto). Za meso je morala Italija plačati v tujino 1.642 milijard lir v prvih šestih mesecih letošnjega leta, kar je točno za odstotek manj kot lani. Količinsko pa se je uvoz mesa skrčil za 6 od sto.

Relativno se je zmanjšal tudi uvoz žita in žitaric: v prvih šestih mesecih je Italija uvozila količinsko za 43 od sto manj žitaric, za kar je plačala 40 od sto manj kot lani v istem obdobju.

Odločno je porastel uvoz sladkorja. Gre za postavko, ki je bila za Italijo vedno pozitivna, ki pa doživlja v zadnjem času veliko krizo. Vrednost uvoza sladkorja se je povečala za 167 od sto, količinsko pa se je uvoz zvišal za 132 od sto. Povečal se je tudi uvoz sadja, vendar je na tem področju bilanca še vedno v prid Italiji, ter kave, čaja, začimb in svinjskega mesa. Skratka, zmanjšal se je izvoz vseh živil, razen sirov, vendar na tem področju Italija izvaža za 97,5 milijarde lir, uvaža pa za 491,6 milijarde lir.

Mrzlična diplomatska dejavnost za rešitev libanonske krize

BEJRUT — Izraelski minister za obrambo Arens, ki je bil predvčerajšnjim v Bejrutu, je izjavil, da je izraelski umik proti jugu le še vprašanje nekaj dni. To je potrdil tudi načelnik izraelskega generalnega štaba gen. Moše Levi, ki je bil tudi v Bejrutu, kjer je govoril številnim libanonskim in tujim časnikarjem na tiskovni konferenci.

Izraelci se nameravajo umakniti na jug Libanona, in sicer do reke Awali, severno od Saide (Sidon). Tam nameravajo postaviti trdnejše obrambne položaje na gorovju, ki se vleče proti severu. Izrael bo tako zadržal v svoji posesti še del libanonskega ozemlja, kjer sicer deluje libanonski major Hadad, ki vseskozi služi Izraelcem. Pravijo, da hoče Izrael s to potezo znižati svoj vojaški proračun v zvezi z Libanonom (sedaj porabi za okupacijsko vojsko v Libanonu 1 milijonov dolarjev na dan, česar pa izraelske finance ne zmorejo več, čeprav je inflacija že 130-odstotna).

Izrael pa se ne bo umaknil iz Doline Bekaa zaradi strateških razlogov. Kot je dejal Levi, Izraelci ne bodo zapustili tega področja, ker je le 25 km oddaljeno od glavnega mesta «sovražnika» (Damaska).

Izraelci pa se bodo umaknili iz Šufa, se pravi iz hribovitega predela jugovzhodno od Bejruta, kjer so se utrdili Druzi pod poveljstvom Walida Džumblata. Libanonska vlada z Džemajelom na čelu je skušala zadnje dni uveljaviti svojo oblast tudi v Štufu, toda poskus je spodletel. Več libanonskih enot je bilo zdesetkanih, trije ministri so bili zajeti in potem izpuščeni (nesli so Džemajelu poslanico in zahteve Walida Džumblata). Ta se noče vdati, dokler ne bodo razorožili krščanske polvojaške enote (falangisti itd.). S svojim topništvom je Džumblat za več dni preprečil delovanje bejrutskega letališča.

Džemajel bi hotel pritegniti k reševanju tega spora med kristjani in Druzi tudi mednarodne varnostne sile, med katerimi so tudi Italijani. Te pa se nočejo vmešavati v libanonske notranje zadeve.

Kakšen bo nadaljnji razplet dogodkov posebno na področju Šufa? Mnogi se bojijo, da bo prišlo do pravcate državljanske vojne. Zato se ves arabski svet zanima za rešitev spora. Tudi kralj Fahd (Saudova Arabija) in kralj Husein (Jordanija) sta skušala posredovati. Sirci podpirajo Džumblata in z njim tudi nekatere druge voditelje libanonske opozicije (bivšega predsednika, kristjana Sulejmana Frandžie, bivšega premiera, sunita, Rahida Karame in Nabiha Berryja, šiitskega leaderja.

Stanje je eksplozivno. V Dolino Bekaa je prišel tudi visok predstavnik sirske vlade. Posebni Reaganov odposlanec McFarlane se bo sedaj vrnil iz Jeruzalema v Bejrut, njegov pomočnik Richard Fairbanks pa je prišel iz Damaska.

Po štirih protestnih dneh v Čilu

Opozicija pripravljena na razgovore z vlado

SANTIAGO DE CHILE — Čilska vlada je včeraj prijavila sodstvu 28 ljudi od skoraj tisoč, kolikor sta jih policija in vojska aretirali med četrtkovim protestnim dnevom. Glasnik notranjega ministra je tudi dodal, da je nekaj aretiranih (števila ni sporočil) na razpolago vojaškim sodiščem.

Po četrtkovem protestnem dnevu pa se Pinochet vsekakor ni poslužil norme, ki mu je dovolila, da je aretirane v prejšnjih treh protestnih dnevih konfiniral v notranjost države.

Morda je tudi to dejstvo odraz izredne zagate in osamljenosti v kateri se je znašel čilski diktatorski režim. Dokaz, da so temelji Pinochetovega stolčka dokaj krhki je tudi «intervju» s sindikalnim voditeljem Rodolfom Seguelom, ki ga je v sredo objavil provladni dnevnik «El Mercurio». Po pisanju dnevnika, naj bi Seguel izjavil, da sindikati ne bodo oklicali petega protestnega dne za 11. september, dan ko bo režim slavil svojo desetletnico. Dnevnik je tudi poročal, da naj bi Seguel ocenil novo vlado kot dokaj odprto.

Te izjave, ki mu jih je pripisoval dnevnik, je sindikalni voditelj jasno demantiral nekaj ur pozneje med tiskovno konferenco v Santiagu. V razgovoru z novinarji je Seguel izjavil, da bodo sindikati v torek odločali, ali naj okličejo in kdaj naj okličejo peti protestni dan. Dodal je tudi, da je sicer zahteval sestanek z notranjim ministrom Jarpo, odločno pa je zanikal, da bi kdaj ocenil novo vlado kot odprto.

V odgovor na vprašanje, kako si predstavlja uveljavljanje demokracije v Čilu, je Seguel poudaril, da bo sicer potrebna prehodna doba, preden bo Čile postal res demokratična država, pripomnil pa je, da «bi bilo zelo koristno tudi za to prehodno dobo, da bi gospod Pinochet zapustil vlado».

O pripravljenosti opozicije na dialog z režimom je govoril demokrščanski voditelj Gabriel Valdes, eden od najbolj vplivnih leaderjev demokratske zveze. V imenu fronte, ki vključuje vse opozicijske stranke z izjemo komunistične, je Valdes dejal, da je opozicija pripravljena na pogovore z vlado. «Naši predlogi — je pripomnil politični voditelj, ki je bil v šestdesetih letih zunanji minister v reševi vladi — so jasni, odkriti in vsem znani. Da je dialog z vlado sploh mogoč in koristen je pa nujno, a gre za resen in javen razgovor.» V tem okviru je Valdes poudaril tudi nujnost «vsedržavnega soglasja za rešitev krize na usnovi zopetnega uveljavljanja dekoracije.» «Da bi bilo to mogoče, je še pripomnil opozicijski voditelj, je potrebno, da listi svobodno poročajo o pogajanjih, da se spoštuje mnenja vseh, osnovni predmet pogovora pa mora biti nova ustavna ureditev v državi.»

Opozicija je sedaj ponudila roko. Vprašanje je, ali bo Pinochet, glede na osamljenost režima, nekako sprejel, ali pa bo v odgovor še zaostril represijo.

Evroizstrelki znova v ospredju

MOSKVA — Sovjetski voditelj Jurij Andropov je ob srečanju z Williamom Winpisingerjem, uglednim ameriškim sindikalistom, ki se mudi v Sovjetski zvezi izjavil, da bo njegova država na ženevskih pogajanjih o evroizstrelkih še naprej vodila konstruktivno in elastično politiko v upanju, da bo ameriška stran končno spremenila svoje togo in odklonilno zadržajne. Tako politiko bo SZ izvajala vse dotlej, dokler je ne bo ameriška vlada z namestitvijo novih jedrskih raket v bližini sovjetskih meja prisilila k obrambnim protiukrepom. Andropov se je nato kritično izrazil o Reaganovi administraciji, češ da še naprej zahteva enostransko razorožitev Sovjetske zveze, na kar pa Kremelj ne bo nikdar pristal.

Tri tedne pred začetkom odločilnega kroga ženevskih pogajanj se je na temo evroizstrelkov oglasil tudi vidni politik nemške socialnokrščanske zveze in načelnik njene poslanske skupine v Bundestagu, Alfred Dregger, ki je pozval SZ, naj umakne ovire za sporazum o omejevanju oboroževanja nasploh. Ob tem je Moskvo obtožil odgovornosti za sedanji zastoj v pogajanjih in ji pripisal ogromno premoč na vseh sektorjih oboroževanja v primeri z Zahodom.

Obsodba za izraelske padalce-tatove

TEL AVIV — Včeraj je časopis «Vedioth Aharonot» iz Tel Aviva poročal, da je izraelsko vojaško sodišče obsodilo na več mesecev ječe osem padalcev, ker so ukradli denar in druge dragocene predmete libanonskim civilistom.

Padalci, ki so člani posebnih, izbranih enot, so se sodnikom skušali opravičiti, češ da so s tem hoteli le odgovoriti gverilcem PLO, ki so v preteklosti že priredili podobne akcije.

V zadnjem mesecu so bili padalci še posebno zaposleni, saj znaša skupna vsota ukradenega blaga več tisoč dolarjev. Kraje pa so odkrili skoraj po naključju, ko se je neki Libanonec pritožil izraelskemu častniku in pripovedoval o nenavadnih dejanjih padalcev. S seboj je pripeljal tudi očividca; ta je povedal, da je neki vojak, potem ko je ustavil avto, pregledal blago in si tu pa tam kaj prisvojil.

Čad: diplomatski koraki

N'DJAMENA — S čadske fronte poročajo, da še naprej že četrti dan zapored vlada zatišje, medtem ko oba nasprotna tabora utrjujeta svoje položaje ob «rdeči liniji». Če se bo fronta ustalila, pa to že samo po sebi predstavlja novo, dolgoročno nevarnost: Čad bo objektivno razdeljen na dva dela, severni pod libijsko nadvlado in južni pod «francoskim protektoratom».

Ne glede na usodo «rdeče linije» pa so možne posledice vsekakor zelo resne. V prvem primeru grozi nevarnost neposrednega francosko-libijskega oboroženega spopada, v drugem pa prav tako velika nevarnost trajne razdelitve Čada, posledice katere bi v največji meri občutilo že sicer hudo prizadeto prebivalstvo. V takem položaju imajo velik odmev vse, še tako oprezne in skromne diplomatske pobude. Iz uradnih krogov v Parizu oznanjajo, da potekajo intenzivna posvetovanja z afriškimi vladami in da niso prekinjeni niti kontakti s Tripolisom. V tej zvezi govorijo, da je v Tripolis odpotoval odvetnik Ronald Dumas, osebni prijatelj predsednika Mitterranda, ki da se je v zadnjih urah sestal s polkovnikom Gadafijem.

Preplah na španskem konzulatu

LOS ANGELES — Moški, ki je v torek popoldan v Los Angelesu na španskem konzulatu pridržal štiri talce, se je včeraj zjutraj po italijanskem času predal. Policija mu je namreč zagotovila, da so sprejeli njegove pogoje in ga z zvijačo aretirala.

Po izjavah policije je moški, Carlos Martinez iz južnega mesta Španije, Malage, prišel na španski konzulat v Los Angelesu malo pred zaprtjem. Bil je oborožen in tako mu je uspelo pridržati za talce glavnega konzula Joaquina Munoza, podkonzula Roso Bustante in še španskega ter ameriškega uradnika. Za izpustitev talcev je zahteval zase in za svojo družino letalski listek, s katerim bi se popeljal v Portoriko. Prepričan je namreč bil, da otok pripada Španiji.

Edini vzrok za Martinezovo dejanje je, po izjavah policije, bila želja, da bi si v Portoriku lahko ustvaril boljše življenje.

Na sliki (telefoto AP): Carlos Martinez med aretacijo.

Policija v zasebni radijski postaji

PARIZ — Prvič, odkar so v Franciji socialisti na oblasti, je policija vdrla na sedež neke zasebne radijske postaje in zaplenila ves material. «Žrtev» zaplembe je radijska postaja «Carbone 14», ki ji niso še dali dovoljenja za delovanje in je zraven tega povzročila veliko zdrahe z oddajanjem dvoumnih programov, zlasti še z oddajo «Ljubezen v neposrednem prenosu».

Po zaplembi je odgovorni zasebne radijske postaje, Dominique Fenu izjavil, da bo njegova ustanova čim prej nadaljevala z oddajami, saj skuša s tem dokazati, da se vsekakor boj za svobodo radijskih postaj ni še končal.

24 milijonov Brazilcev ogroža lakota

Obupen boj za preživetje

SAO PAULO — V obdobju hude gospodarske krize, ki pesti sicer z središčem in bedo prepleteno Brazilijo, so kot dodatne nadloge na jugu države prišle poplave, na severovzhodu pa dolgotrajna suša.

Iz mesta Caninde, 120 kilometrov oddaljenega od Fortaleze poročajo, da je prebivalstvo zaradi lakote začelo ropati hrano iz državnih tržnic. Več kot pet tisoč ljudi, med njimi največ žensk in otrok, je vdrlo v skladišča in odneslo prehrambene proizvode v vrednosti osem milijonov kruzerosov ali 13 tisoč dolarjev. Primer pa ni osamljen, saj o podobnih obupanih dejanjih poročajo tudi iz drugih krajev desetih zveznih držav na severovzhodu Brazilije, kjer lakota vsak dan žanje človeške žrtve, v največji meri prav med otroki.

Huda suša je zajela območje, ki je veliko za pet Italij in kjer živi 24 milijonov ljudi. Pravijo, da ni deževalo že pet let, tako da je prebivalstvo prisiljeno na nomadsko življenje v iskanju vode in hrane, potem ko je izgubilo svoje premoženje, živino in pridelke. Stotine tisočev ljudi je v zadnjih mesecih zapustilo brazilsko «sertao», travnato pustinjo in se napotilo na jug, kjer jim je ironija usode prihranila novo dramo. poplave, ki so doslej terjale več kot 80 žrtev in pustile 300 tisoč ljudi brez strehe nad glavo.

Preplah zaradi stekline v Turčiji

ISTANBUL — V turškem mestu že nekaj dni vlada med prebivalstvom velik preplah. Ljudi se je polastila prava panika, da bi jih ne ugriznil kak steklel pes, ali pa opraskala stekla mačka. Časopisi to psihozo dnevno krepijo s ponatisom barvnih slik ljudi, ki so morali v bolnico zaradi ugriza psa ali mačke.

Mnogi se zatekajo k zdravnikom, da bi jih cepili proti pasji steklini. Tako je bilo v prvih sedmih mesecih letos cepljenih nad 9500 ljudi. Zdravstvena služba pa je zabeležila zaradi te bolezni 12 smrtnih primerov.

Turško ministrstvo za zdravstvo je odločilo, da se vse «sumljive» živali pobijejo. Tako že vrsto dni delujejo v Istanbulu posebne ekipe, ki so zadolžene, da to nalogo opravijo. Nekateri, zlasti ljubitelji živali, so se ukrepu uprli, saj «nabavljeni» strelci živali največkrat samo ranijo.

Zaradi gospodarske krize in mednarodnih zapletov

Poslabšani odnosi na evropskem severu

STOCKHOLM — Švedska, Danska, Norveška, Finska in Islandija so članice nordijskega sveta, v okviru katerega uresničujejo medsebojno sodelovanje, vendar so zadnja leta, s prihodom gospodarske krize, njihovi odnosi vse pogosteje na izpitu. Nordijsko sodelovanje, ki je še do nedavnega služilo za zgled, danes vse bolj pretresajo notranja in zunanja nasprotja, o čemer pričajo številni primeri.

Ko je danska vlada nedavno družbi «A. P. Meler» odobrila začetek raziskovalnih del nedaleč od Kattegata, v vodah med Švedsko in Dansko, je iz Stockholma nemudoma prispel oster protest, kakršnega v odnosih med nordijskimi deželami ne pomnijo od povojnih časov. Beseda je namreč o spornem območju, za katero obe državi smatrata, da spada k njunemu ozemlju. Stockholm je za središčno mejno črto, od obale do obale, Kopenhagen pa meni, da je treba mejo povleči med danskim otokom Hesele in švedsko obalo, torej bolj proti severnemu sosedu. Gre torej za le nekaj kilometrov morske površine, ki od časa do časa zastruplja švedsko-danske odnose. V to «besedno vojno» seveda obe strani vlačita razne mednarodne konvencije, zgodovino in celo silo, v svojih mejah pa ostaja le po zaslugi prizadevanj obeh premierov. To pa seveda še ne pomeni, da bo spor kmalu snet z dnevnega reda: državnika sta se le dogovorila, da bodo prekinili medsebojno obtoževanje in skušali spor rešiti z neposrednimi pogajanji.

Drug primer poslabšanih mednordijskih odnosov so zabeležili, ko je Švedska nedavno devalvirala svojo krono za 16 odstotkov. Iz Osla in Kopenhagna so nemudoma prispele ostre pritožbe in trditve, da želi Stockholm na ta način svoje gospodarske probleme zvaliti na hrbte sosedov. Primer je Nordijce spodbudil, da se sedaj dogovarjajo o predhodnem medsebojnem obveščanju, kadar ena od članic sveta želi ukrepati v tem smislu.

V preteklih mesecih so na relaciji Stockholm - Kopenhagen zabeležili tudi nesporazume okoli uvoza mesa in drugih kmetijskih pridelkov ter okoli jedrske centrale na švedski obali nasproti Danske. Norveška in Danska pa sta si že dolgo v laseh zaradi mejne črte med Grenlandijo in otokom Jan Mayen, medtem ko lahko vsak trenutek znova izbruhne «ribja vojna», s katero imata deželi sicer že velike izkušnje.

Protislovja, ki se pojavljajo na tem območju — ki ima poleg vsega tudi izreden strateški pomen — so tudi posledica sedanjih zapletenih mednarodnih odnosov. Nedavno srečanje zunanjih ministrov nordijskega sveta je potegnilo na površje še en nesporazum: gre za dvajset let staro zamisel o brezatomskem območju na evropskem severu. Po obdobju relativnega zatišja o tem vprašanju, sta ga nevtralni Švedska in Finska znova premaknili z mrtve točke. V Stockholmu in v Helsinkih menijo, da je uresničenje brezatomskega območja pomembno ne le za varnost njihove regije, temveč tudi v širših okvirih, saj bi to lahko bil prvi korak k brezatomski Evropi. Toda, Danska in Norvešča — članici NATO — očitno pri tem vprašanju izhajata iz interesov zahodnega vojaškega zavezništva in poudarjata, da sedanji trenutek za tako pobudo ni ugoden. Ne izražata se sicer odkrito proti, svoje oklevanje pa opravičujeta s trditvijo, da bi utegnila škoditi ameriško - sovjetskim pogajanjem o razoroževanju. Na tej čeri je torej nasedlo vprašanje, če in kdaj je lahko pričakovati premik, oziroma napredek v smeri ustanavljanja nordijskega brezatomskega območja.

V najpomembnejših tovarnah Furlanije-Julijske krajine

V dopolnilni blagajni vpisanih kar 50 odstotkov vseh delavcev

Kar 50 odstotkov vseh delavcev v Furlaniji-Julijski krajini, ki službujejo v najpomembnejših proizvodnih panogah, je vpisanih v dopolnilno blagajno. To je najzgovornejši dokaz dramatičnega stanja, v katero so zašli veliki zasebni in poldržavni pa tudi manjši industrijski in obrtniški obrati v naši deželi, in iz katerega je izhod silno težak. Tako je naglasil v izjavi tisku deželni tajnik sindikata CGIL Graziano Pasqual.

Večina delavstva, ki ni v dopolnilni blagajni, zaenkrat še počitnikuje: po velikem šmarnu je delo za sedaj steklo (upoštevaje, kot rečeno, le večja podjetja) v tržiški ladjedelnici Italcantieri in v Ansaldu, medtem ko bodo delovišča pordenonske tovarne Zanussi, tržaške Tovarne velikih motorjev GMT in kopice lesnih podjetij ponovno oživela šele 29. avgusta oz. 5. septembra. Tedaj bo pa pošteno morala zaživeti tudi dejavnost političnih sil, je poudaril sindikalist, saj se bodo morale soočiti z nizom hudo žgočih problemov. Isto velja seveda tudi za enotno sindikalno zvezo CGIL-CISL-UIL, ki se borbeno pripravlja na pogajanja z delodajalci in deželnimi ter državnimi oblastmi.

Med najbolj pereča vprašanja sodi po Pasqualovem mnenju usoda pordenonske Zanussi in velikih podjetij z državno soudeležbo. «Z novim pooblaščenim upraviteljem družbe Zanussi smo se sešli samo enkrat», je dejal deželni tajnik CGIL s pripombo, da je sestanek bil pozitiven, saj so se sindikalisti seznanili lahko z nekaterimi stvarnimi podatki o razmerah v Zanussiju. Sindikati vsekakor nestrpno čakajo na načrt o preustroju celovite skupine in poudarjajo, da njeno vodstvo nikakor ne sme iz naše dežele.

Še bolj zapleteni so problemi poldržavnih podjetij, glede katerih se morajo sindikalisti dogovarjati neposredno z rimsko vlado. Zlasti kočljiv je položaj ladjedelnice Italcantieri: «Zahtevali smo sestanek z ministrom za državne soudeležbe, ki ga je treba najodločneje pozvati, da sproži uresničevanje področnega načrta o ladjedelstvu, predvsem pa, da prepreči premestitev odločitvenega in projektantskega središča drugam v notranjost države», je naglasil Pasqual.

Toda kriza je zajela tudi manjša lesna podjetja v Furlaniji in obrtniške gradbene tvrdke, ki niso svojih uslužbencev nikdar tako zlahka pošiljali na dopust kot letos. Podobno velja za tekstilne obrate s kriznimi konicami v Trstu (Calza Bloch), Gorici (predilnica Cotonificio Trestino) in Pordenonu (Olcese Veneziano).

Kakšni so recepti sindikatov za premostitev kriznih razmer? V prvi vrsti, je odvrnil Pasqual, smo pozvali novi deželni odbor, naj skliče sestanek s predstavniki enotne sindikalne zveze, da bi na njem postavili temelje tvornejšemu sodelovanju v prihodnje. Sicer pa sindikati zahtevajo od deželne vlade, naj prek svoje finančne družbe Friulia priskoči na pomoč vsem podjetjem, ki so v krizi in ki se dajo seveda rešiti in nanovo razviti; toda pomoč se ne sme omejiti zgolj na delitev finančnih sredstev, ampak mora zaobjeti pobude širšega zadiha.

Letalski družbi Aligiulia izdatna denarna sredstva

Deželna uprava se je odločila, da finančno podpre letalsko družbo Aligiulia. Ta je, kot znano, nedavno uvedla vrsto zračnih zvez med Furlanijo - Julijsko krajino ter večjimi italijanskimi mesti; te zveze imajo izhodišče v Ronkah. Deželni odbor je tako sprejel sklep, da nakaže omenjeni družbi posojilo 750 milijonov lir proti povračilu v osmih letih, poleg tega je odobril zakonski osnutek, ki predvideva izreden prispevek 1,5 milijarde lir in ki ga bo moral odobriti še deželni svet. Denar bo razdelila deželna finančna družba Friulia, dvignila pa ga bo iz posebnega dotacijskega sklada.

V krogih deželne uprave menijo, da bodo nakazana sredstva bistveno pripomogla k izboljšanju letalske službe v režiji družbe Aligiulia, kakor tudi k širšemu razmahu in ovrednotenju letališča v Ronkah, to pa v pričakovanju učinkovitejše in organske zakonodaje o raztegnitvi letalskih zvez, ki naj upošteva posebej tudi turistični promet.

Kot smo pisali pred nedavnim, ima deželno letališče v Ronkah še druge težave, sicer v pogledu mednarodnih zvez. Gre za okoliščino, da morajo vsa letala, ki priletijo v našo deželo iz evropskega zaledja, poleteti v edini zakonito dovoljeni in ozki koridor P.5 (Ronke - Chioggia), to pa zaradi državnoobrambnih interesov, saj je Furlanija - Julijska krajina spričo svoje obmejnosti dobesedno posejana z vojaškimi postojankami.

Interpelacija KPI v deželnem svetu

ENEL zapira svoja okenca

Komunistična svetovalska skupina v deželnem svetu je naslovila na predsednika odbora Comellija interpelacijo v zvezi z nameravanim zaprtjem okenc ENEL v nekaterih krajih Furlanije. Do septembra letos naj bi namreč zaprli okenca državne ustanove za električno energijo v krajih Moggio Udinese, Čedad, Manzano, Palmanova in Codroipo, po letu 1985 pa še v Huminu in San Danieleju.

Predstavniki KPI predvsem obžalujejo, da ni ENEL izdelal načrta za lociranje svojih uradov na celotnem deželnem teritoriju, ter zahtevajo, naj bi ukrep o zaprtju okenc vsaj začasno suspendirali. Prav tako pozivajo ENEL, naj pripravi načrt za poklicno usposabljanje osebja tudi z vidika poznavanja jezikov, kar naj bi bilo pogoj za zaposlitev v krajih, kjer je največ turistov, in tam, kjer živijo jezikovne manjšine.

● **Iz zadnjih podatkov**, ki jih navaja trgovinska zbornica je razvidno, da se v Trstu proda manj tobaka: v prvem šestmesečju tega leta je bilo namreč prodanih 323.241 kg, v istem obdobju lani pa 351.570 kg.

V letošnjem juniju je padec prodaje tobaka še bolj občuten: prodali so ga 66.093 kg, v istem obdobju lani pa 77.551 kg, to je kar 14,8 od sto manj.

● **Zaradi** vzdrževalnih del v občinski telovadnici v Ul. della Valle je občina odredila stalno prepoved parkiranja in ustavljanja na strani hišne številke 10.

Ob Kraški ohceti bo v Repnu razstava zamejskih obrtnikov-umetnikov

Z umetno obrtjo oživljamo izročila prednikov

Človek je že od samega začetka obdeloval osnovne surovine, kot so les, kamen in usnje. Najprej iz vsakdanje potrebe, nato pa v veselje sebi in drugim. Za okras svojih domov, hramov in grobnic je vtisnil tem prvinam del samega sebe, svojega načina življenja, svojega pogleda na življenje. Med surovino in človekom je nastala tesna vez življenja samega, običajev, kulture in miselnosti.

Industrijski konzumizem je v nekaj desetletjih pometel z vsem, kar je nastajalo tisočletja. Izgladil je do neke mere razlike med narodi, izbrisal običaje, s prevleko nepotrebnega je zakril izročila naših dedov in njihova izkustva, ki so nam jih posredovali s svojim pohištvom, orodjem, priborom in okrasnimi predmeti.

Obubožali smo na bitnosti, na lastni istovetnosti. Zato se danes vračamo k izvoru: čedalje raje se obračamo nazaj k izgubljenim sporočilom, izkušnjam, življenjskim pogledom iz preteklosti. In čeprav se ne moremo odreči industrijskim pridobitvam, se radi obkrožamo s predmeti, ki nas spominjajo na naše korenine. Svoje domove približujemo naravi in pri tem za čuda odkrivamo pristnost lepote, ki je krasila domove naših dedov.

Iz potrebe povratka k lastnim koreninam, iz potreb rešiti pozabe številne okrasne in uporabne predmete, s težavo nastaja umetna obrt, ki vsemu temu dodaja še spretnost človeških rok in lastnih nagibov, zlasti pa zavest pripadnosti svojemu narodu in njegovi kulturi.

Gornje misli je nanizal direktor Slovenskega deželnega gospodarskega združenja Vojko Kocjančič, ko nam je povedal, da bo SDGZ posvetilo zamejski umetni obrti posebno razstavo, in to v Kraški galeriji v Repnu ob priliki Kraške ohceti. Na razstavi, ki jo bodo odprli v sredo, 24. avgusta, bodo sodelovali: Albert in Bogomila Doljak (kraške skrinje, skledniki, vintle, kraško pohištvo, okrasni predmeti), Gabrijela Ozbič (keramični uporabni in okrasni izdelki), Božidar Marušič, ki se bo javnosti predstavil prvič (umetnostni izdelki iz kraškega kamna), Silva Bogatec (usnjeni modni izdelki) in Giovanni Bostjančič (lesene intarzije in stilno pohištvo). Vsi so člani SDGZ.

Kot je poudaril Kocjančič, je namen razstave zlasti v tem, da k umetni obrti prikličemo skrite talente, ki jih med našo mladino gotovo ne manjka in bi se utegnili razviti v prave mojstre. Tudi zato, ker se mladi v današnjih razmerah vse teže dokopljejo do primerne zaposlitve.

V delavnici pri Doljakovih

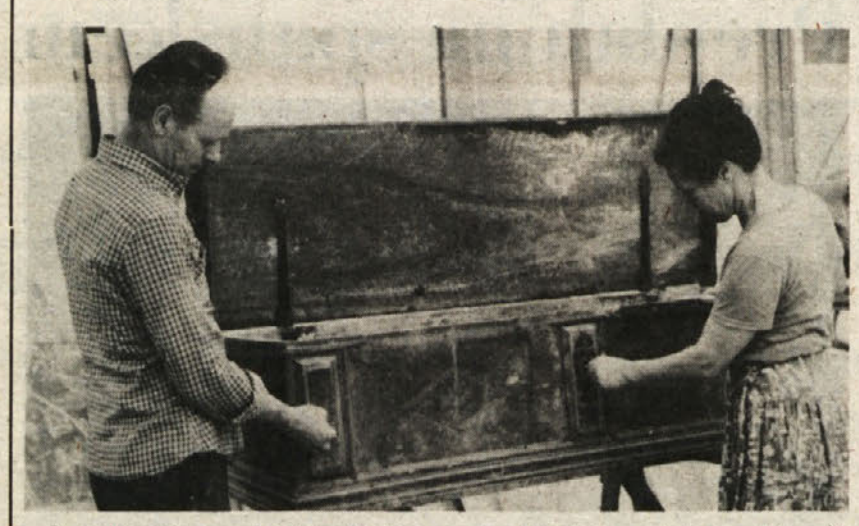

O pripravah na letošnjo Kraško ohcet smo že pisali in še bomo, kot se pač za takšno pomembno prireditev spodobi. Da se ženin in nevesta že mrzlično pripravljata, da se pripravljajo tudi organizatorji in sploh vsi prebivalci repentabrske občine, je samo ob sebi umevno; pa naj še mi pristavimo, da se prav tako vestno pripravljajo tudi naši obrtniki — umetniki, ki bodo tokrat sodelovali na razstavi v kraški galeriji, ki bo tudi povezana z ohcetjo in ki jo organizira Slovensko deželno gospodarsko združenje.

Med razstavljalci bosta tudi tokrat Albert in Bogomila Doljak, lastnika vsem dobro znane galerije «Bor» v Nabrežini, ki ju našim bralcem prav gotovo ni potrebno več predstavljati. Razstavljala bosta svoje prelepe kraške skrinje, vezenino, s prav take originalnimi kraškimi motivi, pa še keramične izdelke, lesene krožnike in skulpture in še marsikaj, kar bo, kot vedno, zbujalo radovednost in občudovanje.

Obiskali smo družino Doljak prav v teh vročih poletnih dneh, ko je pogovor v njihovi lepi, a tudi prijetno hladni galeriji, še laže stekel.

«Poglejte si našo keramiko,» nam je dejala Bogomila. «Vsaka ima na spodnjem delu naš žig, to je ime naše galerije «Bor» in pa datum 4. dec. 1979, ko smo galerijo uradno odprli. Ta žig in datum nam veliko pomenita, saj nas vežeta s spominom na našega dragega prijatelja, mentorja, slikarja Roberta Hlavatyja, ki je bil tudi pobudnik za ustanovitev tega našega razstavnega prostora.»

Seveda ne boste le vi udeleženci na tokratni razstavi?

«Ne, in to nas zelo veseli, da pridejo do veljave naši obrtniki in njihovi izdelki, kot nas tudi veseli, da bomo sodelovali na tej tako pomembni folklorni prireditvi.»

Seveda nismo mogli mimo vprašanja, kje sta letos še razstavljala. Tanja, kje sta nam postregla s podatki: fekoj sta razstavljala v Ilirski Bibruarja sta razstavljala v Ilirski Bistrici (z Ilirsko Bistrico je devinsko-nabrežinska občina tudi pobratena), kasneje sta razstavljala na srednji šoli v Postojni, pa še v Mali galeriji v Sežani.

Dela vam torej ne manjka?

«Še preveč ga je,» sta nam hitro odgovorila. «Galerijo namreč obiskujejo poleg tistih, ki si jo želijo ogledati in kupcev, tudi številni šolarji. Teh je bilo v preteklem šolskem letu veliko, tako iz devinsko-nabrežinske občine kot iz Križa, s Proseka, iz Trsta in še od drugod.»

«Mi smo teh obiskov zelo veseli, saj kažejo otroci izredno zanimanje za naše delo. Seveda nam jemlje takšno razkazovanje in razlaganje tudi veliko časa, a smo zadovoljni, ko vidimo, s kako bogatimi vtisi odhajajo od nas in kako jim je bilo vse zanimivo. Če bi že odgovorne oblasti pokazale kaj razumevanja za to našo dodatno dejavnost; sta še pristavila, "bi bilo seveda boljše"».

Tako, sedaj smo povedali nekaj besed o pripravah na razstavo o kraški obrti. Vse ostalo si boste ogledali sami, torej vsi tisti, ki se boste letošnje Kraške ohceti in njenih spremnih prireditev udeležili. In če bo vreme naklonjeno, vas prav gotovo ne bo malo.

N. L.

Prvi rezultati so vse prej kot vzpodbudni

Izkoristiti treba vse velike možnosti ki jih nudi zakon o kmečkem turizmu

Glavna turistična sezona se sicer počasi izteka, kljub temu pa velja opozoriti na vprašanje, ki je s to sezono tesno povezano a ni v naši pokrajini — vsaj tako kažejo prvi podatki — naletelo na pravi posluh; v mislih imamo kmečki turizem, ki kljub novemu deželnemu zakonu ni naletel v pokrajini, kjer sicer obstajajo dobre možnosti razvoja te dejavnosti, na rodovitna tla. Na pokrajinskem nadzorništvu za kmetijstvo niso prejeli še nobene prošnje, obenem pa dodajajo, da deželni zakon, ki je stopil v veljavo 28. aprila letos, še ni operativen; po vsej verjetnosti bodo vnešene nekatere spremembe, ki pa bi v bistvu ne smele spremeniti osnovnih temeljev zakona samega.

Gotovo je, da nudi precejšnje možnosti agriturističnega razvoja tudi v naši pokrajini, zaradi cesar bi bilo prav, da bi vsi tisti, ki imajo potrebne pogoje za udejstvovanje v tem sektorju, te možnosti tudi izkoristili.

Za razvoj agriturizma je dežela nakazala skoraj dve milijardi lir za obdobje 1983-85; finančne prispevke — določa zakon — bo podeljevala za ureditev in opremo sob v kmetijskih poslopjih, za ureditev in opremo zadružnih poslopij, v katerih bo dovoljena prodaja na drobno in preskrba s tistimi tipičnimi proizvodi, ki jih bodo pridelali lastniki sami (tukaj pridejo predvsem v poštev osmice), za ureditev opremljenih področij za kampiranje v bližini kmetijskega poslopja ter še za ureditev vodovodov, električnih, telefonskih, ogrevalnih in higiensko — zdravstvenih naprav z vsemi priključitvami, ki so potrebne za prej omenjene posege.

Kdor se bo udejstvoval v agriturističnem sektorju bo lahko razpolagal z največ desetimi posteljami za turiste, ali pa s petimi prostori za rulotke in šotore. Deželna uprava bo za vse te posege podelila zainteresiranemu finančne prispevke, ki bodo lahko dosegli osemdeset od sto (najvišji možni prispevek bo znašal 50 milijonov lir) predvidenega stroška; prošnje za prejem finančnih prispevkov je treba vložiti na posamezne občine; poleg njih je treba predložiti tudi načrt in poročilo o nameravanem posegu; prošnje bodo nato občinske uprave skupno z lastnim mnenjem odposlale pokrajinskemu nadzorništvu za kmetijstvo, ki ni doslej — kot uvodoma rečeno — prejel še nobene. Finančni prispevki bodo vsekakor podeljeni samo za dela, ki jih je treba še začeti in/ali za nakupe, ki jih bo posameznik opravil, potem ko je prošnjo že vložil.

Sleherni poseg, ki bo uresničen s temi prispevki, bo moral služiti kmečkemu turizmu najmanj za dobo petih let, sicer jih bo moral posameznik vrniti. Izgubil jih bo tudi, če bo izključen ali pa izgubil rekvizite za vpis v pokrajinski poklicni seznam kmetijskih podjetnikov in/ali v seznam agriturističnih operaterjev v obdobju petih let od trenutka, ko je prejel prispevek. Pri vsem tem je treba podčrtati, da se bo moral turistični operater prevalentno ukvarjati s svojo glavno, to je kmetijsko dejavnostjo.

Pri tem se postavlja vprašanje, kdo se lahko posveti kmečkemu turizmu; interesent se bo moral najprej vpisati v posebni seznam, ki ga bo za vsako pokrajino vodila komisija za vodenje poklicnega seznama kmetijskih podjetnikov; znani so zapletjaji in krivice, ki so bile z njim v zvezi storjene tržaškim kmetom, ki so v veliki večini Slovenci; komisija vsekakor po tolikih nastopih in protestih slovenskih kmetov in njihove sindikalne organizacije ni bila ustanovljena, na osnovi deželnega zakona 84/82 pa izdaja potrdila o rekvizitih za vpis v omenjeni seznam direktor pokrajinskega nadzorništva, potem ko sliši mnenje posvetovalne komisije, ki jo sestavljajo predstavniki obstoječih kmetijskih strokovnih organizacij v pokrajini. Posebni seznam agriturističnih operaterjev bo torej vodil direktor pokrajinskega nadzorništva.

Vanj se vsekakor lahko vpišejo vsi, ki imajo pogoje za vpis v poklicne sezname kmetov; prošnje bo treba potom posameznih občin vložiti na pokrajinsko nadzorništvo; o utemeljenosti tistih prošenj, o katerih se občinske uprave ne bodo izrekle, bo avtonomno odločal direktor nadzorništva po posvetovanju z omenjeno komisijo predstavnikov kmetijskih strokovnih organizacij, ki obstajajo v pokrajini ter funkcionarja deželne ustanove za razvoj kmetijstva.

V pričakovanju obletnice cesarjevega rojstva

Tudi letos spori in polemike med «oboževalci» Franca Jožefa

Tudi letos, podobno kot lani, bosta v Furlaniji - Julijski krajini dve proslavi v čast Francu Jožefu in vsem imiom ter spominom, ki so vezani na bivše avstro-ogrsko cesarstvo. Tudi letos pa spremljajo obletnico rojstva velikega vladarja polemike in spori, za katerimi se skrivajo ideološka (in tudi politična) razhajanja, ki so privedla do razkola v «Srednjeevropski omiki», to je v organizaciji s sedežem v Trstu, ki se naslanja in širi ideale «Mitteleurope».

Od leta 1976 do predlanskim je ta organizacija z dokajšnjim uspehom prirejala v Jasihu pri Krminu spominsko slavnost ob obletnici rojstva Franca Jožefa s kulturnim programom, ki je odražal narodnostno mešano stvarnost nekdanjega cesarstva. Lani pa je «Srednjeevropska omika» doživela hud notranji potres. Po ostrih polemikah in hudih sporih, ki so se nekajkrat tudi končali na sodišču, je skupina odpadnikov tega gibanja ustanovila lastno organizacijo z imenom «Mitteleuropa - gibanje furlanskega naroda», ki je lani kot letos prireditelj slavnosti v Jasihu. «Matična organizacija» pa se bo 135-letnice rojstva Franca Jožefa spomnila s prireditvijo v Rudi pri Cervignanu, ki so jo organizatorji razdelili na dva dela. Prvi del se bo odvijal v soboto in nedeljo, 20. in 21. avgusta, drugi del pa teden kasneje.

«Prireditev v Jasihu (o kateri podrobneje poročamo na goriški strani, op. ur.) ne odraža duha in smernic našega gibanja,» nam je povedal voditelj «Srednjeevropske omike» Paolo Parovel «ter je politično in ideološko desno obarvana. Njeni pobudniki uživajo podporo furlanskih desničarskih in konservativnih krogov, njihova vzora pa sta skrajno konservativni predsednik bavarske deželne vlade Strauss in Oton Habsburški, ki je izdal ideale svoje rodbine ter se vključil v nemško demokristjansko stranko. Ti ljudje zganjajo samo neko demagogijo v stilu oguljene nostalgije. Škoda, ker se je praznovanje v Jasihu razvilo kot stičišče raznih narodov in njihovih kultur, novi «mitelevropejci» pa so sedaj vse pokvarili».

Prav zato, da bi se razlikovali od bivših somišljenikov, ki baje uživajo podporo tudi prebivalcev Jasiha, je «Srednjeevropska omika» imenovala svojo prireditev «praznik naših narodov». «Naša organizacija skuša premostiti nostalgično gledanje na avstro-ogrsko preteklost,» je še dodal Parovel, «ki jo danes drugi izrabljajo. Postati hočemo glasniki in raziskovalci srednjeevropske zgodovine in kulture v luči nove stvarnosti, ki nas obdaja.» Od tod tudi «alternativna» pobuda v Rudi pri Cervignanu in sklep, da se na praznik povabi slovenska godba na pihala «Breg» iz Doline in pa ansambel «Veselih godcev» iz Boljunca.

Vpis v osnovnošolske tečaje za odrasle

Tržaško šolsko skrbništvo sporoča, da je na oglasnih deskah pokrajinskega šolskega urada in na sedežih didaktičnih ravnateljstev na ogled ministrska okrožnica, ki zadeva ustanovitev tečajev za odrasle za dosego osnovnošolske izobrazbe v šolskem letu 1983/84. Zainteresirani morajo vložiti prošnje na navadnem papirju s priloženim rojstnim listom (vedno na navadnem papirju) do vključno 3. septembra

Glinščica trpi sušo

Suša, ki ne prizanaša poljskemu pridelku, je vsak dan bolj občutna. Vse se počasi suši. Tudi v strugi Glinščice je vsak dan manj vode, kot nam dokazuje prizor, posnet pri mostu, kjer so naftni rezervoarji

Kaj nam danes pomenijo spomeniki padlim v NOB?

O tej temi bodo razpravljali v soboto na okrogli mizi na Opčinah

Kaj nam pomenijo v današnjem času spomeniki padlim v narodnoosvobodilni borbi? To vprašanje si verjetno večkrat zastavljamo, še zlasti pa si ga zastavljamo, ko se prav nad temi spomeniki znašajo mračne sile tržaškega neofašizma. To pa se žal pogostokrat dogaja. Vsa povojna leta smo bili priča gnusnim mazaškim akcijam in drugim neofašističnim «podvigom» na podeželju in v mestu samem. Prav v tem letu pa je ta dejavnost dosegla svoj višek, kot so dokazale sramotne izzivaške akcije tržaških škvadristov med zadnjo volilno kampanjo.

Če je prišlo do poveličevanja pižgalca Narodnega doma Giunte in njegovih metod, če je prišlo do mazaških akcij in nato do pravcatih škvadrističnih ekspedicij v slovenske vasi s pretepanjem domačinov, če je skratka lahko prišlo do vsega tega, pomeni, da so sile, proti katerim se je borilo naše ljudstvo med narodnoosvobodilno borbo in so mnogi darovali svoja življenja, še vedno žive in se je treba proti njim še krčevito boriti, kot se je treba še vedno zavzemati, da bi tudi tisti, ki so po ustavi poklicani, da preprečujejo neofašistično rovarjenje, v celoti izpolnjevali svojo dolžnost, kar se, žal, običajno ne dogaja.

Te in podobne misli se nam vedno znova porajajo, ko se ob eni ali drugi priložnosti spomnimo na spomenike padlim, ki so posejani po vseh naših krajih. In te misli se nam porajajo tudi ob napovedi, da bodo prireditelji v soboto, 20. avgusta, posebno okroglo mizo o tej temi. Kaj nam pomenijo spomeniki padlim in zakaj jih moramo še vedno budno varovati? To je naslov okrogle mize, ki jo prireja openska sekcija KPI v okviru praznika «Unità» in «Dela», ki bo v soboto in nedeljo v Prosvetnem domu na Opčinah.

Pri tej zanimivi in vedno aktualni temi bodo govorili sen. Paolo Sema, dolinski župan Edvin Švab, profesor Jože Pirjevec in en novinar Primorskega dnevnika. Pričakovati je seveda, da se bodo o tem vprašanju izrekli tudi drugi udeleženci okrogle mize. Srečanje bo v Prosvetnem domu ob 18. uri.

V okviru praznika komunističnega tiska na Opčinah bodo ob 18. uri odprli tudi zanimivo dokumentarno razstavo o openskem tramvaju. Nedeljski del praznika bo poleg pozdravnega govora obsegal tudi kulturni spored z nastopom kotalkarjev ŠD Polet in folkloristov SKD Tabor. Oba večera bo za zabavo poskrbel ansambel Aries. Omembe vredna sta tudi razstava knjig in otroški kotiček.

Festival tiska KPI v Sesljanskem zalivu

V slikovitem okolju Sesljanskega zaliva bo od petka do nedelje praznik komunističnega tiska, ki ga prireja sekcija KPI devinsko - nabrežinske občine. Prireditev se bo začela v petek, 19. avgusta, ob 17. uri, v večernih urah pa bo prosta zabava z ansamblom Pomlad iz Ricmanj. V soboto bodo odprli kioske že ob 10. uri, ob 16. uri bo turnir v briškoli, medtem ko bodo ob 18. uri uradno predstavili tisku in javnosti dokument o turističnem razvoju devinsko - nabrežinske občine, ki ga je izdelala krajevna sekcija KPI. Poročala bosta sekcijski tajnik Ivo Širca in občinski odbornik za vprašanja zaščite okolja Vocci, sledila bo debata. V večernih urah bo nato na sporedu koncert ljudske glasbe in ples z ansamblom Lojzeta Furlana.

V nedeljo zjutraj bo tekmovanje v skrlah, ob 19. uri bo politični shod, nakar bo nastopil kantavtor Alfredo Lacosegliaz. Festival «Unità in Dela» se bo nato zaključil s plesom ob zvokih ansambla «Gli altri baroni».

V priredbi dolinske občinske uprave

«Dnevi kmetijstva» čez mesec dni v Boljuncu

V polovici septembra, od 16. do 19., bo dolinska občinska uprava priredila v Boljuncu že tradicionalne Dneve kmetijstva, ki iz leta v leto zadobivajo vedno večji pomen; z njimi skuša občinska uprava prispevati k razvoju kmetijskih dejavnosti v naši pokrajini.

Štiridnevna manifestacija, ki se bo letos odvijala pod pokroviteljstvom pokrajinskega nadzorništva za kmetijstvo, tržaške pokrajinske uprave, kraške gorske skupnosti in trgovinske zbornice, bo letos po lepih uspehih iz prejšnjih let nudila še pestrejši program, tako da bo obiskovalec tudi v podrobnostih spoznal proizvodnjo kmetijskega sektorja v pokrajini. Okvirni program, o katerem bomo podrobneje poročali v prihodnjih dneh in ki ga je pripravila dolinska občinska uprava, predvideva številne razstave, med katerimi razstave goveda, prašičev, perutnine ter razstave domačega grozdja, čebelarstva, cvetličarstva, sadjarstva in vrtnarstva in še številne druge; med temi bi še omenili etnografsko razstavo ter razstavo kletarske opreme in orodja iz preteklih in današnjih dni.

V okviru Dnevov kmetijstva bo prireditelj poskrbel tudi za srečanja in okrogle mize, na katerih bo govor o številnih vprašanjih, ki gredo od proučevanja možnosti obmejnega sodelovanja, pa do specifičnih krajevnih kmetijskih problemov.

Štipendije za tečaje občinskih tajnikov

Vladni komisariat Furlanije - Julijske krajine obvešča, da je na razpolago 170 štipendij za udeležence tečajev za občinske tajnike v študijskem letu 1983/84. Zainteresirani naj pošljejo prošnje do sobote, 20. avgusta, na krajevno prefekturo. Podrobnejše informacije so na razpolago pri tržaški prefekturi, soba št. 76.

● **Tržaška občina** sporoča, da bo občinski bazen Bruno Bianchi zaradi običajnih vzdrževalnih del zaprt do 2. oktobra.

Turistični operaterji na sejmu v Celovcu

V okviru 50. «Klagenfurter Messe», to je najvažnejše mednarodne razstavljalske manifestacije v koroškem glavnem mestu Celovcu, je bila že drugič zapored izpeljana pobuda «Trst, pristanišče, sejem in turizem». Na srečanju s predstavniki tiska ter avstrijskimi gospodarskimi in turističnimi operaterji so sodelovali predsednik Barison in direktor Rosolini avtonomne turistične in letoviščarske ustanove Trsta in njegove obale, direktor sejemske ustanove Tamaro ter Bastiani v imenu avtonomne ustanove tržaške luke.

Na srečanju je bil postavljen v ospredje obračun avstrijske prisotnosti na tržaških sejemskih manifestacijah v teku letošnjega leta in na programu za leto 1984; govor je nadalje bil o okrepitvi pristaniških infrastruktur, o perspektivah razvoja koroškega in splošno avstrijskega turističnega toka v naše mesto, ob isti priložnosti pa je bila tudi avstrijski javnosti predstavljena razstava «Prazgodovina Caput Adriae».

Predsednik letoviščarske ustanove je tudi namignil na sejemske manifestacije in druge prireditve, ki bodo na sporedu v prihodnjem letu in bodo gotovo naletele na pozitiven odmev pri avstrijskih obiskovalcih.

Novi prostori za nekatere urade KZE

Včeraj so začele delovati v novih uradih nekatere službe Krajevne zdravstvene enote. Iz nekdanjih prostorov v Ul. Torino 8, kjer je bil sedež bivšega higienskega urada, so se službe iz sektorja javne higiene in ekologije preselile v udobnejše prostore v Ul. Farneto 3. Gre, kot znano, za službo za cepljenje, urad za vozniška dovoljenja, urad za zdravniške preglede na zahtevo delodajalcev, urad za izdajanje potrdil o zdravi in močni konstituciji ter sanitarnih in delavskih knjižic ter urad nadzornice zdravstvenih asistentk.

Ob težki izgubi Rudolfa Žerjala in Alojza Bandija izreka svojcem iskreno sožalje KD J. Rapotec iz Prebenega.

† Zapustil nas je naš dragi oče in nono

Alojz Bandi

Pogreb bo danes, 18. t.m., ob 13. uri iz mrtvašnice glavne bolnišnice v cerkev v Dolino.

Žalostno vest sporočajo sinova, nevesta in vnuki.

Prebeneg, Trst, 18. avgusta 1983

Gostilna «Ex Moro» kot boksarski ring

Gostilna «Ex Moro» v Ul. Oliva 35 se je prejšnjo noč spremenila v boksarski ring, ko je skupina ljudi (vštevši gospodarja) zamenjala gostišče za prizorišče tega popularnega športa.

Vse se je začelo približno ob 2.30, ko je skupinica treh ljudi (dva moška in ena ženska) prišla pred omenjeno gostilno ter skušala na vse načine prepričati lastnika, da jim odpre lokal in da jim postreže še z zadnjim vrčkom piva ali kozarcem vina. Lastnik, ki je bil še v gostilni, pa se ni zmenil za njihove klice in trkanje na vrata. Skupinica je zato poskušala še zadnjo možnost. Kljub pozni uri sta se namreč na balinarski stezi, ki je ob gostilni mudila še dva moška. Prav njiju je skupinica vprašala za pijačo in za nasvet, kako bi lahko prišla v zaprt lokal. Navidez mirna razprava pa se je iz še neznanih vzrokov kmalu spremenila v prerekanje ter se na koncu izrodila v pretep, v katerega se je takoj vpletel še lastnik lokala.

Suvanju s pestmi in kričanju je približno uro kasneje naredila konec policija, ki je prihitela na kraj na telefonski poziv nekega bližnjega stanovalca. Tudi prihod policistov ni pomiril vročekrvneže, tako da so imeli agenti precej dela, da so nekatere izmed njih pospremili v bolnišnico, druge pa na kvesturo, kjer so vse improvizirane boksarje kasnejé tudi identificirali. Skupinico, ki je hotela v zaprto gostilno in ki je po pričevanju lastnika gostilne baje tudi sprožila pretep, so sestavljali 39-letni Fabio Fabbro (Ul. De Amicis 1), 31-letni Giovanni Antonovic (Ul. Tonello) ter jugoslovanska državljanka, 35-letna Dragana Lončarevič, doma iz Beograda. Vse tri so aretirali pod obtožbo pretepanja in kalitve javnega miru, ista usoda pa je doletela tudi lastnika lokala, 26-letnega Stanislava Baruzzo in pa moška, 45-letnega Gianfranca Casuja in 21-letnega Stelia Bozicha, ki sta se mudila na balinarski stezi in ki sta sodelovala v pretepu. Policija je tudi odredila začasno zaprtje gostilne «Ex Moro». Naj še omenimo, da sta tako Fabbro, kot Antonovič stara znanca policije in sodnih organov.

Nalezljive bolezni v mesecu juliju

V mesecu juliju so v tržaški pokrajini zabeležili naslednje primere nalezljivih bolezni: 9 primerov blenoragije, 1 primer bacilarne griže, 15 primerov nalezljivega vnetja jeter, 4 infekcije zaradi salmonel, 2 primera gastroenteritisa v prvem letu življenja, 4 primere mononukleoze, 220 primerov ošpic, 4 primere vnetja priušesne slinavke, 8 primerov oslovskega kašlja, 58 vgrizov stekline osumljenih živali, 5 primerov rdečice, 2 primera srbečice, 3 primere škarlatinke, 1 primer sifilisa, 1 primer tenije, 1 primer vnetja lasišča, 1 primer tuberkuloze ter 17 primerov noric.

Z ukradenim avtom so hoteli čez mejo

Obmejna policija je aretirala včeraj na mejnem prehodu pri Fernetičih tri romunske državljane, ki so hoteli v Jugoslavijo brez veljavnih potnih listov, vrh tega pa so se peljali še v ukradenem avtomobilu. Po krajši preiskavi, ki jo je tukajšnja policija izvedla v sodelovanju s francoskimi organi in z Interpolom, je prišlo na dan, da so trije Romuni (20-letni Jan Faur, 21-letni Florin Corvea in 27-letni Florian Gisa) pred nekaj meseci zbežali iz domovine v Francijo, kjer so zaprosili za politično zatočišče.

Čez nekaj časa pa so se ilegalno preselili v Italijo, ki jim je nudila začasno bivališče v posebnem zbirnem središču za politične begunce pri Latini. Tudi tam pa niso imeli obstanka ter si izbrali za «novo domovino» Zvezno republiko Nemčijo, kjer so med drugim ukradli neki mercedes. Z njim so hoteli v Jugoslavijo, svojo nemirno kri pa si bodo sedaj hladili v tržaškem Coroneu.

Mestna knjižnica zaprta do konca avgusta

Tržaška Mestna knjižnica bo zaprta do 31. avgusta zaradi izrednih del. V knjižnici bodo namreč namestili oddelek za zbiranje podatkov, ki bo služil skorajšnji avtomatizaciji službe za izposojanje knjig.

● **V dvorani Prosvetnega doma** na Opčinah je na ogled razstava kostumerke Marije Vidau, ki so jo slovesno odprli v petek, 12. avgusta. Razstava bo odprta do nedelje.

Pogovor s 84-letnim nabrežinskim ribičem Janezom Grudnom

Ribištvu se ne bi odrekel za nobeno ceno

Hiša, v kateri živi že 84-letni Janez Gruden, «Martinčev», z dvema sinovoma, se nahaja v starem delu vasi Nabrežine. Našel sem ga prav, ko je imel kuhinjska opravila, a je z veseljem privolil na kratek razgovor.

Vpr.: No, Janez, verjetno je preteklo že dolgo let odkar ste prvič zaveslali na odprto morje, ali ni tako?

Odg.: Lahko bi rekel, da se z ribištvom ukvarjam, odkar sem shodil. To pa zato, ker je bila naša izključno ribiška družina in sem tudi jaz hočeš nočeš podeloval ta poklic. Naj povem, da so se moji dedje ukvarjali z lovom že za časa devinskih grofov in mogoče tudi že prej, tako mi je bilo že zdavnaj usojeno, da bom postal ribič.

Vpr.: Katere ribe so bile takrat značilne in katerih ni več v teh krajih?

Odg.: Leta nazaj je bil lov zelo ploden, saj smo lovili tune, brancine, zobače, orade, škarpene, skuše, lignje, sipe, sardele, jeraje, «paurje» (majhni raki), jastroge, bradače in liste. Tune sem zadnjič videl leta 1956, takrat je bil tudi zadnji lov, sedaj jih tukaj na Jadranu ne najdemo več. Ko so namreč začeli loviti v Sredozemskem morju jate tunov z radarskimi napravami, z drugačnimi, močnejšimi mrežami in novejšimi tehničnimi pripomočki, je tunom vstop v Jadransko morje praktično zaprt, saj jih polovijo vse že v začetku, oziroma v Sredozemskem morju. Le ta 1950 pa so množične jate tunov uhajale ribičem sosednega morja in prihajale do Tržaškega zaliva, kjer smo jih mi na tisoče in tisoče polovili.

Kar se tiče skuš, orad in zobačev se tudi ne najdejo več, ne ve se točno,

zakaj, a po vsej verjetnosti se to dogaja zaradi izredno onesnaženega morja. Rodove jastogov in «paurjev» pa so uničili dinamit in razni drugi eksplozivi med zadnjo vojno. Za liste pa je povsem drugače: te ribe živijo v krajih, kjer je morsko dno peščeno, točneje pri mestu Caorle. Nastopi čas, ko začnejo listi nositi jajčeca proti istrski obali in seveda potujejo tudi mimo naših krajev. Za ribiče, ki imajo majhne čolne in lovijo ob obali, pa je nastal problem, ker so prav pred nekaj leti zgradili vodovod, ki gre od Štivana do Miramara. List pa se ne dvigne več kot pol metra od dna, vodovod je višji, in zato teh rib ne najdemo več ob obali. Mali ribiči, med katerimi sem tudi jaz, pa nimamo takih čolnov, da bi se lahko spuščali na odprto morje za več kot tri kilometre, ker je prenevarno in tudi zakon tega sploh ne dovoljuje. Čez vodovod pa je pri nas v Nabrežini več kot tri kilometre poti.

Vpr.: Veliko se je govorilo o lovu na tune. Kaj nam lahko o tem poveste?

Odg.: Lov na tune je potekal od julija tja do septembra. Angažirana je bila mladina iz vse vasi, saj so vsi tisti, ki so pomagali vleči mrežo k obali, tudi nekaj zaslužili, včasih samo kos tuna, v najboljšem primeru tudi celo ribo, ki je tehtala ponavadi od 5 do 25 kg. No, več tunov smo polovili med leti 1954-56. Ponoči, ko jih nismo videli, a smo vseeno vrgli mrežo, sem jih nekoč ulovil kar 52, podnevi pa, ko smo jih organizirano obkrožili s tunerami in jih potem vlekli z mrežami k obali, pa tudi 600 do 700. Naj omenim, da je moj oče nekoč ulovil dva tuna, ki sta tehtala skupaj tri stote in 65 kg.

Vpr.: Poklic ribiča gre počasi v pozabo. Večina mladih se usmerja drugam in se sploh ne zanima za ta posel. Zakaj je po vašem mnenju prišlo do tega?

Odg.: Jaz si to predstavljam takole: morje ne nudi gotovega, mesečnega zaslužka, zato se vsi usmerjajo drugam kjer dobijo lahko stalno plačo. Ne samo to, ampak z ribištvom se lahko ukvarjajo le tisti, ki do morja res nekaj čutijo.

Vpr.: Za zaključek pa še eno vprašanje: če bi se znova rodil, bi se spet odločil za ribištvo, ali pa imate kakšno drugo posebno željo?

Odg.: Ne morem si na noben način zamisliti, da bi opustil morje, in še vedno hodim do brega, tudi sedaj, ko mi je že 84 let. Tam pa z največjim veseljem zaveslam na odprto morje, posebno spomladi in pozimi. No, in če bi se še enkrat rodil, bi zagotovo ponovno postal ribič, kajti za nobeno stvar na svetu se ne bi odrekel temu poklicu. Zelo mi ugaja in bom s tem nadaljeval, dokler mi bo pač zdravje dovoljevalo.

Razgovor zapisal: BORIS DEVETAK

Pred 110 leti avstrijski parlament izglasoval zakon o zadrugah

Odločilna vloga zadrug za rast slovenskega gospodarstva pri nas

Pred sto desetimi leti, točneje, 9. aprila 1873, je avstrijski parlament izdal zakon, ki je urejal delovanje zadrug. Čeprav bi ne izgledalo, je bil ta zakon velikega pomena za rast slovenskega gospodarstva na Tržaškem (in sploh po celi Primorski): na podlagi novih določb so namreč začele tu nastajati prve zadruge (največ jih je bilo kreditnih), ki so omogočale našim ljudem, da so se osvobajali od tujega kapitala. Pravzaprav bi bilo treba tu omeniti še drug zakon, ki je bil izdan petindvajset let prej (leta 1948) in ki je dovoljeval kmetom, da so odkupili zemljo, na kateri so delali. Manjši stroški za najemnine so dovoljevali višje prihranke. S temi so kasneje naši ljudje ustanavljali zadruge.

V začetku so nastajale predvsem kreditne in konzumne zadruge. To je bilo tudi razumljivo, saj so dotlej bili primorski Slovenci odvisni od italijanskih in nemških ustanov, večkrat pa tudi od oderuškega kapitala. Prva kreditna zadruga je bilo Gospodarsko društvo v Škednju, ustanovljeno leta 1880; sledilo je Obrtniško društvo v Barkovljah, ustanovljeno leta 1882; leta 1883 se pojavi prva kreditna zadruga na Goriškem, Goriška ljudska posojilnica.

Leta 1885 je bila ustanovljena (na sodišču registrirana šele leta 1891) Tržaška hranilnica in posojilnica. Glavni pobudnik za ustanovitev te zadruge je bil njen dolgoletni predsednik Josip Ulčakar. Sam je večkrat rad poudarjal, da je prve vloge za novoustanovljeno zadrugo sam pobiral med branjevkami in služkinjami na trgu Ponterosso. Ulčakar je bil pomembna osebnost v tedanjem slovenskem gospodarskem ambientu v Trstu. Bil je tudi v odboru Trgovsko obrtne zadruge in če se je odločil, da nekomu nudi posojilo, je to pri eni ali drugi posojilnici gotovo dosegel. Nekdanji uradniki Tržaške posojilnice in hranilnice se ga spominjajo kot možakarja z ogromnim trebuhom, ki je svoje posle vodil izza pisalne mize, kjer je med nujno opremo bilo polno, litrsko pivo.

Tržaška hranilnica in posojilnica pa je bila važna predvsem zato, ker si je leta 1904 dala zgraditi lastni sedežmogočni Narodni dom, ki je postal kulturno in gospodarsko središče vseh tržaških Slovencev.

Veliko zaslug je tedaj imela tudi Trgovsko-obrtna zadruga, ustanovljena leta 1906, ki je bila pobudnik za ustanovitev Ciril-Metodove šole, ki je spočetka imela svoj sedež na Ul. Battisti v stavbi, ki je bila last Trgovsko obrtne zadruge.

Poleg omenjenih je v naslednjih desetletjih nastalo še veliko število kreditnih, konzumnih in produkcijskih zadrug. Samo na Tržaškem jih je do leta 1930 (v glavnem pa do prve svetovne vojne) bilo ustanovljenh kar 107. Večina jih je bila včlanjenih v Zadružno zvezo, ki je imela sedež v Trstu, a pristojnost za celo Primorsko. Zadružna zveza je po prvi svetovni vojni štela 138 članic (od teh je bilo 86 kreditnih zadrug), do leta 1929 pa je izdajala tudi lastno glasilo Gospodarski vestnik.

Ti skopi podatki dajejo torej vsaj bežen vtis o gospodarski, a tudi družbeni in kulturni pomembnosti slovenskih zadrug, ki so tedaj bile prisotne malodane v vsaki slovenski vasi in mestnem predelu. Fašizmu je v nekaj letih uspelo vse to uničiti in tako ponovno privesti slovensko gospodarstvo k stanju, v katerem je bilo petdeset let prej.

(mo)

OPOZORILO KMEČKE ZVEZE DVOLASTNIKOM

Vložiti prošnje za sečnjo

Kmečka zveza opozarja dvolastnike, ki nameravajo sekati drva na jugoslovanskem ozemlju, da pravočasno predložijo ustrezne prošnje. V ta namen naj se javijo v njenih uradih v Ul. Cicerone 8/B v uradnih urah. Poleg osebnih dokumentov naj s seboj prinesejo še dvolastniško knjižico ter podatke o številkah parcel na katerih nameravajo sekati, njihovo površino in v kateri katastrski občini se nahaja ter še količino drv, ki jih nameravajo posekati. Prošnje bo Kmečka zveza sprejemala do 31. avgusta.

KZ izpolnjuje prijave vina

Kmečka zveza opozarja vinogradnike, da morajo do 6. septembra prijavijo zaloge vina, ki jih imajo še v kleti do 31. avgusta. Prijave morajo zainteresirani vinogradniki izročiti davčnim uradom občine, v kateri prebivajo. Kršitelji tega ministrskega odloka bodo podvrženi globi od 100.000 do 1.000.000 lir.

Tajništvo KZ obvešča člane, da bo prijave izpolnjevalo do 6. septembra in jih izročilo pristojnim uradom posameznih občin.

IZŠEL JE GALEBOV ŠOLSKI DNEVNIK

DOBITE GA V:

TRŽAŠKI KNJIGARNI — Ul. sv. Frančiška 20
KNJIGARNI TERČON — NABREŽINA
TRAFIKI TRETJAK — KRIŽ
TRAFIKI SEDMAK — PROSEK
TRAFIKI CHESSA — Narodna Ulica, OPČINE
PAPIRNICI ŽERJAL — BOLJUNEC

S pričetkom pouka ga boste lahko dobili tudi na vseh slovenskih šolah.

GALEBOVI PRIJATELJI, POHITITE Z NAKUPOM!

Gledališča

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE

V nedeljo, 21. t.m., ob 20.30: W. Shakespeare «Troilus in Kresida». Predstava za izven na ploščadi pred Kulturnim domom v Novi Gorici. Ogled predstave je brezplačen.

V ponedeljek, 22. t.m., ob 21. uri: W. Shakespeare «Troilus in Kresida». Gostovanje PDG v Križankah v Ljubljani.

Kino

Ariston 21.30 «Poltergeist — Demoniche presenze. Prepovedano mladini pod 14. letom.

Eden 17.30 «Malamore». Prepovedano mladini pod 18. letom.

Fenice 17.00 «10 minuti a mezzanotte». Prepovedan mladini pod 18. letom.

Nazionale Dvorana št. 1. 16.00 «Laure servizi erotici». Prepovedan mladini pod 18. letom. Dvorana št. 2. 16.00 «Insaziabili calde labbra». Prepovedan mladini pod 18. letom. Dvorana štev. 3 16.30 «Zombi II.»

Grattacielo 18.00 «Taxi driver». Robert De Niro.

Mignon 17.00 «Un violento weekend di terrore».

Aurora 17.30 «1941 allarme a Hollywood».

Capitol Zaprto.

Cristallo Danes zaprto. Jutri ob 17.00 «Agente 007: la spia che mi amava».

Radio 15.30 «L'infermiera in vacanza». Prepovedan mladini pod 18. letom.

Vittorio Veneto 17.00 «Il gatto e il canarino».

Lumiere Do 1. septembra zaprto zaradi počitnic.

Moderno 18.30 «Una commedia sexy in una notte di mezza estate». W. Allen.

Giardino pubblico 21.00 «Fico d'India». R. Pozzetto, D. Abbatantuono.

Danes praznuje v Koludrovici 50-letnico
JUST VODOPIVEC
Zavednemu rojaku čestita Slovenska skupnost iz zgoniške občine

Izleti

Slovenska skupnost - sekcija Devin-Nabrežina organizira 3. in 4. septembra izlet z letalom v Cetinje, Lovćen, Sveti Štefan in Dubrovnik. Vpisovanje pri Ivanu Preclju in Antku Terčonu.

Združenje Union Podlonjer - Sv. Ivan priredi enodnevni izlet v Baško na Krk dne 28. avgusta. Informacije in vpisovanje v Ul. Valdirivo 30 - II. nadstr. vsak torek in četrtek od 17. do 19. ure, tel. 644-59 ali 732-858.

Prispevki

Namesto fantovske daruje Igor Gustin 100.000 lir za KD Rdeča zvezda in 100.000 lir za ŠK Kras.

V spomin na Uroša Košuto darujejo Ana Bogatec (Križ 322) ter Marica in Marta z družinama 30.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB v Križu.

Namesto cvetja na grob pok. Ivanke Furlan vd. Kralj darujeta Ivan in Pepka (Gabrovec 57) 15.000 lir za vzdrževanje spomenika padlim v NOB v Gabrovcu.

V počastitev spomina Uroša Košute daruje družina Segulin 30.000 lir za Rod modrega vala.

Včeraj-danes

Danes, ČETRTEK, 18. avgusta
HELENA

Sonce vzide ob 6.08 in zatone ob 20.09 — Dolžina dneva 14.01 — Luna vzide ob 17.11 in zatone ob 1.05.

Jutri, PETEK, 19. avgusta
LJUDEVIT

Vreme včeraj: najvišja temperatura 26,9 stopinje, najnižja 20,2 stopinje, ob 18. uri 26,2 stopinje, zračni tlak 1014,4 mb pada, veter 8 km na uro zahodnik, vlaga 67-odstotna, nebo rahlo pooblačeno, morje skoraj mirno, temperatura morja 23,7 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Tatiana Rapotez, Riccardo Bertolini, Esteri Pittino, Samuele Miceli, Ilaria Goruppi.

UMRLI SO: 87-letna Ermenegilda Fermeglia vd. Cogliani, 86-letni Giuseppe Vernarecci, 73-letni Luigi Bandi, 71-letna Santina Pupis vd. Lutman, 78-letna Ines Cettolo por. Spazzapan, 60-letna Erna Luzar vd. Collini, 89-letna Fuma Benvegnù vd. Benolic, 72-letni Antonio Malusà, 73-letna Stefania Stefani, 56-letna Antonia Barbo por. Moratto, 81-letni Giuseppe Vascotto, 79-letna Giovanna Giacalone por. Badalucco, 61-letni Mario Godini, 74-letni Carlo Licher, 59-letni Giuseppe Mauri, 72-letni Beniamino Sancin, 45-letni Giuseppe Padovan, 61-letni Livio Vatta.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 8.30 do 20.30)

Korzo Italia 14, Ul. Giulia 14, Erta di S. Anna 10, Lonjerska cesta 172, Nabrežina, Boljunec, Milje (Lungomare Venezia 3).

(od 8.30 do 13.00 in od 16.00 do 20.30)

Trg Sonnino 4, Trg Libertà 6.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 20.30 dalje)

Trg Sonnino 4, Trg Libertà 6, Nabrežina, Boljunec, Milje (Lungomare Venezia 3).

LEKARNE V OKOLICI

Boljunec: tel. 228-124, Bazovica: tel. 226-165, Opčine: tel. 211-001, Zgonik: tel. 225-596, Nabrežina: tel. 200-121; Sesljan: tel. 209-197.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Nočna služba od 20. do 8. ure tel. 9171, predpraznična od 16. do 20. ure in praznična od 8. do 20.

Razna obvestila

Združenje prostovoljnih gasilcev Breg organizira 20. in 21. avgusta v Boljuncu 2. gasilski praznik. Delovali bodo dobro založeni kioski, oba večera ples z ansamblom Pomlad. V nedeljo popoldne pa bo prikaz teoretičnih in praktičnih gasilskih vaj s sodelovanjem gasilcev iz Trsta, Milj, Hrvatinov in Umaga.

Mali oglasi

telefon (040) 79 46 72

ODDAJAMO v najem dvosobno stanovanje na Krasu. Telefon 225-320.

KUPIM knjige za 1. razred učiteljišča. Tel. 910142.

NA SKAVTSKEM TABORU v Globasnici sem izgubil britvico, ki mi je bila drag spomin. Najditelja naprošam, naj mi telefonira na št. 227240.

OSMICO je odprl v Praprotu Edi. Toči sortirana bela vina in teran.

PRODAM skoraj novo omaro z mizo, posteljo, policami za knjige; dolžina 3,63 m, višina 2,70 m. Cena 1.500.000 lir. Tel. 226-577 od 14. do 15. ure.

PRODAM prenovljeno in opremljeno veliko dvosobno stanovanje v Trstu blizu postaje. Telefonirati na št. 734-074.

PRODAM kravo z mladim teletom. Telefonirati 229192 v večernih urah.

PRODAM vespo Primavera 125 za 700.000 lir. Telefonirati 910148.

21-LETNA punca, urednica, nujno išče kakršnokoli jutranjo zaposlitev tudi kot baby-sitter. Telefonirati 225146 od 10. do 12. ure.

Namen milanske razstave «Obstajati kot ženska»

Včasih nekatere pobude že ob porajanju in nadaljnjem razvoju zelo očitno ponazarjajo temo, ki jo mislijo obravnavati. Tako je bilo tudi ob težkem porodu precej obširne razprave o ženskem položaju skozi stoletja, ki je v pozni pomladi letos v Milanu le dočakala «veliki dan».

Pravzaprav gre za zanimivo zastavljeno razstavo o ženski zavesti, nekako od takrat dalje, ko so se ženske zavedle in začele «obstajati kot ženske». Naslov milanske razstave, ki bo odprta ves mesec, se glasi namreč «obstajati kot ženska» (Esistere come donna) in se začenja nekje v osemnajstem stoletju.

Težko je zajeti v nek celovit prikaz vsebino razstave, ker je tudi vizualno porazdeljena na posamezna poglavja. Vsekakor pa želi prikazati, kako so se ženske borile, delale, ustvarjale, velikokrat molče, ker pravice do javnega nastopanja niso imele, skozi zadnja stoletja do današnjih dni.

Razstava nikakor ni in noče biti «dokončna», temveč teži predvsem k temu, da bi, ob nujni informaciji, spodbudila razpravo ali zgolj razmislek o ženskem položaju.

Da tudi dandanes položaj ni najbolj rožnat, priča že dejstvo, da je od zamisli do realizacije potekalo približno pet let. Med drugim pa so tudi odprtje razstave same na koncu odlašali iz tedna v teden. Rachele Farina, ki je nekako vodila ekipo strokovnjakov, v kateri je bilo 23 žensk in en moški, je bila seveda zadovoljna, da je do razstave po tolikem zavlačevanju le prišlo. Toda povedala je tudi, da je najdlje trajalo prepričevanje «odgovornih organov», da gre za pomembno pobudo, ki jo je vredno podpreti. Izvedba je namreč stala približno milijardo lir in marsikomu se je ta ženska zadeva» zdela predraga.

Toda pod pokroviteljstvom milanske občine, ki je tudi dala na razpolago razstavni prostor v Kraljevi palači, sredi Milana, je razstava «Obstojati kot ženska» le zagledala luč sveta. Sprehod po razstavi, ki je tudi glasbeno opremljena in pripravljena nekako za dva tipa «odjemalcev», za tiste, ki imajo več časa in za tiste, ki imajo manj potrpljenja seveda zahteva pozornost.

Poleg običajnih panojev, ki nekako napovedujejo vsebino, ki je prikazana v določenem prostoru, so namreč še nekakšni stoječi panoji-knjige, na katerih lahko obiskovalci preberejo podrobneje napisano vsebino z ilustracijami in fotografijami.

Takšna rešitev, ki je tudi oblikovno prijetna, omogoča dvojni pristop do razstave, ki je zato zahtevnejši obiskovalec ne obsodi površnosti, hkrati pa vsakomur nudi možnost, da odnese vsaj bežen vtis o prikazani temi.

Verjetno je največja zasluga milanske razstave ta, da je znala prodorno prikazati «molk ženskega gibanja skozi stoletja», kajti ženska zgodovina ne more biti naštevanje velikih dejanj ali odkritij, ker so bile ženske odrinjene od «velikega ustvarjanja». Pravilno je tudi, da to «kričečo pot molka» ponazarja istočasno na dveh tirnicah, ki sta vozili ali vodili nekako vzporedno: preko neštetih zgodb neznanih ženk ter s primeri žensk, ki so prodrle v javnost.

Razstavo je seveda moč brati še na nič koliko načinov; ker pa je to z enim obiskom nemogoče, je zelo posrečena zamisel organizatorjev, da so ob razstavi zbrano gradivo objavili tudi v knjigi. Tako tega dela ženske zgodovine ne bo več mogel prekriti molk. (bip)

Sprehod po razstaviščih vzdolž Istre in v Kvarneru

Obalno področje istrskega polotoka in kvarnersko področje sta zagotovo dve najbolj turistični področji v Jugoslaviji. Ker sta kar dobro urejeni in tudi bliže ostali Evropi, imata veliko, pravzaprav največ tujih gostov. Gostinci in turistični operaterji pa so končno prišli do spoznanja, da se turist, pa naj bo domač ali tuj, ne zadovolji le z najnujnejšim, s sobo, hrano ter morjem in soncem, pač pa, da želi dopustniški čas prebiti tudi ob kaki zabavi, kulturnem večeru, obisku prireditve in podobno. Zato imajo v vseh turističnih centrih nekaj programa, ki naj služi temu, torej kulturnemu razvedrilu gostov. Med tovrstne prireditve sodijo tudi umetnostne razstave, ki jih je bilo zadnje čase vzdolž istrske obale ter na relikem področju kar več. Nemogoče bi ne podrobneje prikazati vse tovrstne prireditve, toda kratek sprehod po razstaviščih nam bo pokazal, da je teh pobud veliko.

Začnimo s prireditvijo, ki je zagotovo najbolj zanimiva, ker je tudi najbolj množična, le da ima hudo nabako, da namreč traja le en dan, ali bolje le od jutra do večera. Gre za rovinjsko likovno manifestacijo «Grisia». Grisia je pravzaprav ime ene izmed rovinjskih ulic. Je to dokaj strma in ne kdove kako široka ulica, ki se iz središča mesteca vzpenja v breg. In tu za veliki šmaren razstavljajo domači in tuji likovniki, priznani in že uveljavljeni umetniki, pa tudi slikarji, ki vzamejo čopič v roko le od časa do časa. Celo otročad se sme «predstaviti» in ob zidovih hiš le rovinjske ulice so v nedeljo razpostavili toliko slik, olj, risb in del v drugih tehnikah, da so ljubitelji umetnosti in tudi navadni radovedneži imeli kaj videti. Ne gre za prikaz kake višje umetniške ravni, pač pa le za zanimivost, ki je tudi tokrat privlekla zelo veliko publike, saj menijo, da je po strmi ulici Grisii šlo mimo slik najmanj deset tisoč ljudi. Vedeti namreč moramo, da je v Rovinju in okolici zelo veliko turistov.

V bližnjem prav tako pomembnem turističnem kraju, v Poreču, pa se je v soboto predstavil zagrebški slikar Zlatko Sirotić. Toda Sirotić je le doma Zagrebčan, kajti po rodu je iz bližine Buzeta, torej Istran in se je tokrat prvič predstavil v Istri. Na ogled je dal več svojih olj in pastelov, njegova motivika pa je razmeroma ozka, kajti najraje upodablja konja. Verjetno je temu krivo to, ker se je zelo lepo uveljavil pred leti s svojo zaokroženo razstavo z naslovom «Bitke kmečkega punta leta 1573», ko je v svojih delih upodobil veliko konj med samim spopadom med kmečkimi uporniki ter vlastelinsko vojsko v Donji Stubici na Hrvaškem. Žal pa so Sirotiću tokrat v Poreču dodelili bolj skromno galerijo.

Veliko več sreče so glede tega imeli Livio Cuccurin ter Vlado Makar in Franjo Dugina. Livio Cuccurin je v Romanički kući dal na ogled svojo zbirko «Istrski motivi», v kateri je zbral veliko risb, seveda z domačimi motivi, kot pove sam naslov, istega dne, v torek zvečer, pa sta v mali galeriji Muzeja dala na ogled svoja dela naivca Vlado Makar iz Zagreba in Franjo Dugina iz Hlebin, torej iz nekakšne jugoslovanske metropole naivne umetnosti. Posebno Dugina je izrazit naivec in je prinesel v Poreč več svojih olj in tudi nekaj skulptur.

Z zahodne obale Istre stopimo na kvarnersko področje in najprej na Trsat. V prostorih trsatskega gradu se je predstavil domačin, Rečan Mauro Stipanov, ki je za to razstavo pripravil poldrugi ducat svojih velikih olj. Stipanov je znan umetnik, saj je doslej pripravil že nad sto razstav, seveda deloma samostojnih, deloma pa je sodeloval na kolektivnih likovnih prireditvah. Sedanjo razstavo bo prenesel na Reko, nakar se bo za daljšo dobo preselil kar v Pariz.

Ker smo že na področju Kvarnera, ustavimo se na Reki, kjer je prišel na vrsto reški mladinski bienale, to se pravi že tradicionalna likovna prireditev, ki se skozi najrazličnejše težave vleče za skoraj dve desetletji in pol, saj je letošnji bienale že dvanajsti. Kljub tolikšni tradiciji je letošnji mladinski bienale ubral novo pot. Doslej so se na tej po navadi zelo uspeli manifestaciji lahko uveljavljali ali vsaj preizkušali mladi likovniki ne glede na svoj stil ali na tehniko izražanja in ni redek slikar s tega širšega področja, ki je svojo pot začel od tu. Tokrat pa so razstavo pripravili pod skupnim naslovom in v smislu novega sloga. Gre za razstavo tako imenovane nove podobe. V svetu likovnosti veljajo za to zvrst slikarstva dokaj ločena mnenja. Nekateri menijo, da je to edina pot iz sedanje likovne «zatohlosti», drugi pa trdijo, da gre tudi v tem primeru za «muho enodnevnico», kakršnih smo zadnje čase doživeli že več. Ne bomo dajali sentence. Navedli bomo le podatek, da se je na letošnjem reškem mladinskem bienalu zbralo zelo veliko del zelo številnih likovnikov, ki se bodo izkazali ali jih bo čas povozil, kot se je dogajalo vedno. Kdor kaj velja, zdrži, kdor pa misli na lahko uspeti, ga prvi piš odnese.

radiotelevizija

ITALIJANSKA TELEVIZIJA

Prvi kanal

13.00 Poletni maraton: v dar Georgeju Balanchinu
13.30 Dnevnik 1
13.45 Sporočila neznanih sil - film
15.15 Lugo di Romagna: kolesarstvo
15.55 Happy Days - TV film
16.20 Zgodbe sredozemskih ribičev
16.45 Srečanje z umetnostjo
17.00 - 19.45 Sveže, sveže: glasba, predstave in aktualnosti
17.10 Astroboy - risanka
17.30 Glasbeno tekmovanje
18.00 Colorado - TV nadaljevanka
18.40 Gostje in glasba
19.00 Dogodivščina iz Velikega Severa - TV nadaljevanka
19.30 Glasbeno tekmovanje
19.45 Almanah in Vremenska slika
20.00 Dnevnik 1
20.30 Gledališče Eduarda de Filippa: «Le voci di dentro»
22.00 Dnevnik 1
22.10 Policija se zahvaljuje - film Nastopata: Enrico Maria Salerno in Mariangela Melato

Drugi kanal

13.00 Dnevnik 2 - Ob 13. uri
13.15 Šolska vzgoja
13.45 Srečanje z opero: Peer Gynt - glasba E. Grieg
14.40 Dokumentarna oddaja
15.30 «Gli amanti latini - film
17.00 - 18.40 Tandem - poletna oddaja v teku oddaje TV filmi, risanke in dokumentarne oddaje
18.40 Dnevnik 2 - Športne vesti
18.50 Šport in glasba
19.45 Dnevnik 2 - Vesti
20.30 Dnevnik 2 - Sikstant
21.25 Glasbena srečanja Alberobello 83»
22.20 Dnevnik 2 - Nocoj
22.30 Dnevnik 2 - Športne vesti
23.45 Dnevnki 2 - Zadnje vesti

Tretji kanal

19.00 Dnevnik 3
19.20 Dnevnik 3 - Deželne vesti ter oddaja o domačem turizmu
19.55 Italijanska dokumentarna oddaja od leta 1949 do leta 1970
20.05 Šolska vzgoja
20.30 «I magnifici uomini della manovella»
21.55 Dnevnik 3
22.20 Zabavno - glasbena oddaja z Ombretto Colli
23.15 Posebna glasbena oddaja

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

Ljubljana

16.45 Doboj: mednarodni rokometni turnir Barcelona - Metanoplastika
18.05 Poročila
18.10 Tradicionalni svet islamskega izročila
18.35 Glasbeni oder
19.10 Risanka
19.24 TV in radio nocoj
19.26 Zrno do zrna
19.30 TV dnevnik I
20.00 Tom, Dick in Harriet - zabavna serija
20.50 Večer stare koreografije
21.35 Chagasova bolezen
21.50 TV dnevnik II

Koper

14.00 in 17.30 Odprta meja - oddaja v slovenščini
18.00 Leningrad - dokumentarna oddaja
19.00 Jazz na ekranu - Kvartet Mwendo Dava
19.30 TVD stičišče
19.45 Ryan - serijski film
20.45 Velika dolina - serijski film
21.45 TVD - Danes
21.55 Zeit im Bild - čas v sliki

Danes bosta v ODPRTI MEJI med drugimi tudi naslednja prispevka: TRST — Zaprte trgovine; VIDEM — Letina na Furlanskem.

Zagreb

17.50 Videostrani
18.00 Poročila
18.05 TV koledar
18.15 Poštar
18.45 Yu rock skozi čas
19.30 TV dnevnik
20.00 Refleksi - politični magazin
21.05 Velo misto - TV nadaljevanka

ZASEBNE POSTAJE

CANALE 5

8.30 Dober dan, Italija
8.35 Phyllis - TV film
9.00 Alice - TV film
9.30 Mary Tayler Moore - TV film
10.00 Lou Grant - TV film
11.00 Dan za dnem - TV film
11.30 Rubrike
12.00 La piccola, grande Nell - TV film
12.30 Il ritorno di Simon Templar - TV film
13.30 Sentieri - TV nadaljevanka
14.30 General Hospital - TV nadaljevanka
15.15 Cafè Chantant - film
17.00 Search - TV film
18.00 Il mio amico Arnold - TV film
18.30 Popcorn - glasbena oddaja
19.00 Tutti a casa - TV film
19.30 Kung-fu, TV film
20.25 Juke box star - glasbena oddaja
22.00 I tre ladri - film
23.55 Šport - košarka
01.30 Sfida nella città morta - film

RETE QUATTRO

8.30 Ciao, ciao - risanke
9.30 I superamici - risanke
9.45 Storie buffe in TV risanke
10.15 Il dottor Max - film
12.00 Operazione sottoveste - TV film
12.30 I bambini del dottor Jamison - TV film
13.00 Joe Forrester - TV film
14.00 Il grande gatsby - film
16.30 Ciao, ciao - risanke
18.00 Star blazers - risanke
18.30 Quella casa nella prateria
19.30 Quincy - TV film
20.30 Grande caldo per il racket della droga - film
22.15 Stasera amore - vodi Maurizio Costanzo
23.30 Šport: boks, ob koncu Terrore anni '30 - film

ITALIA 1

8.30 Risanke
9.30 Adolescenza inquieta - TV nadaljevanka
10.00 Le valli della solitudine - film
12.00 Riuscirà la nostra carovana di eroi a . . . - TV film
12.30 Vita da strega - TV film
13.00 Bim, bum, bam - otroška serija
14.00 Adolescenza inquieta - TV nadaljevanka
14.30 Ho sposato Wyatt Earp - film
16.25 Bim, bum, bam - otroška serija
18.00 La grande vallata - TV film
19.00 Wonder woman - TV film
20.00 Soldato Benjamin - TV film
20.30 L'uomo che visse nel futuro
22.20 Magnum P.I. - TV film
23.25 Alcol - film, ob koncu Ironside - TV film

TELEPADOVA

10.00 Ispettore Regan - TV film
11.00 Cairo road - sulla via del Cairo - film
13.00 - 19.00 Risanke
19.30 Attenti ai ragazzi - TV film
20.00 WKRP in Cincinnati - TV film
20.30 Cerimonia segreta - film
22.00 Washington a porte chiuse
23.00 Toma - TV film
24.00 Frittata all'italiana - film

TRIVENETA

6.00 Pistole roventi - film
7.30 Risane
8.30 Harry 'O - TV film
9.30 Search - TV film
10.30 Simon Templar - TV film
11.30 Agente speciale - TV film
12.30 Horoskop
12.50 Sempre tre, sempre infallibili - TV film
13.30 Risanke
14.00 Gli eroi di Hogan - TV film
14.30 Rubrika
18.00 Risanka
19.00 Carovana verso il West - TV film
20.10 Betty White - TV film
21.00 Cosi vinsi la guerra - film
22.30 Morte sospetta di una minorenne - film
24.00 Horoskop
0.10 Il sogno di Laura - film
1.10 Film
3.10 Agente speciale - TV film

TELEFRIULI

12.45 TG
13.00 The Beverly Hillibillies - TV film
13.30 Fronte del porto - film
15.00 Anche i ricchi piangono - TV film
18.00 The Beverly Hillibillies - TV film
18.30 Gunskome
19.25 TG
19.50 Poročila v nemščini
20.10 Anche i ricchi piangono - TV film
20.40 Picnic - film
22.10 Horoskop
22.15 TG
22.30 La macchina dell'amore - film
0.10 Abat-jour
0.15 Poročila v nemščini

TELEQUATTRO

8.30 Povezava z oddajnikom Italia 1
19.00 Dogodki in odmevi

RADIO

RADIO TRST A

7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 14.00, 17.00, 19.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po nase; 8.10 Radijski mozaik: Beseda ni konj, Glasbena matineja, Roman v nadaljevanjih: Marjan Rožanc: «Metulj»; 10.10 Skladbe slovenskih in drugih jugoslovanskih avtorjev; 11.30 Opoldanski zbornik: Glasbeni potpuri, Kulturni odmevi iz Beneške Slovenije; 13.20 Glasba po željah; 14.10 Mladinsko popoldne: Otroški kotiček; 14.30 Naš jezik; 14.35 Diskoteka; 15.45 Literarni listi; 16.00 Klasični album; 17.10 - 19.00 Razširjeni obzornik: Zimzelene melodije; 17.30 Rubrika; 18.00 Trikule-trakule, pogovori o naših otrocih; 18.20 Črnske duhovne pesmi.

RADIO KOPER
(Slovenski program)

6.30, 13.00, 14.00, 15.00 Poročila; 6.00 Glasba za dobro jutro; 6.15 Cestne razmere; 7.15 Val 202; 13.00 Prisluhnite med glasbo; 13.10 Predstavitev programa; 13.20 Zanimivosti, reportaže, pogovori; 13.45 Narodne in ponarodele; 14.20 Iz glasbene ustvarjalnosti; 14.35 Glasbene želje poslušalcev; 15.30 Glasba; 15.50 Pojdimo v kino; 16.00 Dogodki in odmevi; 16.30 Glasba po željah; 17.00 Primorski dnevnik; 17.30 Pogovor o . . .

Kot vsak četrtek bomo tudi v današnji dnevnoinformativni oddaji ob 17. uri namenili turističnim informacijam. V Grožnjanu se danes začenjajo dnevi katalonske kulture in glasbe.

V skupnem četrtku na valu 202 bomo imeli oddajo iz Rovinja.

Ob 13.30 bomo v zanimivostih namenili nekaj časa avstralski družini. Posnetke s tega daljnega kontinenta je pred dnevi prinesla naša rojakinja, ki živi v tej državi.

Oddajo ob 17.30 bomo namenili kulturi in sicer portoroški Formi vivi.

RADIO KOPER
(Italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 19.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 18.30 Radijski dnevnik; 6.00 Glasbeno prebujanje - Pesem dneva; 7.00 Horoskop; 7.30 Glasba; 8.45 Radijska priredba; 9.15 Poje in igra skupina Casadei; 9.32 Lucianovi dopisniki; 10.00 Glasba in pošta; 10.35 Vrtiljak motivov; 11.00 Svet mladih; 11.30 Na prvi strani; 12.00 Glasba po željah; 14.32 Poročila v nemščini; 14.40 Glasba; 15.45 Plošče Savio; 16.00 Glasba; 16.15 Edig Galletti; 16.32 Glasba; 19.00 Beat grafiti; 19.32 Poročila v nemščini (ponovitev); 19.40 Glasba.

RADIO 1

7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 19.00 Poročila; 6.00 - 8.30 Glasbena matineja; 9.00 Glasbeno - govorni program; 11.00 Pesmi skozi čas; 11.34 Radijska nadaljevanka; 12.03 Živel radio!; 13.15 Master - glasba za vse okuse; 15.00 Od Lepe Otero do Lili Marlene; 16.00 Poletni popoldanski program; 17.25 Poletne plošče; 18.05 Poje Lucio Battisti; 18.28 Radijski koncert; 19.15 Draga glasba; 19.30 Jazzovska glasba; 20.00 Radijska dvodejanka; 21.52 Objektiv Evropa; 22.27 Fonosfera; 22.50 Glasba; 23.05 Telefonski pogovor.

RADIO OPČINE

Do 10.00 glasba; 10.00 Kupim . . . prodam . . .; 21.30 Občine by night; Do konca oddaja z vami glasba.

LJUBLJANA

6.00, 6.30, 7.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 15.00, 19.00 Poročila; 6.10, 6.45 in 7.35 Prometne informacije; 6.20 Rekreacija; 7.45 Dobro jutro, otroci; 7.55 Iz naših sporedov; 8.05 Za šolarje; 8.35 Mladina poje; 9.05 Z glasbo v dober dan; 10.05 Rezervirano za . . .; 11.05 Opera «Kralj iz Lahoreja» J. Massaneta; 11.35 Naše pesmi in plesi; 12.10 Znane melodije; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Od vasi do vasi; 13.00 Iz naših krajev; 13.30 Od melodije do melodije; 14.05 Enajsta šola; 14.20 Koncert za mlade; 14.45 Jezikovni pogovori; 15.05 Radio danes, radio jutri; 15.15 Vrtiljak; 16.00 Dogodki in odmevi; 16.30 Zabavna glasba; 16.35 Vrtiljak; 17.00 Studio ob 17.00; 18.00 Z ansamblom Jožeta Krežeta; 18.15 Lokalne radijske postaje; 18.35 Iz slovenske klavirske literature; 19.25 Zabavna glasba; 19.35 Lahko noč, otroci; 19.45 Minute z ansamblom Jožeta Kampiča; 20.00 Četrtkov večer domačih; 21.05 Literarni večer Ivo Šorli: «Človek in pol»; 21.45 Lepe melodije; 22.25 Iz naših sporedov; 22.30 Večerna podoknica; 23.05 Literarni nokturno; 23.15 Paleta popevk; 00.05 - 4.30 Nočni program.

Nov občinski odbor v Tržiču najbrž že prve dni septembra

Občinski svet naj bi se sestal 5. septembra - Vest sicer še ni uradno potrjena

Vse kaže, da bodo od občin, kjer so konec junija imeli tudi upravne volitve (če seveda odštejemo občini Romans in Vileš, kjer so zadevo že rešili) sestavili občinski odbor najprej v Tržiču. Občinski svet naj bi se namreč sestal v ponedeljek, 5. septembra. O tem datumu je bil govor na številnih srečanjih med predstavniki političnih strank. Vest je sicer neuradna, kajti vabila za sejo še niso bila razposlana in se lahko datum še spremeni. Vse kaže, da bo tržiško občino tudi v prihodnje vodila koalicija levičarskih strank, KPI, PSI in PSDI, ki jo bodo predvidoma razširili še na republikance. Dolžnosti prvega občana naj bi prevzel socialist Gianni Maiani, ki je na upravnih volitvah prejel tudi največ preferenčnih glasov. Maiani je bil za župana že na začetku zadnjega mandata, vendar se je nato funkciji odpovedal zaradi delovnih obveznosti. Nasledil ga je, kakor znano, Luigi Blasig.

Podobna rešitev se nakazuje tudi v Ronkah. Pri upravljanju občine naj bi poleg komunistov in socialistov, ki so sestavljali tudi prejšnji odbor, sodelovali še socialdemokrati in republikanci. Menda je bil že dosežen dogovor o taki rešitvi.

Nobenih posebnih novosti ni glede sestave občinskega odbora v Gradežu. Pri upravljanju občine naj bi sodelovali krščanski demokrati, republikanci, socialisti in socialdemokrati. Drugih možnosti ni. Menda je razlog, da še ni prišlo do oblikovanja koalicije in odbora v trenju med krščanskimi demokrati in republikanci za čimvečji vpliv, oziroma za porazdelitev odgovornosti.

Nobenih novosti ni niti glede sestave pokrajinskega odbora na pokrajini, kjer so možnosti za sestavo drugačne koalicije od tiste, ki je vodila upravo v zadnjem obdobju. Tako rešitev predlagajo komunisti, ki so v zadnjih tednih imeli vrsto pogovorov in srečanj s socialisti in socialdemokrati, v kratkem pa naj bi se srečali še z republikanci.

Vse kaže pa da bo glede sestave odbora obveljala logika formul: na čelu občinskih uprav v glavnih središčih dežele in na čelu pokrajinskih uprav naj bi bile koalicije strank, ki sestavljajo deželni odbor.

Gledališče v Krminu potrebno obnove

V programu krminske občinske uprave je tudi prenovitev občinskega gledališča, poslopja, ki je bilo zgrajeno še pred prvo svetovno vojno in ki je bilo precej poškodovano v potresu pred sedmimi leti.

Stavbo so takrat z izrednim posegom za silo popravili in usposobili, vendar je nujno potrebna preureditev notranjosti. V ta namen so v letošnji proračun vpisali izdatek v višini 300 milijonov lir. Enako vsoto so v proračunu predvideli tudi v lanskem letu, vendar do realizacije načrta ni prišlo. Poseg je namreč odvisen od razpoložljivosti deželne blagajne. Če bo dežela zagotovila denar, bodo s prenovitvenimi deli tudi začeli.

V krminskem gledališču se že vrsto let odvija živahna gledališka dejavnost. Poleg italijanskih predstav gostujejo tu tudi Stalno slovensko gledališče iz Trsta in druge gledališke skupine s predstavami za Slovence.

Poziv tajništva FLM

Pospešiti zaposlovanje bivših delavcev Detroita

Konec septembra bo potekel rok, do katerega bodo uslužbenci nekdanjega tržiškega podjetja Detroit prejemali denarno nadomestilo posebne blagajne za brezposelne. Te dni je tajništvo enotnega sindikata kovinarjev (FLM) sprožilo široko akcijo pri predstavnikih političnih strank in družbenih sil, da bi pristojni organi pravočasno odobrili podaljšanje omenjenega roka, oziroma, da bi za večino delavcev bivšega podjetja našli ustrezno rešitev.

Trenutni položaj namreč ni najbolj ugoden. Le okrog 70 delavcev so na novo zaposlili v podjetju, ki ga je, kakor znano prevzela družba Ceschelli, medtem ko čaka na zaposlitev še nad dvesto delavcev. Za nekaj desetin se odpira možnost postopne zaposlitve v prihodnjih mesecih, ni pa trenutno na vidiku ustrezne rešitve za preostale.

Prav zato si pri sindikatu kovinarjev prizadevajo, da bi kar se da pospešili reševanje odprtega problema zaposlitve nekdanjih uslužbencev Detroita.

V soboto in nedeljo v Jasihu

V znamenju praznovanja cesarjevega rojstnega dne

Natanko na današnji dan, 18. avgusta daljnjega leta 1830, je habsburško cesarsko družino orečilo rojstvo njenega zadnjega velikega člana. Osemnajst let kasneje je mladi Franc Jožef zasedel cesarski prestol in tedaj se je začelo dolgo obdobje njegovega vladanja, ki je ne glede na zgodovinsko sodbo pustilo trajno sled med ljudmi, tudi v naših krajih, ki so bili takrat del avstroogrske monarhije. Malo zato, ker so za njim prišli še slabši časi, malo zato, ker z leti ljudem ostanejo v spominu le lepše stvari iz preteklosti, na slabše pa pozabijo, je še danes precej takih, ki se s kančkom nostalgije spominjajo cesarja in njegovih košatih brkov.

Od časa, ko je cesar prevzel oblast, je minilo že 135 let, presvetlega Franca Jožefa že dolgo ni več, cesarski brki na še vedno krasijo obličja vnukov in pravnukov njegovih najsvetlejših podložnikov. Letos se bodo ti zvesti cesarjevi privrženci zbrali na 135. prazniku ob cesarjevem rojstnem dnevu in obletnici njegovega prevzema oblasti.

Prireditelj je društvo Miteleuropa iz Cervignana. V Jasihu, mali vasici blizu Krmina, se bo v soboto in nedeljo čas zopet ustavil ob spominu na lepše čase, ali bolje ob predstavi, ki so si jo mnogi ustvarili o tistih časih. Na praznik vabijo štirijezični rumeno-črni plakati, na katerih se ponosno šopiri cesarski orel. Pri tem so prireditelji s tolikšno vnemo skušali obuditi stare čase, da se jim je na plakate vrinila napaka, ki si jo lahko bolj kot s tiskarskim škratom razložimo s Freudovim lapsusom; v podzavestni ihti, da bi spremenili smer kazalcu časa, so na plakate napisali, da soboti, 21. avgusta, sledi nedelja, 20. avgusta. Vtis imamo, da na tak način stari cesarjevi časi ne bodo oživeli, pa tudi kako drugače ne.

Program praznika v Jasihu je sicer tak, da bodo skušali na vsak način oživeti nekdanje vzdušje. V soboto popoldne se bo praznik pričel z odprtjem kioskov, kjer bodo točili briško vino in za ta praznik primerno pivo, na voljo pa bodo piščanci, golaž in druge tipične jedi. Ob mitelevropsko obloženi mizi seveda ne more manjkati avstrijska godba: igrali bodo godci iz kraja Hermagor (Šmohor). Žal pa bo muzejsko vzdušje, ki ga bodo skušali tako ustvariti, nenadoma splahnelo, brž ko bosta zvečer na oder stopila ansambla z prav nič avstroogrskima imenoma Souvenir in Times, ki bosta oba večera poskrbela za ples. V nedeljo popoldne bosta nastopili godba Refolo iz Trsta in godba iz Fiumicella, ob 20. uri pa bodo plesalci Club Olimpia zaplesali nenadomestljive dunajske valčke.

V Jasihu bodo vzporedno s praznikom priredili letos razstavo na temo «Avstroogrska monarhija na razglednicah 1895-1915». V ostalem pa se tudi letošnji praznik obeta kot kopia onih iz prejšnjih let. Kakemu še preživelemu pripadniku C. K. vojske ali mornarice bodo omogočili prost vstop in povrhu še podelili priznanje. Ob prireditvenem prostoru se bodo zbrali prodajalci vsemogoče ropotije s cesarjevim profilom in avstrijskim orlom. Pod košatimi brki pa se bo na ustih prirediteljev skrival nasmešek za mastne denarce, ki jih bo prinesla v blagajno tudi 135. cesarjeva obletnica.

Zakaj je voda iz vodovoda topla?

V poletni vročini si človek, poleg drugih pijač, občasno zaželi tudi kozarec navadne, hladne vode. Vendar ostane taka želja v večini primerov neuresničena. Voda, ki priteče po ceveh, še zdaleč ni prijetno hladna, posebno na obrobju vodovodnega omrežja, kljub temu da so cevi vkopane dovolj globoko pod zemljo.

Nekoliko hladnejšo vodo imajo le tisti porabniki, ki so blizu glavnih cevi. Kako je s stvarjo, smo se te dni pozanimali pri tehnični službi vodovodnega konzorcija CAFO v Gradišču.

Podtalnica, ki jo pošiljajo v omrežje, ima na črpališču okrog 10 do 12 stopinj, nihanja so tudi v zimskem času minimalna. Voda ohrani približno enako temperaturo tudi v zbiralnikih, segreje pa se na nadaljnji poti po omrežju. Kljub temu da so cevi več kakor meter pod zemljo, se še močno pozna vpliv sončnih žarkov. Posebej tam, kjer je poraba (in torej pretok) majhna. To se dogaja zlasti na obrobnih podaljskih, kjer je na cev priključenih le malo uporabnikov in je torej pretok minimalen. Edino rešitev predstavlja torej hladilnik.

Goriško kulturno poletje

Pred dnevi smo poročali o kulturni manifestaciji, ki jo v prihodnjem tednu pripravljajo v Novi Gorici pod naslovom Goriško kulturno poletje. Odvijala se bo na parkirnem prostoru pred Kulturnim domom v Novi Gorici, od nedelje do četrtka, takorekoč od zore do mraka. Glavni organizator in pobudnik prireditev je Glasbena mladina Nova Gorica v sodelovanju s številnimi kulturnimi društvi in skupinami, organizacijami in ustanovami.

Uvod v Goriško kulturno poletje bo predstava Primorskega dramskega gledališča «Troilus in Kresida», ki jo bodo odigrali v nedeljo, 21. t.m., ob 20.30, seveda na odprtem pred Kulturnim domom.

V ponedeljek, ob 10. uri, bo po novogoriških ulicah sprevod organizatorjev, zvečer ob 20.30 pa predvajanje filma «Lasje» (Hair). Dovolj pester program napovedujejo za torek, sredo in četrtek, ko se bodo manifestacije zaključile. Različne prireditve se bodo vrstile v dopoldanskem, popoldanskem in večernem času. Tako kakor je pester seznam organizatorjev, pobudnikov in sooblikovalcev, je pester tudi spored prireditev. Program, ki so nam ga te dni že dostavili, je že dodelan, vendar ne dokončen, pravijo organizatorji, saj je prav zaradi narave same prireditve (sodelovalo naj bi čim več skupin in posameznikov) mogoče vnesti spremembe in dopolnila še v zadnjem trenutku.

O sporedu prireditev bomo v prihodnjih dneh podrobneje poročali.

Prepoved vožnje po poljskih poteh

Goriško županstvo je te dni izdalo prepoved vstopa na njive in vrtove ter prepoved vožnje po poljskih poteh, ki niso odprte za javni promet.

Ukrep ima namen zaščititi pridelke pred krajo.

Investicije za povečanje kmetijske proizvodnje

Na območju novogoriške, ajdovske, tolminske in idrijske občine uresničujejo skupaj 165 investicijskih programov v predračunski vrednosti nad 650 milijard starih dinarjev. Toda v primerjavi s prejšnjimi obdobji, časi ekstenzivne proizvodnje in gospodarjenja, sta se sestava in značaj naložb spremenila. Podjetja investirajo za povečanje proizvodnje električne energije, pa za porast pridelave živil ter v zmogljivosti, ki bodo proizvajale za izvoz. V gradnji je kot znano hidroelektrarna na Soči v Solkanu, ki bo prihodnje leto začela obratovati. V Vipavski dolini vlagajo milijardna sredstva za urejanje površin, ki bodo omogočile korenito preobrazbo tamkajšnjega kmetijstva. V ta okvir sodita tudi modernizacija tehnologije oziroma obratov v Mesni industriji Primorske (v Kromberku) ter gradnja farme pitancev na Okroglici pri Novi Gorici. Izvozno so usmerjene razne investicije, ki jih izvajajo v Ajdovščini, na Tolminskem ter v Idriji in Cerknem.

Kljub stabilizacijski naravnanosti gospodarstva pa sedanjega ritma in obsega naložb najbrž ne bo mogoče ohraniti na ravni, ki je nad povprečjem Slovenije, saj so tovarne in druga podjetja na Goriškem prezadolžena in zato investicijsko zmeraj manj sposobna.

Razna obvestila

Na Peči bo v ponedeljek, 22. t.m., ob 20.30 posvet članov in prijateljev sekcije VZPI - ANPI. Pomenili se bodo o organizaciji dela za slovesnost ob odkritju partizanskega spomenika. Posvet sklicuje krajevna sekcija VZPI - ANPI.

Razstave

V osnovni šoli v Šempetru ob Soči bodo v soboto, ob 18. uri odprli razstavo keramičnih izdelkov. Prireja jo tamkajšnja občinska uprava pod pokroviteljstvom dežele in nekaterih drugih ustanov. Razstava je pokrajinskega značaja.

POPRAVEK

V včerajšnjem članku o tragični nesreči na Majnici je prišlo do neljube zamenjave imena. Svojcem in sorodnikom pokojnega Stanislava Gravnerja se oproščamo.

Cepljenje psov je obvezno Proti kršilcem strogi ukrepi

Ponovno cepljenje psov v Ronkah, Štarancanu in Doberdobu

Pred kratkim se je v naši pokrajini zaključilo splošno cepljenje psov proti steklini. Pokrajinska živinozdravniška služba, ki je izvajala cepljenje po posameznih občinah je ugotovila, da se v občinah Ronke, Štarancan in Doberdob precej lastnikov psov ni odzvalo ukazu o obveznem cepljenju. Zaradi tega bodo v teh krajih ponovili cepljenje proti steklini.

V Ronkah bodo cepili pse v občinski klavnici 19. in 26. t.m., obakrat med 17.30 in 19.30. V Štarancanu bodo cepljenje ponovili 18. in 25. avgusta, prav tako od 17.30 do 19.30. V Doberdobu bo dodatno cepljenje samo še enkrat in sicer v soboto, 27. t.m., od 10. do 12. ure v prostorih osnovne šole.

Pokrajinski živinozdravnik s tem v zvezi opominja lastnike psov na nevarnost širjenja stekline v naši pokrajini in torej na pomembnost predhodnega cepljenja živeli. Cepljenje je obvezno, zato bodo lastnike, ki tudi tokrat ne bodo pripeljali cepiti svojih psov, prijavili sodni oblasti.

Artur Štrukelj predsednik Medobčinske gospodarske zbornice

Pri vodstvu Medobčinske gospodarske zbornice v Novi Gorici so nastale nekatere spremembe. Nekdanji predsednik in doslej podpredsednik zbornice Benjamin Besednjak je namreč odšel v pokoj. Besednjak je bil znan tudi v gospodarskih krogih v zamejstvu, saj je s svojo dejavnostjo prispeval k pospeševanju blagovnih izmenjav in sodelovanju med gospodarskimi podjetji v obmejnih krajih obeh dežel na Goriškem. Za novega predsednika Gospodarske zbornice je bil izvoljen Artur Štrukelj, sicer glavni ravnatelj živilske industrije «Mlinotest» v Ajdovščini. Svojo funkcijo bo opravljal neprofesionalno. Za tajnika zbornice pa je bil imenovan Davorin Škarabot, dosedanji sekretar občinske konference Socialistične zveze v Novi Gorici. Medobčinska gospodarska zbornica v Novi Gorici naj bi se po omenjenih in še drugih kadrovskih okrepitvah, ki jih bodo izvedli, usposobila za učinkovito vlogo pri spodbujanju gospodarskega razvoja v občinah Nova Gorica, Ajdovščina, Tolmin in Idrija.

DREVI V GRADIŠČU

Piccolo teatro nastopi z igro Alice

Amaterska gledališka skupina «Piccolo teatro città di Gorizia», se bo dreví predstavila v Gradišču s premiero najnovejše igre Alice. Gre za živahno in sodobno verzijo knjige Lewisa Carrolla o deklici Alice in njenem potovanju skozi čudežno deželo. Predstave bodo na dvorišču palače Torriani v Gradišču vsak večer do nedelje, 28. avgusta, s pričetkom ob 21. uri.

Mladi gledališčniki, ki jih vodi knjigarnar Alfio Bertoni, niso več novinci za goriško publiko, ki jih pozna že iz številnih predstav. Poleg zabavnih iger, ki so jih v zadnjih letih predstavili v poletnem času, naj spomnimo na letošnjo predstavo «La grande trasgressione», ko so s kvalitetno odrsko predstavitvijo obravnavali življenje in delo Carla Michelstaedterja.

«Piccolo teatro» se opira izključno na lastne sile. Tekst je priredil Massimo Soranzio, tudi glede koreografije, oblek, scenografije in drugega pa bo Alice produkcija goriških amaterjev. V igro bodo vnesli razne elemente iz drugih umetniških zvrsti, kot citate iz filmov, ali tipične osebe in prizore, ki smo jih vajeni videti na televizijskem ekranu. Čudežni Alicin svet bo tako kar precej podoben Hollywoodu, živahni glasbeni vložki in plesne točke pa dajejo predstavi originalen in zabaven ton.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
«Rismondo». Ul. E. Toti - tel. 72701

Mali oglasi
telefon (040) 79 46 72

PRODAM skoraj novo moško športno kolo z 10 predstavami. Za informacije telefonirati (od 13. do 15. ure) na štev. 31-422 (0481).

Občinski socialni center organizira izlet v Verono

Občinski večnamenski socialni center v Gorici priredi, v sodelovanju s socialnimi centri iz Gradišča, Turjaka, Ronk in Šempetra ob Soči, izlet v Verono, na zadnjo predstavo Verdijeve Aide. Izlet bo 31. avgusta, cena prevoza in vstopnice 30.000 lir. Število mest je omejeno. Prijave na sedežu socialnega centra v Gorici, Ul. Baiamonti 22 (tel. 32-441), ob delavnikih od 9. do 12. ure.

Kino

Gorica

VERDI 18.00—22.00 «Nosferatu: principe della notte». Prepovedan mladini pod 14. letom.

VITTORIA 17.45—22.00 «Perversità». Prepovedan mladini pod 18. letom.

CORSO Danes zaprto. Jutri 18.00—22.00 «Fuga per la vittoria».

Tržič

PRINCIPE 18.00—22.00 «1997: fuga da New York».

EXCELSIOR 18.00—22.00 «Lama nel buio.»

Nova Gorica in okolica

SOČA 19.00—21.00 «Horoskop». Francoska komedija.

SVOBODA 21.00 «Zmaj, mladi gospodar». Hongkonški film.

DESKLE Zaprto.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
«Marzini», Korzo Italia 89 - tel. 84443

POGREBI

Ob 8. uri Bruno Vitturelli iz splošne bolnišnice na glavno pokopališče; ob 9.30 Benedetto Curci iz splošne bolnišnice v kapucinsko cerkev in na glavno pokopališče.

Umetnik Jože Pohlen je v svojih kipih upodobil junaška partizanska dejanja in njihove nosilce

Med nagrajenci vstaje slovenskega naroda je bil letos tudi akademski kipar prof. Jože Pohlen iz Strunjana. Priznanje so mu podelili za življenjsko delo, predvsem pa za izdelavo številnih spomenikov NOB v Slovenski Istri, na Krasu, v Brkinih, v zamejstvu, v Dalmaciji in drugod. Naj omenimo samo kamnitega partizanskega stražarja v Šmarjah, impresivna spomenika v Bertokih in v Pridvoru, spomenik prekomorca v Ilirski Bistrici, spomenik dvestopetim borcem Tretje prekomorske brigade v Kninu in spomenik padlim borcem prekomorcem v dalmatinski vasi Drage. Ob tem pa je ustvaril tudi vrsto portretov in doprsnih kipov (Janko Premrl, Pinko Tomažič, Rudi Mahnič, Oskar Kovačič, Vladimir Nazor, Ivan Regent, Jože Srebrnič, Prežihov Voranc in drugi).

V obrazložitvi priznanja je rečeno, da je Jože Pohlen mojster figuralike, ki daje svojim stvaritvam značaj trde kraške pokrajine in jih oblikuje z izjemno izpovedno močjo. Suvereno obvladanje kiparskega materiala mu omogoča ustvarjanje umetniških del, ki s poenostavljeno formo učinkujejo monumentalno in prepričljivo. Njegove portrete in doprsne kipe odlikuje psihološka poglobljenost, oblikovna vernost in izredna tehnična izvedba.

Jože Pohlen se je rodil 19. marca 1926 v Hrastovljah v Slovenski Istri, torej v vasici, ki jo ves svet pozna po čudovitih freskah.

Ko sva začela pogovor, sem omenil, ali je morda to vzrok za ves njegov poznejši ustvarjalni nemir?

Vsak človek prehodi iniciacijo, pogostoma naključno. Deček začuti v puberteti, da mora narediti nekaj velikega, nekaj preskočiti, premagati. To traja nekaj časa in potem se znajde v starih tirnicah. Pri nekaterih pa postane prelomnica bolj akutna, prepustijo se tveganju, vleče jih v hribe, na ceste, na oceane, v kraške globine. Mene je pritegnilo spoznavanje prvobitne materije — istrskega kamna in človeka, ki s tem kamnom živi.

Pravijo, da umetnik talent tudi podeduje?

Teh primerov je veliko, pri meni pa najbrž ne bo držalo. Menda je bil v vsej rodbini le neki daljni sorodnik, ki je pomagal pri zidanju cerkvenega stolpa v bližnjem Gračišču. Precej pa je vplivalo na mene okolje, v katerem sem živel. Rad sem prisluhnil zgodbam starih ljudi, učitelji v šoli pa so me vzpodbujali, ko so opazili moje nagnjenje k oblikovanju. Zlasti učiteljica Müllerjeva, po rodu Nemka. Poslali so me v Firence (Istituto d'arte), kjer sem imel odprte vse poti za spoznanje antične, sredozemske in tudi moderne umetnosti, nato pa sem končal še študij na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani.

V začetku si se odločil za malo plastiko?

Po končanem študiju leta 1951 mi je kot mlademu človeku to najbolj ustrezalo. V tej zvrsti oblikovanja sem lahko izpovedal domači svet in istrskega človeka. Hkrati se je začelo tudi moje pedagoško delo predavatelja na italijanski in pozneje na slovenski gimnaziji v Kopru.

Pohlenov spomenik narodni herojinji Mihaeli Škapin - Drini (Istrski kamen)

Deset let kasneje se je začelo novo poglavje tvojega ustvarjalnega opusa — partizanski spomeniki, doprsni kipi, portreti. Odkod pobuda?

Glavni pobudnik je bil polk. Albert Klun, ki je znal navdušiti tudi posamezne družbene politične delavce za idejo, da bi junaška partizanska dejanja in njihove nosilce upodobili v istrskem kamnu. Tudi sam sem se z veseljem lotil dela, saj sem videl v široko zasnovani akciji za postavitev spomenikov NOB vrsto činiteljev, ki se bodo med seboj prepletali. Tu gre predvsem za spoštovanje do žrtev naše revolucije, nadalje sem sodil, da bo to priložnost neposrednega soočanja preprostih ljudi z umetnostjo, ko bo stoletja mrtvi istrski kamen nenadoma pred njimi oživel in, končno, sem v akciji videl tudi kulturno turistični pomen, saj se pred spomeniki tako rekoč obvezno ustavljajo domači izletniki in tuji gostje.

Priznanje vstaje slovenskega naroda je namenjeno tvojemu celotnemu življenjskemu delu, predvsem pa tvojemu partizanskemu opusu. V obrazložitvi je rečeno, da ta priznanja dobivajo avtorji, ki s kulturnimi, umetniškimi in znanstvenimi stvaritvami prenašajo dediščino NOB v sedanji čas. Kaj to pomeni tebi osebno?

To priznanje mi mnogo pomeni, toda ne samo osebno. Tu vidim tudi vse tiste, ki so si mnogo prizadevali, da se je akcija sploh začela in ki so me vseskozi moralno in gmotno podpirali. Hkrati čutim, da je nagrada 22. julij nekje tudi potrditev mojega gledanja na kulturo in umetnost.

Gre za kakšno posebno interpretacijo kulture in umetnosti?

Prav nič posebnega ne vidim v tem, kar bom rekel. Razcvet umetnosti pogojuje spoznanje, da gre za pomembno komunikacijsko sredstvo in temu primerno se mora oblikovati odnos družbe do tega področja. Žal pa je vse polno primerov, ko imajo dvomljive novotarije prednost pred kulturnostjo in ko se bogati kolektorji razglašajo za arbitre, kaj je in kaj ni umetnost. Delati moramo na tem, da bodo tudi posamezniki znali ločiti pravo umetnost od komerciale.

In če prenesem ta tvoja razmišljanja na pedagoško področje, kjer se srečuješ izključno z mladimi?

Moj način je, da dijakom v zgoščeni obliki razkrijem prvine likovne in drugih zvrsti umetnosti, potem pa posvetimo vso pozornost praktičnemu aspektu. Ogledujemo si Koper pa tudi Hrastovlje, Gračišče, Podpeč, Predloko in druge okoliške kraje, ki so polni kulturnih spomenikov in kjer naletimo tudi na različne stile. Žal moram ugotoviti, da je odzivnost mladih slaba. Le posamezniki so, ki kažejo iskreno zanimanje za umetnost. Tu nas čaka še mnogo dela, ne samo mene, ampak tudi druge vzgojitelje, vključno s starši.

Ko sva prej govorila o odnosu družbe do umetnosti, se mi zdi, da je vse preveč negativnih primerov in eden izmed njih je tudi v tvoji rojstni vasi, v Hrastovljah?

Žal moram ugotoviti, da svetovno znane freske v hrastoveljski cerkvici propadajo, ker nimamo ustreznih konservatorjev, ali pa ker ne poznamo najustreznejših metod konserviranja. Hkrati je naša šibka točka tudi v popularizaciji tega spomenika. Mi bi morali ohraniti stalni stik med množicami ter zgodovinskimi, estetskimi in etničnimi vrednotami, ki so tu zbrane. Skratka, v Hrastovljah gre za kulturni spomenik najvišje kategorije in če sami nismo sposobni te stvari urediti, bi se lahko obrnili za pomoč na organizacijo UNESCO.

Za konec me zanimajo še tvoji prihodnji načrti?

O konkretnih načrtih ne bi govoril, ker se potem vse prepogosto pojavljajo ovire. Rad bi nadaljeval po poti, o kateri sva se podrobno pravkar pogovorila. Kljub vsem težavam sem optimist, da bom lahko uresničil še številne zamisli, saj so pri nas ljudje, ki z zanimanjem spremljajo umetnost in to mi je največja moralna podpora.

LJUBAN OMLADIČ

Patronat KZ - INAC svetuje

Od 1. julija nove določbe jugoslovanskega zakona

Vpr.: «Lani sem dopolnil 60 let in sem uveljavil pokojnino pri italijanskem zavodu INPS, ki pa je le minimalna, ker sem v svojih mladih letih delal v Jugoslaviji. Vsega skupaj imam v Jugoslaviji priznanih 17 let delovne dobe in svetovali so mi, naj malo počakam, ker bom dobil samostojno pokojnino v Jugoslaviji. Je možno imeti samostojno pokojnino v Italiji in hkrati tudi v Jugoslaviji? Kaj se je oziroma se bo v Jugoslaviji spremenilo z novim zakonom, ki je stopil v veljavo 1. julija, oziroma bo veljal od 1. januarja 1984 dalje? Zahvaljujem se vam za vaše dragocene informacije.»

S. R.

Najprej smo vam dolžni odgovor na prvo vprašanje: na osnovi razsodbe ustavnega sodišča štev. 34/81 je kompatibilna uveljavitev samostojne pokojnine tako v Italiji kot v Jugoslaviji, ne da bi se v tem primeru morala aplicirati konvencija, kar je pač za upokojenca ugodnejša rešitev. To velja izrecno le, če sta obe pokojnini samostojni. To pomeni, da morajo obstajati zavarovalni pogoji za uveljavitev tako italijanske kot jugoslovanske pokojnine, brez kopičenja, brez seštevanja prispevkov. Ker že imate le minimalno pokojnino pri INPS, je pravilna izbira, da skušate uveljaviti samostojno pokojnino v Jugoslaviji, na katero pa boste morali v najboljšem primeru počakati štiri leta. Če namreč zavarovanec nima 20 let pokojninske dobe, mora za uveljavitev pokojnine počakati do 65. leta starosti, hkrati pa je dosedanja zakonodaja določala, da mora imeti določeno gostoto zavarovanja (zaposlitev) v zadnjih letih.

S 1. julijem letos pa so stopile v veljavo določbe novega zveznega (jugoslovanskega) zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega zavarovanja. Istočasno pa mora tudi vsaka republika, torej tudi Slovenija, sprejeti lastni republiški zakon, določbe katerega pa se, z izjemo nekaterih prehodnih določb, ne bodo začele izvajati vse do 1. januarja 1984, niti niso sprejeti novi statut skupnosti in drugi samoupravni splošni akti skupnosti in organizacij združenega dela. V tem prehodnem obdobju do novega leta se bodo pri reševanju zahtevkov lahko porajale tri različne variante: apliciral se bo:

1. le novi zvezni zakon, če ta v celoti razrešuje posamezno vprašanje;
2. novi zvezni zakon in veljavni predpisi, če niso v nasprotovanju z zveznim zakonom;
3. veljavni predpisi, če določenega problema zvezni zakon sploh ne obravnava.

Ker novi zvezni zakon opušča pogoj gostote zavarovanja, lahko upravičenci do konca tega leta vložijo zahtevek za uveljavitev starostne pokojnine, ki jim jo bodo v primeru pozitivne rešitve izplačevali od 1. julija dalje. Pri tem pa naj opozorimo, da je sicer odpadel pogoj gostote, vendar pa mora upravičenec imeti zavarovalno dobo po 1. januarju 1965.

V našem konkretnem primeru ne vemo, če ste bili zavarovani po letu 1965, tako da brez tega podatka ne moremo ugotoviti, če boste lahko s 65. letom starosti uveljavili samostojno pokojnino. Predlagal bi vam, da počakate do januarja, da bodo stopile v veljavo tudi dopolnilne določbe republiškega zakona in tedaj bo mogoče dokončno ugotoviti, kako je z možnostjo za uveljavitev samostojne jugoslovanske pokojnine. V primeru negativnih zaključkov boste še vedno imeli možnost, da uveljavite svoje pokojninske pravice po italijansko-jugoslovanski konvenciji.

Kaj so povedali znanstveniki v Halifaxu

Zle napovedi zaradi «tople grede» toda to nas čaka šele čez stoletje

V onih vročih dneh konec julija in v začetku avgusta, ko smo od vročine že «gagali», je verjetno marsikomu šinilo v glavo, da si je človek vse to zlo pravzaprav sam nakopal na glavo, kajti vsa vročina, ki z zemlje odhaja v zrak, vsi plini iz izpušnih cevi milijonov avtomobilov, desettisočev tovarniških dimnikov, da ne govorimo o drugih virih vročine in plinov, vse to človekovo poseganje v prirodo prav gotovo vpliva na njeno ravnotežje. Čeprav je res, da vse to ne ostane brez posledic, je vendarle vse to vsekakor kvarno poseganje v naravno ravnotežje tako neznatno, da človek zares ni bil kriv za letošnje izredno vroče poletje. In vendar...

Da, in vendar je tudi nekaj na tem, kajti pred nedavnim se je v Halifaxu v Kanadi zbralo na zasedanje kakih 800 oceanografov in zadevnih strokovnjakov, ki so razpravljali o posledicah dviganja temperature zaradi učinka tako imenovane «tople grede». Zakaj gre in kaj je «topla greda» v tem primeru.

Z nastopom industrijske revolucije se je pojavil nov dejavnik vplivanja na klimo Zemlje. Naraščajoče izkoriščanje organskih goriv, kot so premog, nafta in zemeljski plin je prav gotovo element, ki ni ostal brez učinka. V zadnjih dveh stoletjih je človeštvo «aktiviralo» strahotne količine goriv, prvenstveno premoga in nafte, kar je v zemeljskem ozračju močno povečalo delež raznih plinov, predvsem ogljikovega dioksida. S tem pa se je na določenih višinah ustvarila nekakšna «streha», ki pogojuje tako imenovano «toplo gredo». Ogljikov dioksid namreč prepušča sončno energijo, da prispe na Zemljo, prepušča jo do tal, ne dopušča pa, da bi se nato toplota od tal sprostila v vesolje. Znanstveniki menijo, da bo to še posebej očitno čez kakih sto let. Morda celo veliko prej, ko bo na našem planetu poprečna temperatura za kake tri stopinje višja.

Veliko zanimanje so znanstveniki na zasedanju pokazali za napovedi, ki jih je o morebitnih klimatskih spremembah dal kalifornijski znanstvenik Roger Revel, ki je med drugim rekel, da po vseh obravnavanih dejstvih segrevanje na Zemlji ne po potekalo enakomerno. Hitreje in bolj kot tropska področja se bodo segrevala hladnejša področja zemeljskega Severa in Juga, namreč področja Arktike in Antarktike. Severna področja Kanade in Sovjetske zveze bodo postala veliko manj hladna in bo flora, bo rastlinje pririnilo krepko proti severu, na Severnem morju pa vsaj poleti ne bo več ledu. Roger Revel je celo rekel, da v tem ko se bo temperatura na ravniku dvignila za dve stopinji, se bo na severnih in južnih «obronkih» Zemlje temperatura dvignila tudi za šest stopinj. Seveda bo to imelo velike in tudi hude posledice, kajti Revel meni, da bo širša področja na jugu Kitajske, srednjih ZDA in osrednjih predelov Sovjetske zveze zajelo hudo pomanjkanje padavin in hkrati veliko izhlapevanje voda, ali z drugimi besedami bodo ta področja postala puščave. Zato bo moral pravočasno poskrbeti za to, da bodo tem področjem lahko v kriznem obdobju dovájali dovolj vode. Gre namreč za področja, ki so pravzaprav nekakšne žitnice. Seveda pa so glede tega možne tudi druge rešitve, namreč v vzgoji novega rastlinstva.

In glej, prav področja, ki so glede tega v tako imenovanem kritičnem pasu, to se pravi Kitajska, Sovjetska zveza in ZDA so tista področja, ki dajejo največ premoga. Po nekaterih podatkih dajo te dežele kar 90 odstotkov vsega premoga, kar ga je in kar ga porabi svet. In zato prav ta področja tudi ogromno vplivajo na klimo. Iz tega izhaja, da če se hoče človeštvo rešiti pred nadaljnjimi «nevarnostmi», namreč pred nadaljnjim poseganjem v ravnotežje prirode, bi se morale te dežele prve odpovedati nekaterim svojim prednostim.

Da bi ne prispevali k morebitnemu «preplahu», bomo tako dodali, da človeštvu vsaj za sedaj glede tega ne grozi nikakršna nevarnost. Toda v zgodovini človeštva so tudi stoletja kratke dobe. In če bodo napovedi kalifornijskega strokovnjaka obveljale, bodo v bližnjih stoletjih ogromne ledene mase ob tečajih skopnele in raven oceanov in morij se bo močno dvignila, toliko dvignila, da bodo morja zalila velikanska področja, kot na primer Florido, Nizozemsko, velika področja Indije, Pakistana, Bangladeša, Filipinov, Tajske in tudi velika področja naših nižinskih krajev.

Če se bodo določena področja Kitajske, SZ in ZDA spremenila v puščave, bo veliko več padavin na tropskih področjih, morda celo na poščavskem področju Afrike.

Če bi vse te napovedi gledali kar tako — torej dokaj pesimistično, bi mogli reči, da se človeštvu ne obeta nič lepega. Toda kalifornijski znanstvenik postavlja tudi določene pogoje in pravi, da se bodo njegove napovedi uresničile, če bo razviti svet še naprej uporabljal sedanje energetske vire, če ne bodo morja absorbirala več ogljikovega dioksida in se bo klima na Zemlji dejansko držala dosedanjih zakonov. V zvezi s tem znanstvenik vendarle računa, da bo človek uporabljal manj energije, kajti sicer mu ni rešitve, kajti že čez nekaj desetletij nas bo na Zemlji 10 milijard z vsemi ustreznimi posledicami, namreč z veliko večjimi potrebami in z veliko večjo porabo energije, to se pravi z veliko večjim trošenjem premoga, nafte, plina, torej z veliko večjim poseganjem v prirodno ravnotežje

V polfinalni regati «America's cup»

Še en poraz Azzurre

NEWPORT — V peti polfinalni regati «America's cup» je italijanska jadrnica Azzurra, sicer po pričakovanju izgubila proti favorizirani Avstraliji 2 in je tako po petih tekmah še vedno na tretjem mestu le z eno zmago.

Azzurra je tudi dokončno odrezana od borbe za vstop v finale, saj je v včerajšnji drugi polfinalni regati britanski Victory 83 premagal Kanado 1 in ima tako že tri točke prednosti pred italijansko posadko.

V včerajšnjem boju med Azzurro in Avstralijo 2 gre omeniti, da so bili Avstralci že od vsega začetka v vodstvu (8" na startu, 1'15" ob prvi boji, 1'02" ob drugi, 1.07" ob tretji, 1'34" ob četrti, 59" ob peti), da bi nato zmagali s prednostjo 2'26".

Po tej, peti regati je lestvica naslednja:

1. Avstralija 2	točk 5
2. Victory 83 (VB)	4
3. Azzurra (It.)	1
4. Kanada 1	0

Danes bosta na sporedu šesti polfinalni regati. Azzurra se bo pomerila s Kanado 1, Avstralija 2 pa z Victoryjem 83.

Kakšno navdušenje in zanimanje je zbudila Azzurra, pa potrjujejo vesti, da se bodo na prihodnjem «ameriškem pokalu» leta 1987 pomerile morda celo tri italijanske jadrnice. Že prejšnje dni se je v Newportu govorilo, da nameravajo zgraditi še dve jadrnici, vest pa je potrdil Italo Binucci, predsednik specializirane ladjedelnice iz Pesara, kjer so zgradili Azzurro. Binucci je povedal, da so se prve dni avgusta dve skupini zainteresirali za zgraditev dveh 12-metrskih jadrnic za nastop na «ameriškem pokalu». Drugih podrobnosti Binucci ni povedal, dodal je le, da je ena izmed skupin odločnejša, zanima pa jo predvsem uveljavitev «made in Italy».

● BOKS — Svetovni prvak v minimušji kategoriji, Južni Korejec Jungkoo Chang, se bo 10. septembra pomeril z Germanom Torresom iz Mehike. Srečanje bo veljalo za svetovni naslov v kategoriji WBC.

Na mladinskem košarkarskem SP

Italija in Jugoslavija naprej

«Azzurri» in «plavi» so se uvrstili v finale

PALMA DE MALLORCA — Italija in Jugoslavija sta se uvrstili v finalno skupino mladinskega svetovnega košarkarskega prvenstva. Medtem ko bo Jugoslavija pričela finalne boje brez poraza (uvrstila se je na prvo mesto v C skupini), pa bo Italija startala brez točk (izgubila je v B skupini proti SZ in je tako zasedla drugo mesto).

V zadnjem kolu izločilnega dela je Italija po pričakovanju premagala Angolo, Jugoslavija pa po trdem in izenačenem boju Kanado.

Izidi

SKUPINA A

3. kolo: ZRN - Kitajska 102:66; Brazilija - Avstralija 82:62.

Končna lestvica: ZRN in Brazilija 4, Avstralija in Kitajska 2.

SKUPINA B

3. kolo: Italija - Angola 84:54; SZ - Urugvaj 96:71.

Končna lestvica: SZ 6, Italija 4, Urugvaj 2, Angola 0.

SKUPINA C

3. kolo: Jugoslavija - Kanada 92:85; Argentina - Dominikanska republika 116:94.

Končna lestvica: Jugoslavija 6, Argentina 4, Kanada 2, Dominikanska republika 0.

V finalni skupini bodo igrali: ZDA (kot uradni svetovni prvak), Španija (kot organizator) ter prvi dve uvrščeni reprezentanci iz vsake skupine, in sicer: ZRN, Brazilija, SZ, Italija, Jugoslavija in Argentina.

Današnje kolo: Španija - Brazilija; ZDA - Italija.

Jutri: ZRN - Argentina; SZ - Brazilija; Jugoslavija - Italija.

● **AMERIČAN ROLLE** bo tudi v tej sezoni igral za bolonjskega košarkarskega prvoligaša Virtus. Ameriški košarkar je včeraj dopotoval iz ZDA in je že pričel treninge z bolonjskim moštvom.

Od tod in tam

VSEAMERIŠKE IGRE

Premoč ZDA in Kube

CARACAS — V drugem dnevu vseameriških iger je kubanski dvigalec uteži Daniel Nunez postavil nov svetovni rekord v sunku v kategoriji do 60 kg, v kateri je dvignil 138 kg. Nasploh pa je v ospredju dvoboj med Kubo in ZDA; medtem ko Kubanci doslej prednjačijo prav v dviganju uteži in v sabljanju, je premoč ZDA v streljanju več kot očitna.

Medtem je Argentina protestirala proti zadržanju organizatorja, češ da je dovolil nastop nekaterim ameriškim teniškim profesionalcem. Domnevajo pa, da bodo njen protest zavrnili.

Emerson Fittipaldi spet za volanom

SAO PAULO — Kot poroča najpomembnejši brazilski športni tednik «Placar» namerava bivši dvakratni svetovni prvak Emerson Fittipalti znova sesti za volan v formuli ena, in skoraj gotovo naj bi to bilo Ferrarijevo vozilo. Po pisanju revije, Fittipaldi potrebuje denar, ker se namerava ločiti od žene Marie Helene in se poročiti s 25-letno rojakinjo Tereso Hotte. Kot znano, je brazilski as zabredel v precejšnje finančne težave zaradi neuspehov, ki jih je njegovo vozilo doživelo v formuli ena.

● **POSKUSNE VOŽNJE** — Okrog tisoč ljudi se je že včeraj zbralo v Monzi, kamor so razne avtomobilske hiše poslale svoja vozila v pričakovanju VN Italije v formuli ena, ki bo 11. septembra. Danes in jutri bodo namreč poskusne vožnje, največje pričakovanje pa vlada za eksperimentalne gume michelin.

Italijanski plavalci za sredozemske igre

RIM — Za tekmovanje v plavanju v okviru sredozemskih iger (4. - 9. september) so bili sklicani naslednji italijanski atleti:

MOŠKI: Franceschi, Bortolon, Revelli, Rampazzo, Tornatore, Divano, Guarducci, Dell'Uomo, Falchini, Santi, Bianconi, Avagnano, Fabbri, Savino, Ceccarini, Corradi, Sartorio, Paparella, Calabria, Tenderini.

ŽENSKE: Persi, Colombo, Savi Scarponi, Felotti, Lasi, Carosi, Giuliani, Olmi, Tocchini, Montalbetti, Dalla Valle, Seminatore, La Torre, Zambruno, Brighetti.

● **SVETOVNI PRVAK** v velter kategoriji (verzija WBA), Američan Donald Curry, se bo 3. septembra v Marsali pomeril z rojakom Rogerom Staffordom. Srečanje bo veljalo za svetovni naslov. Curry je naslov osvojil 13. februarja, ko je premagal Korejca Jun Suk Hwanga in je v dosedanjih 15 dvobojih, odkar je prestopil med profesionalce, osvojil prav toliko zmag. Stafford, ki ima 29 let, torej osem več od Curryja, je bil med zadnjimi izzivalci Raya Leonarda, vendar do srečanja z njim ni prišlo, ker je Leonard prej zapustil boks.

Dosmrtno izključen

VARŠAVA — Ryszarda Podlasa, člana poljske štafete 4x400 m, je njegova federacija dosmrtno izključila, ker se je med nedavnim svetovnim atletskim prvenstvom v Helsinkih polastil štirih parov razstavljenih čevljev. Podlasa so odkrile finske oblasti, ki so mu naložile globo. Njegov ekipni tovariš Riszard Wichrowski, katerega so obtožili, da mu je pomagal, pa je bil izključen za dve leti.

● **ATLETIKA** — V Riccioneju bo 27. t.m., atletski «miting prijateljstva med narodi», na katerem naj bi se pomerili tudi Mennea, Doria, Cova in med tujci Kuij in Smith.

● **NOGOMET** — Koledarje italijanskih nogometnih prvenstev C-1 in C-2 lige bodo objavili v torek na sedežu elektronskega centra CONI v Rimu.

● **JUGOSLOVAN IGOR FLEGO** je v prvem kolu mednarodnega teniškega turnirja v Pesaru izgubil proti Švedu Sandersu s 7:5, 4:6, 5:7.

● **TENIS** — Italijanka Sabina Simonds je že v prvem kolu teniškega turnirja v Torontu s 6:7, 6:3, 6:4 zgubila proti Avstralki Susan Leovi.

V PRIJATELJSKI TEKMI

V Rimu neodločeno med Laziom in zagrebškim Dinamom

Lazio — Dinamo 1:1 (1:1)

STRELCA: v 1. min. Batista, v 10. min. Mlinarić.

LAZIO: Cacciatori, Podavini, Spinozzi, Manfredonia, Batista (od 87. min. De Nadai), Piscedda, Vinazzani, Vella (od 71. min. Chiarenza), Giordano (od 77. min. Meluso), Laudrup (od 46. min. D'Amico), Cupini.

DINAMO ZAGREB: Vlak, Bračun, Cvetković, Hadžić, Bošnjak, Bogdan, Deverić, B. Cvetković, Kranjčar, Mlinarić, Ringov (od 54. min. Mačičić, od 57. min. Krnčević).

RIM — V sinočnji prijateljski tekmi sta pred kar 35.000 gledalci Lazio in zagrebški Dinamo igrala neodločeno, kar je navsezadnje tudi pravilen rezultat za to, kar sta moštvi pokazali.

Srečanje se je odločilo že v prvih minutah, ko sta padla oba zadetka.

Tudi danes bogat spored prijateljskih tekem

Zicov Udinese drevi v Genovi

V nedeljo bo prvo kolo italijanskega nogometnega pokala. Vsa moštva že dokončujejo priprave za nastope v tem pokalu.

Med najpomembnejšimi prijateljskimi srečanji današnjega bogatega sporeda bo gotovo prijateljska tekma v Genovi med domačo Sampdorio in Udinesejem, ki se bo pričela ob 20.45.

Za videmsko moštvo, ki je v tem pripravljalnem obdobju igralo že vrsto pomembnih in mednarodnih tekem, pa bo današnje srečanje proti Sampdorii še posebno zanimivo. Sampdoria se je za to sezono zelo ojačila in upravičeno tudi sodi med «outsiders» celo za državni naslov. V vratih ima bivšega Interjevega vratarja in reprezentanta Bordona. V obrambi sicer drevi ne bo igral bivši nogometaš Rome Vierchowood, vseeno pa bo imel Udinesejev napad nemalo dela, da bo lahko premagal homogeno obrambo Sampdorie. V napadu pa bo še kako nevaren Francis.

V središču pozornosti pa bo tudi drevi v Genovi Udinesejev as Zico, ki je v dosedanjih nastopih že pokazal in dokazal, kaj zmore. In kolikšno je zanimanje za nastop tega brazilskega asa, kaže že podatek, da so v Genovi že pred dnevi prodali vstopnice za vrednost 100 milijonov lir. Ta vsota pa se bo še krepko povečala danes, saj je pričakovati, da se bo na «Marassiju» zbralo najmanj 40.000 gledalcev.

Poleg tekme v Genovi pa naj omenimo, da bo Roma drevi igrala proti Atleticu Mineiru, Napoli proti ekipi America da Rio, Juventus bo v gosteh igral proti Casaleju in Milan prav tako v gosteh proti Ceseni, Catania pa bo sprejela v goste moštvo Vasco da Gama.

SINOČI V JESOLU

Poraz Triestine

V sinočnjem prijateljskem nogometnem srečanju v Jesolu je Vicenza premagala Triestino z 2:1 (0:0).

Triestina je prva povedla z Romanom, ki je v 51. min. uspešno izvedel enajstmetrovko. Za Tržačane pa je bilo usodnih zadnjih deset minut. Vicenza je namreč z Gropom v 80. min. stanje izenačila, isti igralec pa je v 87. min. dosegel še zmagoviti zadetek.

GENOA — INTER 0:1. V sinočnji prijateljski tekmi v Genovi je Inter z zadetkom Altobellija v 40. min. premagal domačo enajsterico. Tekmo si je ogledalo kar 28 tisoč navijačev.

Nasmejani obrazi v Rimu

V Rimu je že vse nared za bližnje evropsko prvenstvo v plavanju. V Rim so dopotovale že skoraj vse reprezentance, ki bodo nastopile na EP. Na sliki (telefoto AP) nasmejane predstavnice ZRN Birgit Kowalczik, Ina Beyermann, Nicole Hasse in Petra Zindler

Atletski miting v Göteborgu

Krulee dvakrat prvi

GÖTEBORG — Dvojna zmaga Američana Martyja Kruleeja, enega izmed teh, ki je bil izključen iz ameriške selekcije, ki je nastopila na svetovnem prvenstvu v Helsinkih, je «oplemenitila» mednarodni atletski miting v Göteborgu, na katerem sicer zaradi dežja niso dosegli opaznejših rezultatov. Krulee, ki po nekaterih vesteh namerava zaprositi za finsko državljanstvo, da bi se lahko udeležil olimpijskih iger v Los Angelesu, je na 100 m premagal rojaka Mc Neila, na 200 m pa prav tako rojaka in zmagovalca srebrne kolajne v Helsinkih Elliota Quowa. Zmagovalci v posameznih disciplinah pa so naslednji:

MOŠKI: 100 m Krulee (ZDA) 10"52; 400 m Uti (Nig.) 47"11; 800 m Handelsmann (Izr.) 1'48"32; 1500 m Beyers (ZDA) 3'38"86; 3000 m Clary (ZDA) 7'52"94; 400 m ovire Dia Ba (Sen.) 49"23; troskok Banks (ZDA) 16,88 m; višina Thraenhardt (ZRN) 2,21 m; 200 m Krulee (ZDA) 20"75.

ŽENSKE: 800 m Hoener (Šve.) 2'06"9; 1500 m Williams (Kan.) 4 min. 12"11; kopje Lillak (Fin.) 65,44 m; 200 m Skoglund (Šve.) 23"51.

● **MEDNARODNEGA ATLETSKEGA** mitinga, ki bo drevi v Grossetu, se bodo udeležili predstavniki iz petnajstih držav. Zlasti številno bo ameriško zastopstvo, saj napovedujejo prihod Kinga, zmagovalca bronaste kolajne na svetovnem prvenstvu v Helsinkih, Butlerja, Lattanyja, Grimesa in Conleya, ki sta v skoku s palico na SP osvojila drugo oz. tretje mesto. Po nekaterih vesteh naj bi v Grosseto dopotovala tudi Lewis in Smith. Veliko pričakovanje vlada tudi za nastop Maročana Quita, ki je v Helsinkih zasedel tretje mesto v teku na 1500 m. Na tej razdalji se bo pomeril tudi Ortiz, medtem ko je večina boljših «azzurrov» v Londonu.

Na nedeljskem uspelem balinarskem turnirju v Bazovici

Po izenačenih bojih Jadranu iz Hrpelj prvo mesto

V okviru 60-letnice ustanovitve društva in tradicionalnega športnega praznika ŠD Zarja je bil v nedeljo v Bazovici tudi mednarodni balinarski turnir, na katerem je nastopilo kar enajst ekip.

Turnir se je odvijal v Bazovici (na balinarski stezi Gospodarske zadruge in Gostilne Naci) ter na dveh stezah na Padričah. Nastopile pa so naslednje ekipe: Medvode, 8. september Štanjel, Brinj Povir, Zeleno jezero Dobravlje, Draga Orlek, Jadran Hrpelje, Dol Repentabor (YU), Gaja Padriče - Gropada, Kraški dom Repen, Zarja 1, Zarja 2.

Po izenačenih bojih so se v polfinale uvrstila naslednja moštva: Draga Orlek (skupina A), Zarja 2 (skupina B), Medvode (skupina C), Jadran Hrpelje (skupina D).

POLFINALNA IZIDA

Jadran - Zarja 2	13:9
Medvode - Draga	13:0

FINALE ZA 3. MESTO

Zarja 2 - Draga	13:8

FINALE ZA 1. MESTO

Jadran - Medvode	13:11

KONČNA LESTVICA

1. Jadran Hrpelje, 2. Medvode, 3. Zarja 2 Bazovica, 4. Draga Orlek.

Po turnirju je bilo nagrajevanje. Pokale pa so prispevali: ŠD Zarja, Gostilna Leban, Jestvine Rudi Križmančič in Pekarni Marc. Nagrade pa sta v imenu balinarske sekcije ŠD Zarja, podelila Maks in Lucijan Križmančič.

Tudi nedeljska prireditev v Bazovici kot vse doslej je vsestransko uspela. Priča smo bili izenačenim in tudi kakovostnim dvobojem, obenem pa se je ob balinarskih stezah (posebno pa še za sklepna srečanja) zbralo izredno veliko število ljubiteljev te športne zvrsti. Vsi udeleženci turnirja so se laskavo izrazili o organizaciji.

Turnir pa je bil še ena lepa priložnost, da so udeleženci med seboj navezali še tesnejše športne in prijateljske stike.

Namesto slavja težave s policijo

WASHINGTON — Namesto slavja po samotni plovbi čez Atlantski ocean na šestmetrski jadrnici, je 42-letnega Angleža Gingera Elliotta čakala ameriška policija, češ da je ilegalno vstopil v ZDA. Zgleda, da so ameriške oblasti nedavno spremenile zakon, ki je dopuščal nekatere izjeme v zvezi z vstopnim vizumom. Med temi «posebnimi primeri» so bili tudi samotni jadralci, ki bodo pač odslej morali imeti s sabo potni list z vizumom.

● **KAR 150 KOLESARJEV** se bo danes pomerilo na dirki po Romagni. Med njimi bo tudi 32 tujcev, tako da ima tudi mednarodni značaj, kar se je v preteklosti redko dogajalo. Dirka pa je važna predvsem zato, ker bodo določili še dva ali tri kolesarje, ki bodo sestavljali italijansko ekipo na bližnjem svetovnem prvenstvu.

● **MCENROE PRVI.** John McEnroe vodi na skupni lestvici profesionalnega teniškega združenja. McEnroe ima skupno 136,08 točke, drugouvrščeni Čehoslovak Ivan Lendl pa je zbral 117,25 točke. Barazzutti je s 16,61 točke na 38. mestu.

Priprave naših nogometnih ekip za nastope v AL

A. Vidonis (Vesna): «V moštvu nekaj novosti»

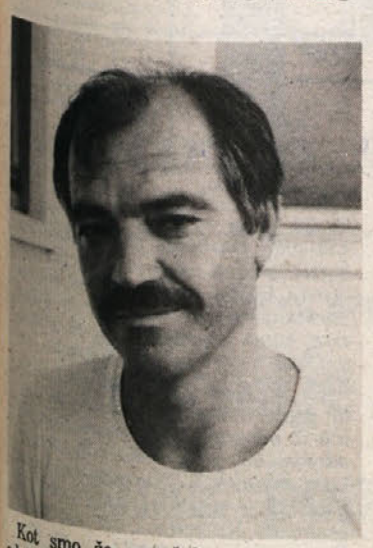

Kot smo že poročali, so nekatere od naših ekip že začele s pripravami na bližnja amaterska prvenstva. Prejšnji teden in sicer v ponedeljek, 8. t.m., so se kot prvi zbrali nogometaši kriške Vesne, ki bo tudi letos igrala v 1. amaterski ligi. Po tednu dela smo obiskali Križane ter pred treningom vprašali potrjenega trenerja Alda Vidonisa za mnenje o tem začetnem delu priprav.

«V glavnem smo v začetku vadili kondicijo, nato vzdržljivost. V tem tednu pa bo že na vrsti hitrost in ritem in nato bo na igrišču tudi žoga. V prvem tednu priprav je morda bil edini problem, da nisem imel na razpolago vseh nogometašev. V tem tednu pa računam, da bodo na treningih vsi, saj moramo čimprej začeti z raznimi shemami igre in tudi nogometaši se morajo med seboj spoznati. V ekipi bo letos nekaj novosti. Z nami že trenirata Gotti in Penco (bivša člana Portualeja), ki bosta letos igrala z nami, ter mladi R. Candotti. Z Gottijem in Pencom skušamo ojačiti obrambo, ki je bila morda lani šibka točka naše ekipe. Veliko upanja pa imam v mladega R. Candottija, ki zelo dobro obeta in zato bi moral kmalu igrati z bratom Fabiom v članski ekipi. Ni pa izključeno, da pride še do novosti, saj kaže, da nekateri nogometaši, ki so lani igrali, letos ne nameravajo nastopati za Vesno (Peresutti, Schettini, Kostnapfel, Starc, Pribaz, Acquavita in Sandrin).

«Pred začetkom prvenstva boste nastopili na kakšnem turnirju?»

«Lanske slabe izkušnje so nam svetovale, da se odrečemo turnirjem. Skušali bomo igrati čimveč prijateljskih tekem. Verjetno prvo bomo igrali z ekipo Portuale, ki si je lani zagotovila prestop v višjo ligo. Kot lani pa smo se tudi letos vpisali za deželni pokal, ki ga organizira deželna nogometna zveza.» **B. Rupel**

ŠD Vesna 1983-84

VRATARJA
Tullio Bubnich (1959), Claudio Savarin (1964).

BRANILCI
Walter Purič (1961), Silvio Gotti (1955), Edi Penco (1957), Aldo Somma (1961), Giuliano Basiacco (1961), Fabio Zucca (1952).

VEZNI IGRALCI
Fabio Candotti (1963), Walter Pipan (1960), Flavio Ierman (1957), Paolo Sodomaco (1957), Sedmak (1966).

NAPADALCI
Gianfranco Bruno (1963), Gianni Ludwig (1955), Roberto Candotti (l. 1966), Fulvio Picchieri (1963).

Skupina Vesninih nogometašev med treningom v Križu

OBVESTILA

ŠD Vesna

vabi vse dečke, tudi iz okoliških vasi, ki bi radi igrali nogomet in ki so rojeni od 1.7.1968 do 30.6.1970, da se zglasijo vsak dan na igrišču v Križu od 18.30 dalje.

* * *

Jadralni klub Čupa

priredi jadralni tečaj v razredu «optimist» za otroke od osmega do štirinajstega leta. Tečaj bo vodil član Dario Bensi od 22. do 27. avgusta. Vpisovanje na klubskem prostoru v Sesljanskem zalivu vsak dan od 9. do 18. ure. Za pojasnila telefonirati na štev. 763912 v večernih urah.

* * *

ŠZ Bor - atletska sekcija

Danes ob 19.30 bo na stadionu «1. maj» seja odbora sekcije.

* * *

TPK Sirena

obvešča, da se pred društvenim terenom v Barkovljah redno odvijajo jadralni treningi ob torkih in četrtkih, od 14. ure dalje. Treningov se lahko udeležujejo tudi mladi kadeti in kadetinje, ki so komaj končali jadralna tečaja pri TPK Sirena.

* * *

Šahovska sekcija ŠD Polet

obvešča vse ljubitelje šaha, da je poletni igralni čas vsak torek in petek ob 20. uri na sedežu v krožku Poleta, Ul. Ricreatorio. Toplo vabljeni.

Mladi Kontovelovi košarkarji pridno trenirajo v Premanturi

Od nedelje, 14. avgusta je na poletnih pripravah v Premanturi (lepo istrsko turistično naselje ob morju v bližini Pulja) 15 košarkarjev (dečkov) ŠD Kontovel, katerim so se pridružili še štirje mladi košarkarji ŠD Poleta.

Mladi košarkarji, ki jih spremljata predsednik ŠD Kontovel Henrik Lisjak in tajnik Marjan Pertot, so gostje taborа TVZ Partizan - Studenci iz Maribora, ki je v tamkajšnjem kampingu.

Košarkarji so nameščeni v šotorih pod košatimi bori, ki nekoliko hladijo ta kraj na skrajnem južnem delu istrske obale. Tabor je oddaljen le nekaj metrov od morja, tako da prosti čas lahko košarkarji izkoristijo za kopanje. Prostega časa imajo sicer mnogo. Ob 7. uri vstajajo, pol ure kasneje pridobivajo kondicijo s tekom, nakar jih čaka malica. Ob 9. uri je na košarkarskem igrišču jutranji trening pod vodstvom Mira Kaležića, trenerja društva Branik iz Maribora, kateremu pomagata še dva člana ŠD Kontovel Livio Milič in Peter Štoka. Po treningu gredo na kosilo in nato počivajo do 15. ure. Od 15. do 17. imajo prosto za kopanje, sledi popoldanski trening, ki traja do večerje. Po večerji se nekoliko sprostijo v taboru z raznimi igrami, nato nekoliko utrujeni gredo počivat.

Ko smo jih prejšnje dni obiskali, so bili mladi navdušeni nad taborom kot tudi voditelji društva. Zanimalo pa nas je tudi mnenje trenerja Kaležića.

«Kakšen je prvi vtis letošnjega tabora in kaj se ti zdijo naši košarkarji?»

«Mislim, da je ideja tabora zelo dobra, saj je to ena izmed najboljših poti, da se mladi med seboj spoznajo in združujejo, kar mislim, da je posebno za vas, ki živite v zamejstvu, bistvene važnosti. Mi seveda rade volje priskočimo na pomoč in podpremo vsako vašo pobudo, ker se zavedamo važnosti in vloge, ki jo ima manjšina. Kar se pa tiče mladih košarkarjev, brez vsakega pretiravanja moram priznati, da imate nekaj res talentiranih košarkarjev, s katerimi je res prijetno delati. Iz tega tabora upam, da bodo vsi marsikaj dobrega odnesli, obenem pa si želim, da bi še bolj utrdili prijateljske stike, ki že več let vežejo ŠD Kontovel in ŠD Branik.»

Mladi košarkarji bodo na pripravah do 23. t.m. (B. R.)

Iz planinskega sveta

V odpravi na Anapurno 1 bo tudi naš alpinist Igor Špamperle

Odprava na Anapurno

V teku so mrzlične priprave za slovensko himalajsko odpravo na Anapurno 1, ki se bo odpravila na pot čez manj kot mesec dni. S to odpravo bodo slovenski alpinisti, dva sta iz Trsta (Igor Škamperle in Lucijan Cergol), pet pa iz Slovenije, proslavili 90-letnico obstoja osrednje organizacije Planinske zveze Slovenije in 80-letnico SPD iz Trsta. Alpinisti stalno vadijo in plezajo, pa tudi organizacija teče naprej. Problem je sedaj ekonomski. Treba je zbrati še nekaj denarja, da lahko akcija sploh steče. Ob tej priložnosti so tiskali spominsko razglednico, ki jo prodajajo alpinisti sami, odbornik SPDT in pa še v Tržaški knjigarni. Kdor bo kupil to razglednico, jo bo nato dobil iz Nepala s podpisi vseh udeležencev odprave. Ta sistem finansiranja alpinističnih odprav z razglednicami je v Sloveniji dobro znan, saj so ga urabili v mnogih priložnostih. Kdor bi rad vsaj malo finančno pripomogel k odpravi naj si nabavi to razglednico. Nanjo bo lahko seveda napisal tudi ime prijatelja, prijateljice in še drugih, ki bodo nato razglednico dobili iz daljnih krajev.

Tržačani v Himalajo

Čez nekaj dni se bo odpravila v Nepal tržaška italijanska alpinistična odprava, katere cilj je osvojitev osemtisočaka «Cho-Oyu». Odprava sodi v okvir praznovanj 100-letnice tržaškega planinskega društva CAI - Alpina delle Giulie in jo sestavljajo alpinisti Franco Toso, Tullio Ferluga, Tony Klingendrath, Roberto Giberna in Piero Gerin. Goro bodo skušali osvojiti v alpskem slogu brez višinskih taborišč, pa tudi brez kisikovih mask. Južna stena Cho-Oyu je visoka 3.000 metro, sestavljena je iz skale in leda, v njej pa so posebej nevarni vremenski preobrati. To goro je nepalska vlada prepovedala za kar 20 let, saj se nahaja na meji med Nepalom in kitajsko, in je bližnji sosed Everesta. «Odprli» pa so jo Messnerju letos spomladi in sedaj Tržačanom. Letalo jih bo torej popeljalo v Katmandu, od koder bodo po 25 dneh hoje dosegli bazni tabor na višini 5.200 metrov. Nato bodo odpravili nekaj aklimatizacijskih tur ter se šele pozneje lotili gore same. Odprava stane kakih petdeset milijonov in tudi oni imajo težave, kako bodo ta denar dobili.

Še na K2

Pred kratkim smo poročali, da je italijanska odprava na drugo najvišjo goro na svetu, 8.611 m visoki K2, dosegla svoj cilj: dva člana odprave sta namreč dosegla vrh po izredno zahtevnem, severnem kitajskem grebenu, pred nekaj dnevi pa sta še druga dva Italijana dosegla vrh: to sta bila 34-letni Sergio Martini iz Rovereta in Fausto De Stefani, ki sta vrh dosegla dne 3. avgusta. Prvega dela te odprave se je kot zdravnik udeležil tudi zamejski rojak dr. Ivan Simunič.

Danilo Lokar

Ples

1.

V prvi somrak osipajočega se dne, v kresno noč, je odskakoval po veliki cesti sredi doline težak, dolg in nizek topniški voz za strelivo. Cesta je bila strahovita; kotanja pri kotanji. Tako je padalo in vsak hip zopet odletavalo to na pol železno vozilo, nerodna podoba barke.

Koradin je stal zadaj — na krmi — visoko zravnan, s prekrižanimi rokami na prsih. Spredaj, dovolj globoko pri vpregi, pa Marcel in Tankred. Vojaška obleka se jim je čudno prilegala. Čeprav jo je nosil vsak od te trojice že četrto leto, so bili vendarle, spričo končane vojske, vsi trije podobni pustnim šemam. Edini Koradin je nosil kapo prav obrnjeno, s strešico nad očmi; druga dva spredaj pri vpregi sta jo obrnila narobe in si podajala litrsko steklenko konjaka. Steklenica je bila pravkar načeta.

«Da bi te! Podgana stara! Kje je le dobila ta imenitni konjak?! Konjaček?! A?»

Tankred je bil toponos, vranjih, kodrastih las in zavaljen, Marcel pa rus, slok, kakor da gre v šilo.

Vsak hip se je obrnil nazaj proti krmi, proti onemu, ki je stal tam visoko zravnan, s prekrižanimi rokami na prsih, in skremžil obraz. Opoj ga je že prevzemal in gluha groza se je umikala nedoločljivi polzavesti.

Koradin je molil.

Pri nogah mu je ležala vzdolž po podu voza dolga vreča in v tej vreči je ležal mrtev človek, prostitutka, ki je bila končala to jutro. Vreča je bila prevezana pri grlu le za silo, da se je pri vsakem sunku usipal iz nje mogočen potok črnih las. Ti lasje so se pri slehernem skoku zvijali med čevlji, med mogočnimi vojaškimi lopatami in Koradinu se je zdelo, kakor bi nekaj prosili, šepetali nepojmljive besede. Zrl je strmo podse in iskal v gubah vrečevine obrisov telesa; nos se mu je zdel posebno uporen in glasen. Ta nos v vreči se je kazal zdaj na desni, zdaj na levi strani, kakor se je sukalo telo, bilo je, kakor da raste in nekam hoče.

Potem se je celo truplo jelo pomikati proti njemu, kakor bi mu hotelo uiti med nogami; novi poskoki so ga oddaljili, pa spet porivali bliže. Nastavil je noge, ujel mednje lobanjo in — «čakaj, ne boš!» — jo je živo stisnil s petami. Toda lobanja je bila obla in se ni dala; uhajala je in zopet pritekala. Pomislil je:

«Ali naj pokleknem nanjo, da mi ne uide?»

Zgrozil se je pri tej misli in jo pustil, da je plesala dalje.

Misli so se mu razjokale, begale so kakor zajete ribice in pogledal je okrog sebe.

Razgled je bil nenavaden. Široko dolino so od vseh strani zajemale ne visoke gore, dovolj prijetno presekani, zobčasti grebeni in po vseh vrhovih so plameneli živi cvetovi — ivanjski kresovi. Cerkve, blizu in daleč na pobočjih, so odmevale od vseh strani, zvonovi so kakor pijani lili v zgoščajoči se mrak. V rastoče bobnenje bronastih valov so strmele prve zvezde, jasno in živo.

Koradin je molil dalje in ni mogel prenehati.

«Gospod, gospod!» je šlo njegovo moledovanje.

Marcel in Tankred sta bila že dodobra pijana. Zdaj pa zdaj sta nastavljala proti prozornemu večernemu nebu steklenico. — «Pol, pol je že, Tankred!» — «Še polovico, Marcel; daj!» In konja sta korakala zelo primerno.

Od časa do časa je prihajala vozu naproti tovarišija vojakov in Koradin si je mel oči, kakor bi si s trudom klical nekaj v spomin. Njegova pokončnost ga je minila popolnoma.

«Zdaj gredo in Izabele ni več! Katera na njeno mesto? Vseeno, sestra, vseeno, kdo! Nič ni strašnega in nič ni novega — lepo je! Lepa je groza življenja. In vsi so — ta Marcel, ta Tankred — vsi so samo trobente te groze.»

Sprevidel je, da niso te misli njegove, da jih je nekoč nekje bral ali slišal, in zastudil se je samemu sebi.

«Tu bi moralo priti nekaj novega, nekaj popolnoma drugačnega, da bi ljudje zijali in bi si nihče ne upal črhniti! Nekaj takega, česar še nihče ne ve. Ali pa ne more vedeti.»

Marcel je pognal in ples v vreči, ples voza, ples namaškarane trojice se je pričel znova.

«Kaj ji je bilo treba?» si je poočital.

A v isti sapi mu je odgovarjal skriti glas:

«Če je pa hotela! Hotela se je udušiti! Sama si je izbrala to pot. Čisto svojevrsten samomor. Udušiti se v ljubezni. Bodi!» —

«Ne, ni hotela! Vedela ni. Mlada je bila! Bolna! In tako sama na svetu! Onemoglost! In tisti čas je bila premagana!» je šepetalo dalje.

Ples je bil hujši kot kdaj prej. Ovinki so bili ostri in na ključih se je voz nagibal, povešal kakor čoln na eno stran; Koradin se je s trudom držal na nogah. Že je mislil, da v prihodnjem hipu klecne, počene.

Glava je prilezla zdaj do vratu iz vreče. Bilo je belo, ozko lice izpitega, izžetega dekleta, prazna posoda; oči so bile na pol priprte, do sredine zenic — to je Koradin razločil — in zdaj ni ta pogled nič več govoril. Zadnja iskra pod pepelom je umrla. Zdaj pa zdaj je glava visoko poskočila in takrat se mu je zdelo, da se mu hoče približati in mu nekaj smešnega, zabeljenega povedati.

Prej je mislil, da ga bo zmagala groza, zdaj se mu je pa zdelo vse tako naravno in preprosto.

«Konec vojske!» Misel se je zdela čezmerna.

Toda spričo tega mladega zlomljenega stebla mu nekaj ni hotelo v glavo.

Naročnina: Mesečna 9.000 lir - celoletna 108.000 lir. - V SFRJ številka 6,00 din, naročnina za zasebnike mesečno 100,00, letno 1000,00 din, za organizacije in podjetja mesečno 140,00 letno 1400,00 din.
Poštni tekoči račun za Italijo
Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374
Za SFRJ - Žiro račun 50101-603-45361
ADIT - DZS 61000 Ljubljana
Gradišče 10/II. nad. - telefon 223023

Oglasi - Ob delavnikih: trgovski 1 modul (šir. 1 st., viš. 23 mm) 39.000 lir. Finančni in legalni oglasi 2.900 lir za mm višine v širini 1 stolpca. Mali oglasi 550 lir beseda. Ob praznikih: povišek 20%. IVA 18%. Osmrtnice, zahvale in sožalja po formatu. Oglasi iz dežele Furlanije - Julijske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi, iz vseh drugih dežel v Italiji pri SPI.

primorski dnevnik

TRST Ul. Montecchi 6 PP 559
Tel. (040) 794672 (4 linije) - Tlx 460270
GORICA Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481)83382 - 85723
ČEDAD Stretto De Rubeis 20
Tel. (0432) 731190
Odgovorni urednik **Bogumil Samsa**
Izdaja in tiska ZTT Trst
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

ZDA se opravičujejo zaradi podpore «lyonskemu mesarju»

WASHINGTON — Ameriška vlada je sporočila, da je zaključena preiskava o petih ali šestih oficirjih obveščevalne službe ameriške vojske, ki so pomagali «lyonskemu mesarju» Klausu Barbieju, da je ušel roki francoske pravice ter se 1. 1951 zatekel v Bolivijo, kjer je živel v miru do letošnjega leta, ko ga je nova civilna vlada Hermana Silesa Suaza izgnala iz države ter ga poslala v Francijo.

Klaus Barbie je bil v letih 1942-44 poveljnik Gestapa v Lyonu. Obtožili so ga, da je umoril 4000 francoskih Judov, v internacijo pa jih je poslal 7500.

Ko se je končala vojna, se je Barbie začel vdinjati ameriški vohunski službi. Skupaj z ameriškimi agenti je delal do 1. 1950. Ameriški pravosodni minister trdi danes, da visoki funkcionarji ameriške zvezne vlade niso vedeli, kaj je pravzaprav Barbie. Toda 1. 1950 je francoska vlada javno razkrinkala njegovo delovanje med okupacijo ter zahtevala njegovo izročitev. Tu pa je prišlo vmes pet ali šest častnikov obveščevalne službe ZDA, ki so mu omogočili, da je zbežal v Južno Ameriko.

Prav v Rimu pa je bilo središče, ki je pomagalo nacističnim in fašističnim krvnikom, da so zbežali čez ocean. Na tem središču pa je delal neki hrvatski duhovnik (zakrknjen ustaš seveda), ki je vodil tako imenovano «Rat linie», se previ zveze za beg zločincev. Tako je Barbie prišel v Bolivijo s priimkom Klaus Altmann.

Allan Ryan, ki je vodil preiskavo, je izjavil, da ne bodo uvedli preiskave proti častnikom, ki so pomagali gestapovskemu zločincu pri begu, ker je zadeva že zastarela in ker sta živa samo še dva krivca.

Ameriška vlada se je opravičila pri francoski, ker ni prej sporočila, da je Barbie delal za ameriško vohunsko službo. Ameriški pravosodni minister je izjavil, da je bila podpora Barbieju «sramotna».

Allan Ryan, pomočnik ameriškega pravdnika, ki je vodil preiskavo o zadevi Barbie.

Čigav je otrok?

PARIZ — *Časopis lahko postane v mnogih primerih sredstvo, s katerim človek posreduje širši javnosti vest, ali se nameroma obrne na družbo, da izrazi svoj protest. To je tudi primer mlade Francozinje poljskega izvora, ki je v francoskem časopisu «France - Soir» izjavila, da ji je Italija odvzela hčer in jo dala, proti njeni volji, v varstvo.*

Rosita Kalinski, tako je mladi Francozinji ime, je povedala, da se je pred osmimi leti zaposlila v pokrajini Brescie in imela tu nezakonskega otroka. Hčer naj bi takoj javila občini Salò, francoskemu konzulatu v Milanu in še matičnemu uradu mesteca Marcoing v severni Franciji.

Nenavadna zgodba se je začela 1976, ko je Rositi Kalinski mati umrla. Da bi lahko šla na materin pogreb, je Rosita pustila malo Isabelle v družini sosedov. Ti so jo spočetka vprašali za tedensko vzdrževanje otroka 200 tisoč lir, nato ko se je iz Francije vrnila pa so zahtevali potrojeno plačilo. Cene ni hotela plačati in zato ji ni družina otroka hotela vrniti. Niti priziv na karabinjerje, ki se sicer v stvar niso hoteli vmešavati, ji ni pomagal, da bi otroka dobila nazaj.

Tu se je za Rosito Kalinski začela prava odiseja po upravnih uradih in odvetniških sobanah. Kar pet odvetnikov ji je odklonilo pomoč, kajti ni imela hčerkinega rojstnega lista, ki je nujen za vsak zakonski postopek. Italijanska uprava, pa je Rosita Kalinski dejala, ji ni lista hotela prepustiti. Celo mladinski sodnik naj bi vse materine tožbe preslišal in izročil malo Isabelle v neko sirotišnico, kjer je ni Rosita smela obiskati.

Mladinsko sodišče iz Brescie je v resnici odločilo, da se otrok izroči v varstvo sirotišnice «Maria Ausiliatrice» iz Cremone. Nune, ki ta zavod upravljajo, so povedale, da je otrok pri njih bival leto dni; potem pa naj bi ga premestili v neko drugo, neznano sirotišnico.

Bobby in papež

LONDON — *Znano je, da ljudje nosimo v sebi podzavestno željo po maskiranju, po tem, da bi bili drugačni, kot smo v resnici, ali pa da bi bili resnično čimbolj podobni tistemu, kar nosimo v svoji notranjosti. Ponavadi nam je to dovoljeno v pustnem času, so pa tudi izjeme, ki si kaj takega lahko privoščijo kadarkoli. Med njimi je prav gotovo liverpoolski policijski agent — «bobby» po angleško — 50-letni Bill Bird, ki po končani službi sleče uniformo in se preobleče v — svetega očeta.*

Policaj je menda popolna podoba Janeza Pavla II. in je seveda goreč pobožnež. Napisal je zato pisemce rimskemu cerkvenemu očetu in mu priložil svojo fotografijo, čeprav kot sam pravi, odgovora ni upal pričakovati. Toda glej, papež mu je ne samo odgovoril, temveč ga je pooblastil, da si lahko nadene oblačila, podobna tistim, ki jih sam nosi. Tako opogumljen se je torej policaj pred dvema dnevoma na mestnih ulicah prvič pojavil v podobi svetega očeta. Navdušil je osebe, ki jih je srečal, posnetki njegovega blagoslova pa so s pomočjo BBC romali v vsako angleško hišo. «Nasmeh, ki je zažarel na obrazih ljudi, ki sem jih srečaval, me je neizmerno razveselil. Nisem sicer nihče, toda mislim, da sem tudi na ta način osrečil nekaj ljudi,» je dejal po svoji prvi «papeški» izkušnji policaj Bill. Dodal je še, da noče storiti ničesar, kar bi lahko užalilo svetega očeta ali kogarkoli drugega, pač pa si želi storiti le nekaj dobrega in osrečevati ljudi.

Zadeva Berežkov: spor med SZ in ZDA

WASHINGTON — *Sovjetsko-ameriški spor glede 16-letnega Andreja Berežkova, sina prvega tajnika sovjetskega veleposlaništva v Washingtonu, ki se noče vrniti v Sovjetsko zvezo in bi raje ostal v Ameriki, se nadaljuje, ne da bi državi niti za ped klonili od svojih načelnih stališč.*

ZDA so le omilile prisotnost agentov FBI, ki od prejšnjega tedna nadzorujejo vse izhode palače sovjetskega veleposlaništva. Kot kaže pa ni nihče poskušal na skritem spraviti fanta z veleposlaništva. Neki visoki funkcionar veleposlaništva je po pogovoru z odgovornimi pri ameriškem državnem tajništvu izjavil, da Sovjetska zveza vztraja pri svoji pravici o «nemotenem odhodu družine sovjetskega diplomata brez predhodnih zaslišavanj». Ameriško državno tajništvo pa vztraja pri svoji zahtevi, da bodo fantu dovolili zapustiti ameriško ozemlje šele, ko jim bo on jasno povedal, da si to tudi želi. Pravni izvedenci ameriškega zunanjega ministrstva so tudi navedli, da je taka zahteva v skladu «z ameriško in mednarodno zakonodajo». Drugi pravniki pa se s tako oceno ne strinjajo v celoti. Ne samo, da je fant mladoleten in pred zakonom o njem odloča njegov oče, temveč tudi diplomatski status povzroča precejšnje pravne zaplete, saj se posameznik temu ne more odreči. Diplomatski status mu lahko odvzame samo država, ki mu ga je dala.

Vsa zadeva je prišla na dan pred dobrim tednom, ko je fant iz neznanih razlogov «zbežal z doma». Že po nekaj urah pa se je «ubežnik» vrnil k družini. Bržkone se bi vse končalo z dobro pridigo, če ne bi fant pred vrnitvijo poslal Beli hiši in dnevniku «New York Times» pismo, v katerem prosi za pomoč, da bi ostal v ZDA.

Ameriška administracija je seveda izrabila priliko. V svoji vnemi pa so ameriški agenti šli tako daleč, da so pred dnevi na letališču zadržali vso družino sovjetskega dopisnika Vjačeslava Kuharjenka, ki je odhajal v Moskvo, in dalj časa preverjali, ali si 15-letni sin sovjetskega dopisnika želi ostati v Ameriki. Sovjetska zveza je seveda ostro protestirala, družina je namreč lahko odpotovala, šele ko je fant odločno izjavil, da si želi vrnitve v domovino. Kaj bi se zgodilo z Andrejem Berežkovom, lahko samo ugibamo. Fant kot kaže ni dovolj «socialistično vzgojen», po aferi, ki jo je sprožil, je njegova bodočnost v domovini vse prej kot z rožicami posuta, da bo ta primer nedvomno še kalil sovjetsko-ameriške odnose.

Požar uničil skladišče stolic

VIDEM — *Silovit požar je predsinočnjim opustošil skladišče stolic, postelj in plastičnega materiala Olindo Toffolo v kraju San Giovanni al Natisone. Po prvih ocenah naj bi bilo na stotine milijonov lir škode.*

Iskanje ponesrečenih gornikov

KÖBENHAVN — Skupina italijanskih gornikov iz Bardonecchie bo v prihodnjih dneh skušala najti trupla treh alpinistov, ki so se ponesrečili minuli petek, ko so skušali osvojiti ledenik v severozahodni Groenlandiji. Italijanska reševalna ekipa se je odpravila na pot kljub temu, da so ji Danci iz varnostnih razlogov odsvetovali poskus.

Bo James Dozier povišan?

WASHINGTON — General James Lee Dozier, katerega so rdeče brigade ugrabile pred dvema letoma v Veroni, bo najbrž povišan v generalmajorja. Doziera je skupno s 36 visokimi častniki predsednik Reagan predlagal za napredovanje. O predlogu bo moral sklepati kongres.

Nova cerkev v Portorožu

PORTOROŽ — Minulo nedeljo so v Portorožu položili temeljni kamen za novo cerkev, za katero so že zgradili zaklonišče in nekatere župnijske prostore. Slovesnost ob polaganju kamna je vodil koprski škof dr. Janez Jenko. Prisostvovali pa so tudi predstavniki republiške in obalne komisije za odnose z verskimi skupnostmi, drugi občinski družbeno politični delavci, duhovniki in krajani.

Gre za nadomestno cerkev, ki naj bi jo delavci koprskega Stavbenika zgradili do jeseni v prihodnjem letu. Objekt obsega več prostorov namenjenih cerkvenim opravilom in večji sakralni prostor z 250 sedeži. Bo precej večja od sedanje cerkvice, ki jo bodo morali porušiti v skladu z načrti o urejanju središča Portoroža. (BŠ)

EGS omejuje uvoz tekstila

BRUSELJ — *Tekstilni proizvodi iz jugovzhodne Azije so v zadnjem času preplavili tržišče EGS in v znatni meri prizadeli evropske proizvajalce. Zaradi težav, ki so jih nekatere članice skupnosti zabeležile na področju tekstilne industrije je komisija EGS dovolila Italiji, Franciji, Irski in VB, da začasno omejijo uvoz teh proizvodov. Zanimivo je pri tem, da so Irski dovolili omejitev uvoza pletenin, ki jih proizvajajo tudi v Jugoslaviji.*

Problemi portoroške galerije na prostem

Jubilej Forme vive

PORTOROŽ — *V avli portoroškega Avditorija so odprli jubilejno razstavo «Forma viva 1961-1981», ki jo je postavil Stane Bernik in prikazuje dvajset let kiparskega ustvarjanja v Kostanjevici na Krki, na Ravnah na Koroškem, v Mariboru in na portoroški Formi vivi. S to retrospektivo so začeli tudi 12. mednarodni simpozij kiparjev Forma viva Portorož, na katerem bo sedem umetnikov v dveh mesecih obdelovalo istrski beli kamen iz Kanfanara in Marušićev. Letošnji udeleženci so: Antonios Mysbergh iz Nizozemske, Hiroshi Mikami in Takeshi Tanabe z Japonskega, Robert Du Borg iz ZDA, Jurij A. Karlovs iz Sovjetske zveze ter Jiri Bezlaj in Ante Marinović iz Jugoslavije.*

Upravljalci portoroške Forme vive, ki se uvršča med najpomembnejše kiparske simpozije v Evropi in v svetu, morajo še vedno veliko energije posvečati vsem formalnostim za urejanje in oblikovanje prostora te galerije na prostem. Z ene strani ji namreč vse bolj grozi bližnje šotorišče, ki se nenehno širi, z druge strani pa črne gradnje, saj nekateri zidajo z vso naglico dokler še ni zazidalnega načrta. Drugi spet razmišljajo, da bi na tem mestu postavili deset kontejnerjev za turistične namene (počitniške hišice), še zmeraj pa je negotov tudi odkup samega rta na vrhu polotoka Sečovlje [illegible], kjer stoji sedem umetnin na zasebnem prostoru — najlepšem delu parka

N. V. Gogolj: *Taras Buljba* (31.)

riše: Željko Lordanić